

آرشیو ملی ایران
(معاونت اسناد)

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

اسناد قطعنامه

اسناد منتشر نشده از پذیرش قطعنامه ۵۹۸ و پایان جنگ

▲ تیم مذاکره کننده ایرانی در دومین دور مذاکرات قطعنامه ۵۹۸، مقر سازمان ملل متحد در ژنو، شهریور ۱۳۶۷
عکس از صفحه اینستاگرام دکتر حسن روحانی

۲۷ تیر ۱۳۶۷ انتشار خبر پذیرش قطعنامه ۵۹۸ از سوی جمهوری اسلامی ایران در خبر نیمروزی رادیو، همه را شگفت‌زده و غافلگیر کرد؛ قطعنامه‌ای که ۲۹ تیر ۱۳۶۶

به تصویب اعضای شورای امنیت سازمان ملل متحد رسیده و بلافاصله از سوی عراق پذیرفته شد. اما ایران در آستانه سالگرد تصویب، آن را پذیرفت. در قطعنامه ۵۹۸ که به اتفاق آرا تصویب شد، سعی شده بود تا با رعایت خواسته‌های طرفین، بخصوص ایران، این کشور را متقاعد به پذیرش صلح و آتش‌بس کند. این قطعنامه، با توجه به ویژگی‌های مثبتی که نسبت به قطعنامه‌های پیشین داشت، هرگز از طرف ایران رد نشد. جمهوری اسلامی ایران، اگرچه ایراداتی به آن داشت و جابه‌جایی‌هایی را در بندهای آن پیشنهاد کرده بود، اما هرگز به شکل رسمی آن را رد نکرد. از عناصر مثبت این قطعنامه، می‌توان به مواردی چون درخواست آتش‌بس فوری، بازگشت به مرزهای تعیین‌شده بین‌المللی، استرداد اسرا، کمک به بازسازی مناطق جنگی و... اشاره کرد. شورای امنیت با پذیرش خواسته‌های ایران، در نهایت توانست رضایت تهران را به دست آورد، به گونه‌ای که این قطعنامه به طور رسمی در تیرماه ۱۳۶۷ توسط ایران پذیرفته شد. (سیره عملی امام خمینی در اداره امور کشور، فرهاد درویشی)

در پی اعلام قبول قطعنامه ۵۹۸ از سوی ایران، امام خمینی در پیامی به تشریح سیاست جدید جمهوری اسلامی و دلایل پذیرش قطعنامه پرداختند. در این پیام آمده است: «اما در مورد قبول قطعنامه که حقیقتاً مسئله بسیار تلخ و ناگواری برای همه و خصوصاً برای من بود، این است که من تا چند روز قبل معتقد به همان شیوه دفاع و مواضع اعلام شده در جنگ بودم و مصلحت نظام و کشور و انقلاب

را در اجرای آن می‌دیدم؛ ولی به واسطه حوادث و عواملی که از ذکر آن فعلاً خودداری می‌کنم، و به امید خداوند در آینده روشن خواهد شد و با توجه به نظر تمامی کارشناسان سیاسی و نظامی سطح بالای کشور، که من به تعهد و دلسوزی و صداقت آنان اعتماد دارم، با قبول قطعنامه و آتش‌بس موافقت نمودم؛ و در مقطع کنونی آن را به مصلحت انقلاب و نظام می‌دانم. و خدا می‌داند که اگر نبود انگیزه‌ای که همه ما و عزت و اعتبار ما باید در مسیر مصلحت اسلام و مسلمین قربانی شود، هرگز راضی به این عمل نمی‌بودم و مرگ و شهادت برایم گوارتر بود. اما چاره چیست که همه باید به رضایت حق تعالی گردن نهیم. و مسلم ملت قهرمان و دلاور ایران نیز چنین بوده و خواهد بود. من در اینجا از همه فرزندان عزیزم در جبهه‌های آتش و خون که از اول جنگ تا امروز به نحوی در ارتباط با جنگ تلاش و کوشش نموده‌اند، تشکر و قدردانی می‌کنم. و همه ملت ایران را به هوشیاری و صبر و مقاومت دعوت می‌کنم...» (صحیفه امام، ج ۲۱، ص ۹۲)

آرشیو ملی ایران (سازمان اسناد و کتابخانه ملی) ۳۳ سال پس از پذیرش قطعنامه ۵۹۸، اسناد منتشرنشده‌ای از مکاتبات مسئولان وقت و دفاتر نمایندگی‌های ایران در سازمان ملل در نیویورک و ژنو، گزارش‌هایی درباره نقض آتش‌بس از سوی عراق در ماه‌های پس از پایان جنگ و گزارش دبیرکل سازمان ملل درباره گروه نظامی ناظر بر آتش‌بس ایران و عراق و اجرای قطعنامه ۵۹۸ منتشر می‌کند. به پیوست کامل‌ترین گزارش عملیات‌های نظامی ایران علیه دشمن بعثی از آغاز تا پایان جنگ نیز منتشر شده است. خاویر پرز دکوئیار، دبیرکل وقت سازمان ملل در ۱۸ آذر ۱۳۷۰ در گزارشی رسماً عراق را به عنوان آغازگر جنگ ۸ ساله معرفی کرد.

گزارش‌های قطعه‌نامه

متن کامل قطع نامه ۵۹۸

شورای امنیت :

- قطع نامه ۵۸۲ (۱۹۸۶) خود را مجدداً تأیید مینماید :

- نسبت به اینکه علیرغم درخواستهای شورای امنیت برای آتش بس ، درگیری بین ایران و عراق با تلفات شدید انسانی و انهدام مادی همچنان ادامه دارد اظهار نگرانی عمیق مینماید .

- از شروع و ادامه درگیری ابراز تأسف مینماید .

- از بمباران مراکز صرفاً " مسکونی ، حمله به کشتیرانی بیطرف یا هواپیماهای غیرنظامی ، نقض قوانین بین المللی انسانی و دیگر قوانین ناظر بر درگیری مسلحانه و بویژه استفاده از سلاحهای شیمیایی برخلاف الزامات پروتکل ۱۹۲۵ ژنو ، ابراز تأسف مینماید .

- نسبت به احتمال تشدید و گسترش هرچه بیشتر درگیری ، اظهار نگرانی عمیق مینماید .

- مصمم به خاتمه دادن به تمامی حملات نظامی بین ایران و عراق میباشد

- متقاعد است که میباید یک راه حل جامع ، عادلانه ، شرافتمندانه و پایدار بین ایران و عراق بدست آید .

- مفاد منشور ملل متحد ، بویژه متعهد کلیه دول عضو مبني بر اینکه اختلافات بین المللی خود را از طریق صلح آمیز به گونه ای حل و فصل نمایند که صلح و امنیت بین المللی و عدالت به مخاطره نیافتد رایا دآوری مینماید .

- حکم میکند که در رابطه با درگیری بین ایران و عراق نقض صلح حادث شده است .

- با اقدام بر اساس مواد ۳۹ و ۴۰ منشور ملل متحد :

ماده ۱ - خواستار آن است که به عنوان اولین اقدام جهت حل و فصل مناقشه از طریق مذاکره ، ایران و عراق یک آتش بس فوری را رعایت کرده و به تمامی عملیات نظامی در زمین و دریا و هوا خاتمه داده و - تمام نیروهای خود را بدون تاخیر به مرزهای شناخته شده بین المللی بازگردانند .

ماده ۲ - از دبیرکل درخواست میکند که یک تیم ناظر سازمان ملل را برای بررسی تأیید و نظارت بر آتش بس و عقب نشینی نیروها اعزام نماید و همچنین از دبیرکل درخواست مینماید با مشورت طرفین درگیر ، تدابیر لازم را اتخاذ نموده و گزارش آنرا به شورای امنیت ارائه دهد .

ماده ۳ - مصرانه درخواست میکند اسرای جنگی آزاد شده و پس از قطع مخاصمات عملی کنونی ، منطبق با کنوانسیون سوم ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ بدون تاخیر به کشور خویش بازگردانده شوند .

ماده ۴ - از ایران و عراق میخواهد با دبیرکل در اجرای این قطع نامه و تلاشهای میانجیگرانه برای رسیدن به یک راه حل جامع ، عادلانه ، شرافتمندانه مورد قبول دوطرف در مورد تمام موضوعات عمده منطبق با اصول مندرج در مورد قبول دوطرف در مورد تمام موضوعات عمده منطبق با اصول مندرج در -

منشور ملل متحد همکاری نمایند.

ماده ۵ - از تمامی دیگر کشورها می‌خواهد که بیشترین خویشتنداری را می‌بذول داشته و از هرگونه اقدامی که ممکن است به تشدید و گسترش هرچه بیشتر درگیری منجر شود، احتراز نموده و بدین ترتیب اجرای قطعنامه فعلی را تسهیل نمایند.

ماده ۶ - از دبیرکل درخواست می‌نماید که با مشورت ایران و عراق موضوع يك هیات بیطرف به منظور تحقیق پیرامون مسئولیت درگیری را بررسی نموده و در اسرع وقت به شورای امنیت گزارش دهد.

ماده ۷ - بادرک میزان خسارات وارده در خلال درگیری و بادرک نیاز به کوششهای بازسازی با کمکهای مناسب بین المللی پس از خاتمه درگیری، از دبیرکل درخواست می‌کند که هیاتی کارشناسی را برای مطالعه موضوع بازسازی و گزارش به شورای امنیت تعیین نماید.

ماده ۸ - از دبیرکل درخواست می‌کند که با مشورت ایران و عراق و دیگر کشورهای منطقه برای افزایش امنیت و ثبات در منطقه را مورد بررسی قرار دهد.

ماده ۹ - از دبیرکل درخواست می‌کند که شورای امنیت را در مورد اجرای این قطعنامه مطلع نماید.

ماده ۱۰ - مصمم است در صورت لزوم برای در نظر گرفتن اقدامات بیشتر برای پای بندی به این قطعنامه، بار دیگر تشکیل جلسه دهد.

*****

شماره ۱۱۶۸/۳ - ۵۹۸/۳
تاریخ ۲۴/۴/۶۸
پست ۶۸۰

جمهوری اسلامی ایران
وزارت امور خارجه

۱۱ - ۵۰

بیرخانه سیاسی جنگ محلی

بیرخانه

"بسمه تعالی"

جناب آقای دکتر روحانی

ریاست محترم کمیته آتش بس و مرزها

باسلام،

بپیوست تصویر اسناد شورای امنیت سازمان ملل ارسالی از نمایندگی جمهوری اسلامی ایران در نیویورک به شرح ذیل ایفاد میگردد.

۱- S/20660 مورخ ۳۰ مه ۱۹۸۹

نامه مورخ ۳۰ مه ۱۹۸۹ کاردار جمهوری اسلامی ایران، متضمن موارد نقض آتش بس توسط عراق از فقره ۱۵۷۷ تا ۱۶۴۶.

۲- S/20629 مورخ ۱۵ مه ۱۹۸۹

نامه مورخ ۱۴ مه ۱۹۸۹ نماینده دائم عراق حاوی ۵۶ مورد ادعای عراق مبنی بر نقض آتش بس توسط جمهوری اسلامی ایران.

۳- S/20632 مورخ ۱۶ مه ۱۹۸۹

نامه مورخ ۱۵ مه ۱۹۸۹ کاردار جمهوری اسلامی ایران حاوی موارد نقض آتش بس توسط عراق از فقره ۱۴۵۴ تا ۱۵۲۰.

۴- S/20639 مورخ ۱۷ مه ۱۹۸۹

نامه مورخ ۱۷ مه ۱۹۸۹ کاردار جمهوری اسلامی ایران حاوی موارد نقض آتش بس توسط عراق از فقره ۱۵۲۱ تا ۱۵۷۶.

۵- S/20648 مورخ ۲۲ مه ۱۹۸۹

نامه مورخ ۲۰ مه ۱۹۸۹ نماینده دائم عراق حاوی ۵۱ مورد ادعای عراق مبنی بر نقض آتش بس توسط جمهوری اسلامی ایران.

شماره
تاریخ
پیوست

دبیرخانه سیاسی جنگ تحمیلی

(۲)

۶- S/20692 مورخ ۱۵ ژوئن ۱۹۸۹

نامه مورخ ۱۵ ژوئن ۱۹۸۹. کاردار جمهوری اسلامی ایران متضمن موارد نقض آتش بس توسط عراق از
فقره ۱۶۴۷ تا ۰۱۷۱۵

۷- S/20694 مورخ ۱۵ ژوئن ۱۹۸۹

نامه مورخ ۱۵ ژوئن نماینده دائم عراق متضمن ۷۲ مورد ادعای عراق مبنی بر نقض آتش بس توسط
جمهوری اسلامی ایران *

۸- S/20695 مورخ ۲۰ ژوئن ۱۹۸۹

نامه مورخ ۲۰ ژوئن ۱۹۸۹ نماینده عراق متضمن ۶۳ مورد ادعای عراق مبنی بر نقض آتش بس
توسط جمهوری اسلامی ایران *

دبیرخانه سیاسی جنگ تحمیلی

و قطعنامه ۵۹۸

رونوشت : ۱- برادر رشید جانشین محترم معاونت عملیات و اطلاعات ستاد فرماندهی کل قوا

۲- تیمسار سرتیپ جمالی جانشین محترم فرماندهی نزاجا

۳- سازمان نظامی اجرای قطعنامه ۵۹۸

۵۸۸-۲-۱۰۸۲۵

تاریخ ۶۸/۶/۲۷

پرست

بسمه تعالی

جمهوری اسلامی ایران

فرماندهی کل قوا

ستاد نظامی ۵۹۸

از: سازمان نظامی اجرای قطعهنامه ۵۹۸ - (معاونت عملیات و اطلاعات - اطلاعات)

به: یونیمک

موضوع: اعتراض

سازمان نظامی اجرای قطعهنامه ۵۹۸ ضمن ابلاغ دروهای خود به یونیمک
به اطلاع میرساند نیروهای دشمن در ماه آگوست از ساعت ۲۱۰۰ لغایت ۲۴۰۰
از مختصات $N/E 975675$ الی $N/E 978685$ بطور منظم گشت شبانه انجام میدهند.
ضمن اعتراض به اینگونه حرکات دشمن که نقض کننده آتش —
میباشد مقتضی است اقدامات بازدارنده در این مورد را بعمل آورده و نتیجه
را به این سازمان منعکس نمایند ۰٪ ع

رئیس ستاد سازمان نظامی اجرای قطعهنامه ۵۹۸

علیرضا اکبری

لشکر

لطفاً جزء موارد تفهیم بدینودار
متکلی شود

۸۱۷۱۱

ستاد قطعهنامه ۵۹۸

شماره: ۴۵۴۹

تاریخ: ۶۸/۶/۲۸

گیرندگان :

- ۱- مجلس شورای اسلامی (کمیته آتش بس و مرزها) جهت استحضار .
- ۲- وزارت امور خارجه - (دبیرخانه سیاسی جنگ تحمیلی) جهت اطلاع و اقدام .
- ۳- ستاد منطقه ای سقر بازگشت بشماره ۶۸/۶/۲۴۷/س/۱۱/س جهت اطلاع .

۶۸/۶/۲

انالله و انا الیه راجعون

جمهوری اسلامی ایران
وزارت امور خارجه

اواره - ستاد بحران خلیج فارس - شماره ۵۹۸/۴۰۰۲/۴۱۴۸ - تاریخ ۱۳۷۰/۱/۱۴ - ضمیمه

" بسمه تعالی "

" یادداشت "

وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران با اظهار تعارفات بدینوسیله اشعار میدارد:

پیرو یادداشت شماره ۵۹۸/۴۱۴۲ مورخ ۱۳۷۰/۱۰/۱۲ مبنی بر تعرض نیروهای نظامی از داخل خاک عراق به مرزهای جمهوری اسلامی ایران اینک اعلام میشود توپخانه ارتش عراق روز گذشته (۱۳۷۰ / ۱ / ۱۳) بطور مستمر قصر شیرین را مورد هدف آتش خود قرار داده و بر اساس گزارشات اولیه حداقل سه نفر از نیروهای مرزی جمهوری اسلامی ایران تا دیروز ظهر کشته شده اند .
وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران توجه دولت جمهوری عراق را به آثار ناشی از اینگونه اعمال خصمانه در روابط دو کشور جلب نموده و خواستار توقف آنها میگردد .
وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران فرصت را برای تجدید احترامات فائقه مغتنم میشمارد .

به امید پیروزی مستضعفین بر مستکبرین *

ناشر: ۱-۱-۱۱
محرر: اردشیر کورنی
سرپرست: دکتر بلخی، همتی، انصاری
محرر: دکتران
۱۳۷۰/۱/۱۴

سفارت جمهوری عراق - تهران

شماره ۸۶۷۵۶۶۲ دفتر: دکتر قزاقی، غلامرضا

تاریخ ۱۵۵۶ * ۱۴/۱/۷۰

شماره ۴۲۶۴۰۰ / ۴۹۸ / ۴۰۰
تاریخ ۱۳۷۰ / ۱ / ۲۶
پرست

جمهوری اسلامی ایران

وزارت امور خارجه

ساده بجران نیلج فارس

بسمه تعالی

" یادداشت "

وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران با اظهار تعارفات بدینوسیله اشعار میدارد :
پیرو تخلفات متعدد نیروهای نظامی عراق طی سه هفته گذشته از مفاد آتشبس بین دو-
کشور و توافقات دو جانبه فیما بین منجمله ، گلوله باران نقاطی از خاک جمهوری اسلامی
ایران ، تجمع نیروهای نظامی در پشت مرزهای بین المللی ، انجام حرکات ایدائی ونیز
اقدام نظامی واحدهایی از عناصر مورد حمایت دولت عراق که جزئیات برخی از آنها در
یادداشت های پیشین این وزارت به آن سفارت اعلام شده است و پیش بینی میشد ایـــــ
اقدامات زمینه سازی تجاوز مجدد به خاک جمهوری اسلامی ایران باشد ،
در تاریخ ۷۰/۱/۲۵ نیروهای ارتش عراق به استعداد یک تیپ با عبور از مرزهای بین -
المللی دو کشور در منطقه شمال قصر شیرین در تنگ هوان " پاسگاه سرتنگ " روبروی
تازه آباد ، اقدام به تعرض نظامی علیه جمهوری اسلامی ایران نموده و منطقه ای به عمق
سه کیلومتر از خاک جمهوری اسلامی ایران را اشغال کردند .
جمهوری اسلامی ایران با اعتراض شدید نسبت به این عمل خصمانه دولت جمهوری عراق
خواستار خروج بلافاصله و بی قید و شرط کلیه نیروهای عراقی از خاک جمهوری اسلامی
ایران بوده و مسئولیت کلیه تلفات و خسارات و عواقب خطیر ناشی از این اقدام
تجاوزکارانه را کاملاً متوجه دولت عراق میدانند .
وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران فرصت را برای تجدید احترامات فاثقه مفتنم
میشمارد .
بامید پیروزی مستضعفین بر مستکبرین

سفارت جمهوری عراق - تهران

شماره ۴۹۸۶ / ۹۸۸
تاریخ ۲۲ / ۶ / ۷۷
پیوست

به سردار کس کرد
همه به نظر ۲۵
تاد بجران خیلج فارس

" بسمه تعالی "

" یسار داشست "

وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران با اظهار تعارفات به سفارت جمهوری عراق در تهران و پیرو یادداشت های قبلی در خصوص تخلفات متعدد نیروهای نظامی عراق از مفاد آتش بس بین دو کشور و توافقات دوجانبه فیما بین، که آخرین آن یادداشت شماره ۵۹۸/۴۲۲۶ مورخ ۱۳۷۰/۱/۲۶ میباشد، توجه آن سفارت را به موارد دیگری از این گونه تخلفات بشرح مندرج در ضمیمه پیوست جلب مینماید.

وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران ضمن جلب توجه دولت جمهوری عراق به آثار سوء ناشی از اینگونه تخلفات در ایجاد تنش در روابط دو کشور، خواستار توقف آنها میباشد.

وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران فرصت را برای تجدید احترامات فائقه مغتنم میشمارد.

به امید پیروزی مستضعفین بر مستکبرین.

سفارت جمهوری عراق - تهران

شماره
تاریخ
پرست

جمهوری اسلامی ایران

وزارت امور خارجه

ساده بجران نیلج فارس

" ضمیمه "

۱- در ۱۴۰۰ مورخه ۶۹/۱۲/۲۰ تعدادی از نظامیان عراقی تابع ۷۰۰ متری در حوالی مختصات (۵۵ - ۴۲) ن بیس بخاك جمهوری اسلامی ایران تجاوز و بانبروهای ایرانی درگیر که در نتیجه دو نفر از نیروهای ایرانی شهید گردیدند.

۲- در ۰۸۳۰ مورخه ۶۹/۱۲/۲۱ دوفروند هلیکوپتر عراقی وارد حریم جمهوری اسلامی ایران شده و تادهانه تنگه گنجانچم (کله قندی) اقدام به شناسائی نمودند.

۳- در ۰۹۴۵ مورخه ۶۹/۱۲/۲۱ تعدادی از نیروهای عراقی در منطقه قلاویزان جنوب تهران پس از عبور از مرز بین المللی اقدام به تیراندازی به سمت یکدستگاه خودرو و نیروهای ایران نموده که ۴ نفر شهید و ۲ نفر مجروح گردیدند.

۴- نیروهای عراقی در ساعت ۱۲۴۰ مورخه ۶۹/۱۲/۲۴ ابتداء با دوفروند هلیکوپتر مسلح در محور چزابه تافکه اجرای آتش نمودند و سپس در ساعت ۱۸۴۵ همان روز (۶۹/۱۲/۲۴) بایک گردان پیاده و پشتیبانی ۱۵ دستگاه تانک و خودرو در محور چزابه از مرز جمهوری اسلامی ایران عبور و در خاک جمهوری اسلامی ایران ضمن اجرای آتش پشتیبانی بانبروهای ایرانی درگیر و در اثر مقاومت نیروهای ایرانی، مجبور به عقب نشینی شدند. در این درگیری ۳ نفر از نیروهای ایرانی مجروح و یک نفر شهید گردیدند، و مقادیری سلاح مهمات و ۲ دستگاه خودرو و نیز ۲ نفر مجروح از نیروهای عراقی در محل بجا ماندند.

۵- در ۰۰۳۰ مورخه ۶۹/۱۲/۲۶ تعدادی از نیروهای عراقی در منطقه بهرام آباد (غرب تهران) ضمن تجاوز بخاك جمهوری اسلامی ایران اقدام به مجروح نمودن یک نفر از نگهبانان مرزی نمودند.

۶- در مورخه ۷۰/۱/۶ نیروهای عراقی با استعداد یک تیپ زرهي از محور جاده طلائی - نشوه با اجرای آتش تانک، نفر بروخپاره انداز از مرز عبور نموده و حدود ۵۰۰ متر داخل خاک

شماره _____
تاریخ _____
پیوست _____

جمهوری اسلامی ایران
وزارت امور خارجه

ساد بجران نیلج فارس

(۲)

جمهوری اسلامی ایران شدند که باعکس العمل نیروهای ایرانی مجبور به عقب نشینی شدند. در این تجاوز مرزی از نیروهای ایرانی ۵ نفر شهید و ۵ نفر مجروح گردیدند. نیروهای عراقی در ساعت ۲۲۳۰ مورخه ۷۰/۱/۷ به استعداد حدود یک گروهان با استفاده از آتش پشتیبانی اقدام به نفوذ به منطقه رودخانه میمه نمودند که پس از نفوذ به داخل خاک جمهوری اسلامی ایران با نیروهای ایرانی درگیر و پس از نیم ساعت درگیری، نیروهای عراقی مجبور به عقب نشینی شدند. از نیروهای ایرانی ۳ نفر شهید و یک نفر زخمی گردیدند.

در ۲۲۳۰ مورخه ۷۰/۱/۸ پایگاههای ۱ و ۲ حد فاصل محور شرفانی (۸۰۶ - ۳۱۵) و (۸۰۱ - ۳۱۶) نهر عنبر زیر آتش نیروهای عراقی قرار گرفته و پایگاه شماره ۱۱ در مجبور بجلیه (۷۵۴ - ۲۶۶) نهر عنبر توسط نیروهای نظامی عراق که از مرزهای شناخته شده بین المللی عبور نموده بودند درگیر و یک سنگر را با آرمی جی ۷ مورد اصابت قرار دادند که در نتیجه ۳ نفر از نیروهای ایرانی مجروح شدند.

در تاریخ ۱۳۷۰/۱/۱۵ یک نفر وند هلیکوپتر ۲۱۴ ایرانی در منطقه فکه، بعثت شرایط بدجوی اشتباها " در حوالی پاسگاه مرزی عراق مبادرت به فرود مینماید و یک نفر خدمه آن بنام استواریکم علی اصغر محمودی که جهت بررسی منطقه از هلیکوپتر پیاده شده بود با چند نفر مسلح عراقی مواجه و به اسارت آنان درمیآید. هلیکوپتر مذکور متوجه اشتباه خود شده و مبادرت به بازگشت مینماید.

در ساعت ۱۷۰۰ مورخه ۷۰/۱/۲۲ لشکر ۱۱ پیاده عراق با استفاده از تیپهای ۲۳ و ۴۵ و گردان ۵۱ تانک از محور جاده شلمچه و جاده کانال پرورش ماهی با اجرای آتش توپخانه سنگین و پشتیبانی آتش توپخانه و خمپاره بطرف خاک جمهوری اسلامی ایران حرکت که بعثت تاریخ شدن هواپیشروی آنان متوقف و صبح روز بعد (۷۰/۱/۲۳) با اجرای آتش و حرکت بداخل خاک جمهوری اسلامی ایران نفوذ که با مقاومت نیروهای ایرانی مواجهه و مجبور به عقب نشینی شدند.

تلفات نیروهای ایرانی در این عملیات ۸ نفر مجروح و ۴ نفر نیز به اسارت برده شده اند.

شماره
تاریخ
پیوست

جمهوری اسلامی ایران

وزارت امور خارجه

تاد بهران حسینعلی فارس

(۳)

۱۱- در ۱۰۳۰ مورخه ۷۰/۲/۱ یکنفر افسر، یکنفر درجه دار و دونفر سرباز ایرانی در حوالی مختصات (۵۶۷۰۰ - ۴۵۸۰۰) ن نفت شهر توسط نیروهای عراقی که از مرز عبور نموده بودند ربوده شدند.

۱۲- در ساعت ۲۳۰۰ مورخه ۷۰/۲/۱ پایگاه شهید برزگری (جنوب نفت شهر) زیر آتش سلاحهای سبک و نیمه سنگین نیروهای عراقی قرار گرفته و تعداد نظامی عراقی (حدود ۴۰ نفر) قصد نزدیک شدن به پایگاه را داشته اند که با عکس العمل نیروهای ایرانی مواجه و مبادرت به فرار نمودند. در نتیجه یکنفر از نیروهای عراقی اسیر و ۳ نفر از نیروهای ایرانی مجروح گردیدند.

X ۱۳- در تاریخ ۱۳۷۰/۲/۵ در مختصات ۷۵۲ - ۱۴۸ TP. ن خرمشهر در منطقه عمومی خرمشهر، نیروهای عراقی به استعداد یک گردان زرهی و ۲ گردان پیاده از شرق بصره حد فاصل شلمچه تا کانال ادب بست خط مرزی پیشروی کرده و ۳۵ گلوله تانک، ۱۵ گلوله توپ و چندین گلوله خمپاره به خاک جمهوری اسلامی ایران شلیک نمودند.

X ۱۴- در تاریخ ۱۳۷۰/۲/۷ در مختصات ۹۴۸ - ۷۰۸ ND. ن قصر شیرین منطقه عمومی سرپل ذهاب تعداد ۶ نفر نظامی عراقی جمعی تیپ ۴۴۳ پیاده که به داخل خاک جمهوری اسلامی ایران نفوذ نموده بودند توسط نیروهای پلیس مرزی جمهوری اسلامی ایران دستگیر شدند.

X ۱۵- در ساعت ۱۵۰۰ مورخ ۱۳۷۰/۲/۱۳ نیروهای عراقی باتوپ ۲۳ میلیمتری بسوی خاک جمهوری اسلامی ایران شلیک نمودند که گلوله‌های شلیک شده مختصات ۸۷۳ - ۳۹۳ NE منطقه سردشت را مورد اصابت قرار داد.

شماره _____
تاریخ _____
پوست _____

جمهوری اسلامی ایران
وزارت امور خارجه

ساده بحران خلیج فارس

(۴)

- ۱۶- در ساعت ۰۱۳۰ مورخ ۱۳۷۰/۲/۱۴ نیروهای عراقی اقدام به شلیک چند گلوله خمپاره
م ۶۰ به منطقه قصر شیرین با مختصات ۲۲۶ - ۷۵۴۷۴ نمودند.
- ۱۷- در تاریخ ۱۳۷۰/۲/۱۵ نیروهای عراقی مبادرت به استقرار حدود ۸۰ تا ۹۰ نفر در
مختصات ۲۱۴ - ۴۷۷ ۷۵ نقشه قصر شیرین (در منطقه حائل) نمودند.

اسناد گزیده

شماره ۵۹۸ / ۵۲۱۰
تاریخ ۷۰ / ۳ / ۴
پرست

جمهوری اسلامی ایران
وزارت امور خارجه

ساده بجران نیلج فارس

"بسمه تعالی"

اداره کل تشریفات

باسلام

پیرو تلاشهای سیاسی جمهوری اسلامی ایران قرار است هیئتی از طرف سازمان ملل به سرپرستی آقای عبدالرحیم-ابی - فرح معاون سابق دبیرکل سازمان ملل برای بررسی وضعیت گزارشی از خسارات وارده ناشی از جنگ تحمیلی بر جمهوری اسلامی ایران براساس بند ۷ قطعنامه ۵۹۸ شورای امنیت صبح جمعه ۷۰/۳/۱۰ ساعت ۳/۲۵ با پرواز شماره ۳۶۶ سوئیس ایر وارد تهران شوند، این هیئت به مدت دو هفته در تهران با مقامات مسئول جمهوری اسلامی ایران ملاقات و از مناطق پیشنهادی ارگانه‌های مربوطه به مناطق جنگی باز دید خواهند کرد.

میزبان هیئت وزارت امور خارجه (ستاد قطعنامه ۵۹۸) خواهد بود و اسامی هیئت به قرار زیر است :

۱- آقای عبدالرحیم ابی فرح	رئیس هیئت	لسه پاسه شماره ۴۳۵۵۶۶	تابعیت سومالی
۲- " ایک ناسیو-آرمیلان	کارشناس مسکن و شهرسازی	" ۳۹۸۲۲۸	" مکزیک
۳- " جفری کرنر	" حمل و نقل و ارتباطات	" ۸۴۹۰۰۸	" انگلیسی
۴- " لوئیسین-ورمرین	" کشاورزی و آبیاری	" ۹۴۲۳۰	" بلژیکی
۵- " ایدن - شئنی	" نیرو و مخابرات گذرنامه	" ۹۵۶۷۱۳	" ایرلندی
۶- " ویلیام-اچ-کرو	" نفت، گاز، پتروشیمی	" ۲۴۰۲۲۰	" کانادایی
۷- " صادق عید	" تولیدات صنعتی		کانادایی
۸- " جان شولیک		" ۶۳۰۸۵۳	" ایرلندی
۹- " اداستیسیا-ولندا		" ۲۲۵۵۴۲	" آمریکایی
۱۰- " ولری-وایت		" ۳۹۴۴۸۸	" انگلیسی
۱۱- " جان ایساق		" ۴۷۰۸۵۰	" هندی

شماره _____
تاریخ _____
پرست _____

ستاد بزرگ اسلج فارس

(۲)

ردیف یازدهم عکاس هیئت است که بطور جداگانه وارد تهران خواهد شد . تاریخ وساعت و شماره پرواز وی متعاقبا" اعلام خواهد شد .
خواهشمند است هماهنگی های لازم برای روانه دیدور و در فرودگاه ، استقبال (پاویون) ، هتل ، مترجم را معمول و نتیجه را به این ستاد خبر دهید . در ضمن از طرف این ستاد آقایان مهدی قولی بیگی و مهدی کمالی نیز این هیئت را در طول اقامت یاری خواهند کرد .
در ضمن متعاقبا" اطلاعات تکمیلی ملاقات ها و محل های باز دید اعلام خواهد شد .

مشاور وزیر و سرپرست ستاد قطعنامه

۵۹۸
علی محمدی

نماینده‌ی دائمی جمهوری اسلامی ایران

در سازمان ملل متحد

بسمه تعالی

تاریخ ۷۰/۵/۲
شماره ۴۵۲-۲/۲۵۲۲
پیوست ۱/۱

وزارت امور خارجه - ستاد بحران خلیج فارس

عطف به فاکس شماره ۵۹۸/۵۹۴۴ مورخ ۱۳۷۰/۴/۲۲ اشعار میدارد: توافق جمهوری اسلامی ایران و عراق با سازمان ملل در خصوص وضعیت حقوقی یونیمگ بصورت مستقل سند شورای امنیت نشده اند ولی دبیرکل سازمان ملل در گزارشهای خود که در مورد یونیمگ به شورای امنیت تسلیم نموده است به این توافقها اشاره کرده است.

پاراگراف ۲۶ گزارش دبیرکل که به شماره S/20862 مورخ ۲۲ سپتامبر ۱۹۸۹ منتشر شده است به توافق ۲۸ مارس ۱۹۸۹ جمهوری اسلامی ایران با سازمان ملل در مورد وضع حقوقی یونیمگ اشاره دارد. همچنین پاراگراف ۲۰ گزارش دبیرکل که به شماره S/20442 مورخ ۲ فوریه ۱۹۸۹ منتشر شده است به توافق ۵ نوامبر ۱۹۸۸ عراق با سازمان ملل در مورد وضع حقوقی یونیمگ اشاره دارد. یک نسخه از دو گزارش فوق الاشعار جهت ضبط در سوابق به پیوست ارسال میگردد.

سفیر و نماینده دائم - کمال خرازی

پیوسته ۱-۲۰۰
۱۵۷۲/۱۲۲

نماینده‌ی دائمی جمهوری اسلامی ایران

در سازمان ملل متحد

بسمه تعالی

جناب آقای دکتر ولایتی

وزیر محترم امور خارجه

ذیلاً نکاتی پیرامون گزارش آقای ابی فرح، معاون دبیرکل و سرپرست تیم سازمان ملل متحد برای تعیین خسارات جنگ تحمیلی جهت استحضار تقدیم می‌گردد. متن کامل گزارش که قرار است تا پایان هفته آینده به عنوان سند شورای امنیت منتشر شود، با پست ارسال خواهد شد.

۱ - برآورد دولت از خسارات جنگی و فعالیتهای انجام شده برای

بازسازی خسارات

۲ - یافته های تیم سازمان ملل متحد

۳ - توصیه ها و نتیجه گیری

نکات قابل توجه گزارش به قرار ذیل می باشد:

۱ - گزارش در مجموع مثبت بوده و آثار جنگ تحمیلی را از دیدگاههای مختلف بررسی نموده

است.

۲ - مشکلات اقتصادی ناشی از جنگ بصورت مجموعه ای بهم پیوسته بحث شده است. به

عبارت دقیق تر علاوه بر بررسی خسارات وارده، تأثیر آن را بر فرآیند بازسازی نیز بحث کرده است. در این رابطه میتوان به نظرات تیم ازمایی پیرامون تأثیرات منفی تخریب زیرساخت های اقتصادی از جمله

نماینده‌ی دائمی جمهوری اسلامی ایران

در سازمان ملل متحد

نیروگاههای برق و بنادر بر سرعت بازسازی اشاره نمود.

۳ - در گزارش چندین بار از عزم راسخ جمهوری اسلامی ایران به بازسازی تأسیسات و مناطق آسیب دیده در طول جنگ و پس از آتش بس تمجید بعمل آمده است.

۴ - همچنین باتوجه به کمبود امکانات و وسایل یدکی جهت بازسازی بر ضرورت تسهیل کسب قطعات یدکی مورد نیاز تصریح شده است.

۵ - گزارش تیم های بازرسی بخش نفت و گاز، کشاورزی، صنعت، برق و ارتباطات، رادیو و تلویزیون و بنادر و فرودگاهها بسیار مثبت بوده و مطالب ارائه شده از سوی دولت ج.ا.ا. در مورد خسارات را تأیید مینماید.

درخصوص اماکن مسکونی و جاده ها، تیم های بازرسی ضمن تأیید بخشی از تخریب مناطق بازدید شده بر اثر عملیات جنگی، به تخریب بخشی دیگر بر اثر رهاسازی و عدم تعمیر و نگهداری اشاره دارد.

۶ - این گزارش به خسارات وارده به بخش های آموزش و پرورش، بهداشت و میراث فرهنگی نیز اشاره داشته و بررسی دقیقتری را در این ارتباط پیشنهاد مینماید.

۷ - در پایان گزارش نتیجه گیری شده است که بازسازی زیرساخت های اقتصادی آسیب دیده در طول جنگ فرآیند پرهزینه و طولانی خواهد بود زیرا جنگ عمدتاً در خاک ایران صورت گرفته است. باتوجه به آسیب دیدن بخش های صنعت، کشاورزی و نفت منابع ملی جوابگوی نیازهای موجود نبوده و همچنین خسارات وارده بر زیرساختهای اقتصادی کشور محدودیتهای جدی را بر ظرفیت صادراتی

نماینده‌ی دائمی جمهوری اسلامی ایران

در سازمان ملل متحد

کشور تحمیل نموده است. علاوه بر مشکلات مالی، کشور جهت بازسازی ظرفیت تولیدی خود نیاز به دسترسی به وسایل و تکنولوژی خارجی دارد. علیرغم اینکه فعالیتهای چشمگیر زیادی برای بازسازی صورت پذیرفته است، تنها بخش ناچیزی از خسارات وارده مرمت شده است. ج.ا.ا. از ظرفیت و تجربه فنی - تخصصی خوبی در زمینه بازسازی برخوردار بوده و قسمت قابل توجهی از بودجه ملی را نیز به این امر اختصاص داده است. ولیکن نیاز به منابع مالی، امکانات و تکنولوژی خارجی بمنظور مرمت خسارات در مدت زمان قابل قبول کاملاً مشهود میباشد.

سفیر و نماینده دائم - کمال خرازی

رونوشت: معاونت محترم امور بین الملل

ستاد بحران خلیج فارس

گزارش دبیر کل سازمان ملل در باره اجرای قطعنامه ۵۹۸

۱ - در بند ۶ قطعنامه ۵۹۸ که در تاریخ ۲۰ ژوئیه ۱۹۷۸ تصویب شد، شورای امنیت از دبیر کل درخواست کرد در مشورت با ایران و عراق موضوع احاله بررسی مسئولیت مخاصمه رابه گروهی بیطرف پیگیری کرده و در اولین فرصت ممکن در جهت اجرای این درخواست به شورای امنیت گزارش دهد.

۲ - در طول مذاکرات سه سال گذشته فرصتهای متعددی برای مشورت با طرفین در باره بند شش داشته ام. این مذاکرات مرا قادر ساخت تا برداشتی از دیدگاههای متفاوت دو طرف داشته باشم، اما به مرحله ای که به تسلیم گزارشی معنادار به شورای امنیت بیانجامد، نرسید.

۳ - به دنبال تکمیل اجرای پاراگرافهای يك و دو قطعنامه ۵۹۸ تلاشی جدید برای تحقق دیگر مفاد قطعنامه با هدف تضمین برقراری مجدد صلح میان ایران و عراق بر مبنای طرح جامع صلحی که توسط قطعنامه ۵۹۸ ارائه شده بود، لازم بنظر رسید تا از این طریق به تامین نیازهای جاری صلح و امنیت در منطقه کمک اساسی شود.

بسیاری از اقداماتی که من برای تشدید تلاشها در جهت اجرای قطعنامه ۵۹۸ اتخاذ کردم در گزارش من در این رابطه به شورای امنیت منعکس شده است. (حتند شماره ۲۳۲۴۶ / اس).

۴ - در باره پاراگراف شش، عناصری از مواضع طرفین پیرامون این پاراگراف برای من مشخص بود. با این وجود من از دولتم ایران و عراق در نامه هایی مشابه بتاريخ ۱۴ آگوست ۱۹۹۱ خواستم تا در جامعترین شکل ممکن جزئیات مواضع خود را در باره موضوع مورد بحث این پاراگراف، بمن تسلیم کنند. در همان زمان بمنظور دستیابی به کاملترین درک از این موضوع، تصمیم گرفتم تا بطور جداگانه با تعدادی از کارشناسان مستقل مشورت کنم.

هر دو طرف در موارد متعددی هیاتهای کارشناسی را برای تحقیق در باره موارد نقضی مانند استفاده از تسلیحات شیمیایی، حملات به مناطق غیر نظامی و بد رفتاری با اسرای جنگی به صحنه نبرد اعزام کردم. نتیجه این تحقیقات جملگی به شورای امنیت گزارش شده و به عنوان سند این شورا انتشار یافته اند. این گزارشها با کمال تأسف، حاکی از وجود شواهدی از موارد نقض جدی حقوق انسانی است. در يك مورد من موظف بودم با تأسف عمیق این یافته کارشناسان را متذکر گردم که "سلاحهای شیمیایی علیه غیر نظامیان ایرانی در منطقه ای در نزدیکی يك مرکز شهری عاری از هر گونه حفاظت در برابر این حملات بکار رفته است". (سند شماره ۲۰۱۳۴ / اس.).

شورا ناخشنودی خود از این مساله و محکومیت آنرا در قطعنامه ۶۲۰ مصوب ۲۶ آگوست ۱۹۸۸ اعلام کرد.

۹ - رویدادهای جنگ ایران و عراق که برای سالیان طولانی در صدر اخبار وسایل ارتباط جمعی دنیا قرار داشت، برای جامعه بین المللی کاملاً شناخته شده است. همچنین مواضع طرفین که در موارد بسیاری از اسناد رسمی منعکس شده و انتشار یافته بر همگان واضح است. از دید من، بنظر نمی رسد تعقیب پاراگراف شش قطعنامه ۵۹۸ هدف مفیدی را در بر داشته باشد. در جهت صلح و اجرای قطعنامه ۵۹۸ به عنوان يك طرح صلح جامع اکنون لازم است روند حل و فصل دنبال شود. در واقع پرداختن به بنای دقیق روابط صلح آمیز بین دو طرف و همچنین صلح و امنیت در کل منطقه ضرورت فوری دارد.

شورای امنیت در سال ۱۹۸۷ در پاراگراف ۸ قطعنامه ۵۹۸ روش صحیحی را توصیه کرد، که اگر بموقع اجرا شده بود، می توانست منطقه را از فاجعه بعدی که رخ داد، برهاند.

يك نظام روابط حسن همجواری مبتنی بر احترام به حقوق بین الملل، آنگونه که توسط شورای امنیت پیش بینی شده، برای تضمین صلح و ثبات آینده منطقه ضروری است. امید است این ندای شورا مورد عنایت قرار گیرد.

تاریخ ۷۰۹۲۸
شماره ۴۸۰۱۴۸۶۸
پیوست دارد

نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران

در سازمان ملل متحد
بسمه تعالی

به: نمایندگی جمهوری اسلامی ایران در

باسلام

به پیوست گزارش مورخ ۱۸ آذر ماه ۱۳۷۰ دبیرکل سازمان ملل متحد در مورد بند ششم قطعنامه ۵۹۸ ارسال میگردد. بند ششم قطعنامه فوق که در تاریخ ۲۰ ژوئیه ۱۹۸۷ به تصویب شورای امنیت رسید از دبیرکل خواسته بود که در مورد تعیین مسئولیت جنگ عراق بایران اقدام نماید.

در گزارش دبیرکل تصریح شده است که دولت عراق مسؤول آغاز جنگ علیه ایران است و علاوه در طول جنگ اقدامات غیرقانونی دیگری نظیر حمله شیمیایی علیه شهرهای ایران مرتکب شده است.

نظر به اهمیت این گزارش توصیه می شود که يك نسخه از آن در اختیار رسانه های محلی و مراجعی که اطلاعاتشان از این واقعه بنحوی مفید به فایده خواهد بود، ارسال گردد و بطریق مقتضی در ملاقات های سیاسی از آن بهره برداری گردد.

سفیر و نماینده دائم - کمال خرازی

نقص آتش بس

شماره: ۵۹۸،۲۰۰ - ۱، ۴۶.

تاریخ: ۶۷،۹،۱۵

شماری

جنبه آتشی (اربطی) درایت عزم واحد در برابر صدار و بیما

با سلام

بر اساس گزارش سازین نظامی قطعه ۵۹۸ سوخ ۱۵، ۶۷،۹،۱۵، مورد نقص

آتش بین توسط نیروهای عراقی از تاریخ ۶۷،۸،۲۰ تا ۶۷،۹،۸. شرح زیر ارسال می گردد

در خانه برای جنگ تمهیدی

ساعت ۹:۴۵ صبح ۹،۱۹

حکایت شد

۱- ۶۷،۸،۲۳ : نیروهای عراقی در منطقه مربوط به مختصات ۰۶۳-۰۳۰ PE و بی کانی بطول ۳ متر احداث نموده اند که مورد تأیید ناظرین UN قرار گرفته است.

۲- ۶۷،۸،۲۰ : ساعت ۹:۳۰ دشمن در حوالی مخ ۱۳۸-۷۴۵ PB و مهران در ساحل رودخانه کبکان چم مبارزت با احداث سنگر دیده بانی نموده است.

۳- ۶۷،۸،۲۰ : ساعت ۱۱:۳۰ دشمن در حوالی مخ ۴۹۶-۵۵۵ NC و سوزمار اقدام به تقویت نیروهای خود با استعداد ۲ نفر نموده است.

۴- ۶۷،۸،۲۱ : ساعت ۱۲:۰۰ دشمن در حوالی مخ ۲۱۷-۱۴۹ NC و حلاله مبارزت با احداث یک سنگر اجتماعی نموده است.

۵- ۶۷،۸،۲۱ : ادرات مهندسی دشمن در حوالی مخ ۷۰-۴۵ و ۷۹-۴۰ QA و عین خوش و مخ ۶۹-۴۵ و ۷۰-۴۶ QA و بیس مشغول ترسیم جاده و خاکریز و احداث سنگر بودند.

۶- ۶۷،۸،۲۱ : ساعت ۹:۳۰ نفزات مهندسی دشمن در حوالی مخ ۱۷۰-۳۸۱ QA و نهر عنبر اقدام با احداث یک دیدگاه نمودند.

۷- ۶۷،۸،۲۱ : ساعت ۱۳:۰۰ الی ۱۴:۰۰ صدای تانکهای عراقی در حوالی مخ ۱۴-۱۶۲ QA و دهران گدش می رسید.

- ۸ - ۶۷/۸/۲۲ : ساعت ۸۰۰. دشمن در حوالی مخ ۹۹۷-۲۴۷ و ۹۹۷-۲۴۴ QA ن دهان اقدام با حداث سنگر و نصب تیرباران کرده است
- ۹ - ۶۷/۸/۲۲ : ساعت ۱۳۱۵ یکدستگاه کفی دشمن در حال پیاده نمودن تانک در حوالی مخ ۴۲-۷۵ QA ن عین خوش مشاهده گردید.
- ۱۰ - ۶۷/۸/۲۳ : ساعت ۱۶۰۰ دشمن در حوالی مخ ۸۷۷-۳۲۸ QA ن عین خوش اقدام با حداث ۲۰۰ متر خاکریز نموده است.
- ۱۱ - ۶۷/۸/۲۵ : ساعت ۱۸۳۰ دشمن در مخ ۹۹-۹۸ PA ن کوه تپه حدود ۲۰ گلوله منور برنگهای زرد و قرمز بطرف مواضع نیروی خودی پرتاب نمود.
- ۱۲ - ۶۷/۸/۲۲ : دشمن در حوالی مخ ۳۳۵-۱۴۹ TQ ن حسینیه اقدام به پرتاب ۲ ای ۲۵ گلوله منور نمود.
- ۱۳ - ۶۷/۸/۲۳ : ساعت ۱۵۰۰ در حوالی مخ ۳۷-۸۲ QV ن غرب جعفر دشمن جوی خطوط خودی مبارز به پرتاب ۱۲ گلوله خمپاره ۱۲۰مم نمود.
- ۱۴ - ۶۷/۸/۲۳ : ساعت ۱۹۱۵ دشمن در حوالی مخ ۲۸-۷۳ QV ن تپه های حداربه اقدام به پرتاب ۲ گلوله منور نمود.
- ۱۵ - ۶۷/۸/۲۱ : از ساعت ۱۸۲۰ الی ۱۹۲۰ دشمن با پرتاب گلوله ها منور در عین منطقه کوشک و طلائیه اقدام به تحرکات و جایجائی نیرد نموده است.
- ۱۶ - ۶۷/۸/۲۰ : نیردهای عراقی در مخ ۲۱۳-۹۱۹ PB ن کوه تپه ۲۱۳-۱۹۰ QB ن دهان اقدام با حداث تعدادی سنگر نموده است.
- ۱۷ - ۶۷/۸/۲۱ : ساعت ۱۲۰۰ دشمن در حوالی مخ ۲۱۷-۸۴۹ NC ن حلاله اقدام با حداث سنگر اجتماعی نموده است.
- ۱۸ - ۶۷/۸/۲۳ : عناصر دشمن در مخ ۷۱-۸۲ الی ۷۰-۸۲ ND ن از گله تحرکات و پیشروی جدید داشته و مبارزت به حفر سنگر اجتماعی نموده که مراتب به رؤیت ناظرین UN نیز رسیده است.

۱۹- ۶۷, ۸, ۲۳ : نیروهای دشمن در فتح ۰۶-۰۳ PE ن کانی بطول ۲ متر احداث نموده اند.

۲۰- ۶۷, ۸, ۲۴ : نفقات دشمن ۲ عدد پرچم خود را در مختصات ۹۰۰-۳۶۶ NE ن پیچون نصب نموده اند.

۲۱- ۶۷, ۸, ۲۴ : ساعت ۱۱۳۰ یکفرزند هواپیمای دشمن با سقف پرواز بالا از سمت شرق به غرب در منطقه شمال غربی مندی و سوار در خاک عراق در حال پرواز شناسایی دیده شد.

۲۲- ۶۷, ۸, ۲۵ : اخیراً دشمن نیروهای خود را در ارتفاع ۳۴۳ در حوالی فتح ۴۶-۵۶ NC ن سوار افزایش داده است.

۲۳- ۶۷, ۸, ۲۵ : ساعت ۱۱۰۰ یکفرزند هواپیمای دشمن بر فراز آسمان مندی تپه بازرگان واقع در فتح ۲۷-۶۵ NC ن کانی شنی و میان کتک و ارتفاع ۴۰۲ در فتح ۵۰-۵۰ NC ن سوار در حال پرواز مشاهده گردید.

۲۴- ۶۷, ۸, ۲۵ : در ساعت ۱۱۰۰ و ۱۷۰۰ دشمن در حوالی فتح ۲۳-۸۲ و ۲۲-۸۴ NC ن حمله اقدام با حمله ۵ سنگر دیده بانی نموده است.

۲۵- ۶۷, ۸, ۲۵ : ساعت ۱۲۳۰ تعداد ۲ فرزند هواپیمای دشمن در آسمان مندی بین فتح ۳۴-۵۱ NC ن سوار و کانی شنی در حال مانور و پرواز بودند.

۲۶- ۶۷, ۸, ۲۵ : ساعت ۱۸۳۰ دشمن در مختصات ۹۹-۹۸ PA ن کوه تپه حدود ۷۰ گلوله منور بر گنبدی زرد رنگ در بلاف مواضع نیروهای خودی پرتاب نموده

۲۷- ۶۷, ۸, ۲۵ : از ساعت ۱۸۳۰ ای ۲۴۰۰ نیروهای دشمن در حد ناصل چترابه تا شمال فکه متناوباً اقدام به پرتاب ۲۲۵ گلوله منور نمود.

۲۸- ۶۷, ۸, ۲۵ : ساعت ۱۹۰۰ تعداد ۱۲ گلوله منور در حوالی مختصات ۳۸-۶۲ Q ن جعفر (قطعه ۱) توسط دشمن پرتاب گردید.

۲۹- ۶۷, ۸, ۲۵ : نیروهای دشمن در فتح ۲۷-۱۵۷ TQ ن نیم ایستگاه نود بوسیدیم ۴ دستگاه اسکریپر، ۲ دستگاه گردبر، ۲ دستگاه کمپرسور و ۲ دستگاه بولدوز اقدام به فعالیت مهندسی نمودند.

۳۰- ۶۷/۸/۲۶ : دشمن در مخ ۳۴۰ - ۱۵۸ T۵ ۵۴۵۲ قطعه ۳
 برسیه در نگاه اسکریپ ۲ در نگاه بلور ۲ در نگاه لور ۲ در نگاه کیری و لیدر نگاه
 تاکتیک مبارزه به فعالیت مهندسی واحداث در جدید در جلوی خط آتش پس نمونه است
 ۳۱- ۶۷/۸/۲۶ : نیردهای دشمن در مخ ۳۴۶ - ۶۷ ۴۸۴ N غرب جفر
 اقدام با احداث یک کیمین جدید بر روی آب نموده اند.

۳۲- ۶۷/۸/۲۶ : ساعت ۶۰۰ : نیردهای عراقی پرچم خود را در
 مختصات ۴۵ - NE ۸۴ N بانه حدود ۱۰۰ متری پرچم ایران نصب نموده
 ۳۳- ۶۷/۸/۲۸ : دشمن در مخ ۱۳۰ - ۴۶ NE N گریاب اقدام با یار
 یک موقعیت جدید در مخ ۱۳۰ - ۴۶ NE N گنگ مبارزه به تقویت نیرو
 نموده است که مورد باز دید ناظرین UN نیز قرار گرفته است.

۳۴- ۶۷/۸/۲۸ : صدای کندن زمین برسیه عراقی در مخ ۱۲۰ - ۵۳۳
 NE N گریاب شنیده شد.

۳۵- ۶۷/۸/۲۸ : یک موقعیت جدید در مخ ۱۳۰ - ۴۴ NE N گنگ توسط
 دشمن احداث گردیده است.

۳۶- ۶۷/۸/۲۸ : نیردهای عراقی در مخ ۳۲۵ - ۸۹۷ N پیچیدن اقدام
 با احداث یک سنگر پیش ساخته نموده اند

۳۷- ۶۷/۸/۲۸ : یک پل کوچک در مختصات ۳۳۳ - ۸۸۸ NE N پیچیدن
 جهت تردد پل برسیه دشمن احداث گردیده است.

۳۸- ۶۷/۸/۲۹ : نیردهای دشمن در مخ ۹۷ - ۲۲ NE N سرشت شماره
 ۵۰۶۲ قطعه ۳ مبارزه با احداث ۲ سنگر آتشی و نصب پرچم خود نموده اند.

۳۹- ۶۷/۸/۲۶ : ساعت ۱۴۳ : در نزد هکلیتر دشمن رجال یرداز از سمت
 جنوب به شمال مشاهده که در حالی مخ ۳۲ - ۱۷ T۵ N حسینیه نذر اند
 و پس از نیابت بطرف جنوب غربی یرداز نمود.

۴۰- ۶۷/۸/۲۷ : دشمن در مخ ۳۱۸ - ۱۸۳ T۵ N خیمان اقدام با غرام
 ۸ نفر از نیردهای خود به جلوی خط مقدم نموده و مسئول فعالیت مهندسی برقرار.

۴۱- ۶۷/۸/۲۷ : تعداد ۲ نفر از افراد دشمن در مخ ۳۳۲ - ۱۵۵ T۵ N
 نیم ایستگاه خیمان به جلوی خط مقدم آمده و مسئول فعالیت ناشنشی شدند.

۴۲ - ۶۷, ۸, ۲۸ : ساعت ۱۰:۱۵ الی ۱۲:۰۰ تعداد ۳ نفر از افراد رشتن در
منطقه ۲۱۶-۶۹۱ NO ن تلمه و مخ ۲۵۳-۶۲۹ NO ن قدرترین در حال
سنگری سازی مشاهده شدند.

۴۳ - ۶۷, ۸, ۲۸ : ساعت ۱۵:۲۰ حدود ۱۵ نفر از افراد رشتن در حوالی
مخ ۱۴-۷۴ PB ن میزان مغول تخلیه تهاات از یک دستگاه ایفا دیده شدند

۴۴ - ۶۷, ۸, ۲۸ : رشتن در حوالی مخ ۷۹۰-۱۴۵ PB ن میزان مباررت
با حصار یک سنگریزه گاه نمود.

۴۵ - ۶۷, ۸, ۲۹ : ساعت ۱۰:۳۰ کینفوزن هکلیتر رشتن در منقعات

۵۰-۷۱ و ۵۳-۷۱ NO ن از گله در پشت کوه های سلمانه و مجاورت

۴۶ - ۶۷, ۸, ۲۰ : توپخانه رشتن بین ساعت ۵:۰۰ الی ۱۰:۳۰ در

مخ قبلی ۵۰-۷۱ و ۵۳-۷۱ از گله (فعال بوده است)

۴۷ - ۶۷, ۸, ۳۰ : در حوالی مخ ۶۲۵-۱۳۵ PB ن میزان

یک عدد کله خیاره از طرف رشتن پرتاب شده است.

۴۸ - ۶۷, ۹, ۱ : ساعت ۹:۳۲-۹:۵۰ مبدل افراد رشتن در مخ ۹۰۵-۱۰۵

PB ن میزان اقدام به شکست خیاره نمودند.

۴۹ - ۶۷, ۹, ۱ : ساعت ۱۰:۰۰ تعدادی از نیروهای رشتن از مخ

۵۷-۷۳ NO ن از گله در ارتفاعات مجو به منطقه شمال از گله به منقعات

۵۷۷-۷۵۵ مباررت به پرتاب در عدد نارنگی رشتی و نیز اندازی حدود

۲۰ تیر گشت کلاشینکف نموده و پس مزاری میگردند که این تیر اندازها

مربط به رشت کینفوزن و مجموع شدن ۳ نفر از پرتل میگردند.

۵۰ - ۶۷, ۸, ۳۰ : میدهای رشتن در مخ ۱۳-۳۵ QV ن خوب جفیر

قطعه ای در تیه جایی مشاهده مباررت به شکست یک کله توب به سمت نیروهای

ایران (ساعت ۱۰:۴۵) نموده اند.

۵۱ - پلاک ۶۷/۸، ۳۹: در دستگاه جرقیل دشمن در مخ ۳۲۹ - ۷۵۰ QV ن
 تپه های حداریه و غرب جعفر قطعه ۱ مغول فعالیت بوده اند.
 ۵۲ - پلاک ۶۷/۸، ۳۹: یک دستگاه جرقیل دشمن در جلوی خط مقدم به منقعات
 ۳۳۲ - ۷۸۴۴ QV ن غرب جعفر قطعه ۱ و تپه های حداریه مغول فعالیت
 بوده است.

۵۳ - در سرزمین ۶۷/۸، ۳۹ در خلال ابراهیم شیرازی عراقی در طول دوره در عراق
 ارتفع ۱۸۱۰ متر سازی دانسته و در روستای زردخانه عراقی هر روز چند نفر به لباس
 کردی دیده می شوند.

۵۴ - در سرزمین ۶۷/۹، ۲ عراقی هادر مخ ۹۶۳ - ۸۸۵ م در مخ در سنگ به نام
 ۳۵ متری یک دستگاه احداث نموده اند و هم چنین عراقی در مخ ۹۶۵ - ۸۸۲ م در مخ MF
 یک دستگاه یک کانال شرقی غربی به طول ۳۰ متر احداث نموده اند و در مخ ۹۵۳ MF
 در مخ دو غار طبیعی وجود دارد که مورد استفاده نیروهای عراقی قرار گرفته است.

۵۵ - در سرزمین ۶۷/۹، ۲ عراقی در مخ ۹۵۸ - ۸۹۴ م در مخ NE
 نیروهای خود کرده بودند با مشاهده آنها UN مورد اعتراض آنها واقع شدند و
 شکایت بررسی شود.

۵۶ - در سرزمین ۶۷/۹، ۲ عراقی هادر مخ ۹۶۳ - ۸۸۵ م در مخ MF
 ۳۵ متری یک دستگاه احداث نموده اند و هم چنین عراقی در مخ ۹۶۵ - ۸۸۲ م در مخ MF
 یک دستگاه یک کانال شرقی غربی به طول ۳۰ متر احداث نموده اند و در مخ ۹۵۳ MF
 در مخ دو غار طبیعی وجود دارد که مورد استفاده نیروهای عراقی قرار گرفته است.

۵۷ - در سرزمین ۶۷/۹، ۲ عراقی در مخ ۹۵۸ - ۸۹۴ م در مخ NE
 نیروهای خود کرده بودند با مشاهده آنها UN مورد اعتراض آنها واقع شدند و
 شکایت بررسی شود.

۵۸- ۶۷، ۹، ۳: در منطقه نیم سایه بانه در محور نفعی یک به مخ
۶۷۲- ۸۷۳- NE- ن بانه، نیروهای UN ایران شاهد
احداث کانال توسط نیروهای دشمن در مخ ۶۵۰- ۸۴۹- NE
ن بانه بود که به عنوان نقص امن بس تا می شد.

۵۹- ۶۷، ۹، ۳: برابر گزارش تیم سایه پرسنل UN در ساعت ۱۱، ۴۵
از منطقه عمومی طالبان بازدید به عمل آورده که سیرانندازی روسکا و
آرپی جی ۷ به روستای هرزینه ایران در مختصات ۸۴- ۳۰- NE
ن سر دست مورد نا میه قرار گرفت. همچنین در همان مختصات دشمن
لجستی اقدام به تقویت سنگرهای خود و نصب پرچم کرده است.

۶۰- ۶۷، ۹، ۳: برابر گزارش تیم سایه بانه در محور نزل به مخ ۸۴۲-
۵۰۸- NE ن گرما ب ویرسیو، نیروهای UN در ساعت ۹، ۲۲
شاهد شنیدن جیدن رگبار بودند که از منطقه استغافل سرشت شنیده می شد.

۶۱- ۶۷، ۹، ۳: در منطقه نیم سایه بانه در محور نفعی یک به مخ
۶۷۲- ۸۷۳- NE- ن بانه، نیروهای UN ایران شاهد
احداث کانال توسط نیروهای دشمن در مخ ۶۵۰- ۸۴۹- NE
ن بانه بود که به عنوان نقص امن بس تا می شد.

۶۲- ۶۷، ۹، ۳: برابر گزارش تیم سایه پرسنل UN در ساعت ۱۱، ۴۵
از منطقه عمومی طالبان بازدید به عمل آورده که سیرانندازی روسکا و
آرپی جی ۷ به روستای هرزینه ایران در مختصات ۸۴- ۳۰- NE
ن سر دست مورد نا میه قرار گرفت. همچنین در همان مختصات دشمن
لجستی اقدام به تقویت سنگرهای خود و نصب پرچم کرده است.

۶۳- ۶۷, ۹, ۳: برابر گزارش تیم سایه بانه در محور زلی به مغ ۸۴۲-
 NE-۵۰۸ ن گراب ویرسیو، نیروهای UN در ساعت ۰۹,۳۲
 شاهد شنیدن جیدن رگبار بودند که از منطقه استعاطی سرشت شنیده می شد

۶۴- ۶۷, ۹, ۱: در منطقه بانه در محور حومان به مغ ۵۲۸-NE
 ن گراب نیروهای خودی شاهد شلیک ۳ گلوله رسام در ساعت ۲۱,۰۰
 بودند که از ناحیه نیروهای دشمن شلیک شده بوده است و در محور
 صالح به مغ ۸۴۲-NE-۵۳۵ ن گراب ویرسیو نیز نیروهای خودی
 همین امر را تأیید کردند و افزودند که هر چند شب یکبار این عمل تکراری شود.
 ۶۵- ۶۷, ۹, ۴: در تیم سایه ۳ بانه یک سنگر جدید عراقی در مغ ۷۹۶-
 NE-۶۵۸ ن گراب مورد تأیید UN واقع شد.

۶۶- ۶۷, ۹, ۴: در تیم سایه ۴ مریان در مغ ۹۸۴-NE
 ن ن یک پناهگاه با ابعاد ۳ در ۱ متر در دو موضع انفرادی و ۱ سنگر
 انفرادی عراقی حدود ۵ روز پیش ساخته شده است که تأیید می گردد.

۶۷- ۶۷, ۹, ۴: سیران شهر تیم سایه ۱، نیروهای عراقی از ارتفاعات
 بزرگ سیر درون سیران شهر عقب نشینی نموده در حوالی کاخ ملا درون
 سیران شهر استقرار یافته و نیز در ساعات ۱۰ تا ۱۲ مورخه فوق
 صدای تیراندازی های گلوله از زامنه ارتفاعات شرقی کوه با منگام
 و در اطراف دهات محراق و سونا درون علاوان بکوش می رسید.

۶۸ - ۶۷, ۱, ۲۴ : بین ساعات ۱۰۰ و ۴۵۰ یک گریز و یک بولدوز
در حال کار کردن در مخ ۲۷۰۵۱۹ NF، ن سرتست دیده شدند که
احتمالاً در حال بهسازی جاده بوده است.

۶۹ - ۶۷, ۱, ۲۴ : ۱۱ نفر عراقی بموقع واقع در مخ ۶۷۵ - ۶۶۰ NF
ن گریز آب آورده شدند که تا سیدنی نگرود.

۷۰ - ۶۷, ۱, ۲۴ و ۲۷, ۸ : صدای انفجار از سطح کوه سورکره شنیده شد
که تا سیدنی نگرود.

۷۱ - ۶۷, ۱, ۲۹ : ۵ الی ۱ انفجار در ساعت ۱۵۰۰، از منطقه
سورکره کوه شنیده شد که تا سیدنی نگرود.

۷۲ - ۶۷, ۱, ۲ : در معورکانی ماسک سنگر دیده بانی دشمن از
مخ ۶۹۶ - ۶۵۸ NF، ن بانه برای اولین بار دیده شد.

۷۳ - ۶۷, ۱, ۲ : چند روز قبل نیروهای عراقی از مناطق حسی آباده
بیخ ۳۶۴ - ۹۰۴ NF، ن بیخوبین و ولایوه بیخ ۴۴۹ - ۹۰۵ NF
ن بیخوبین و ساوجی بیخ ۵۰۴ - ۹۷۸ NF، ن بریان خارج
و فقط برهم خرد را در آن منطقه بر جای گذاشته اند.

۷۴ - ۶۷, ۱, ۲۹ : برابر گزارش واصله در حوالی مخ ۶۸ - ۵۸۰ PB، ن مهر
دشمن اقدام به اعداد خاکریز نموده و روی آن لاسیم خاردار کشیده است.

۷۵ - ۶۷, ۱, ۳۰ : تعداد ۲۵ نفر از عناصر دشمن در حوالی مخ ۲۱۷ - ۶۷۲
ND - قعر سیرین و در مخ ۲۱۹ - ۶۹۱ ND، ن قلعه و تعداد ۵ نفر
در حوالی مخ ۹۰ - ۲۷۰ ND، ن خراطها اقدام به اعداد سنگ نموده اند.

۷۶- ۶۷, ۹, ۳: دشمن در حال مغ ۵۸-۵۱ NC سوار اقدام
به احداث دیدگاه نموده است.

۷۷- ۶۷, ۹, ۱: یک دستگاه خودرو دشمن در حال مغ ۶۶-۰۷ PB
نهران در حال احداث خاکریز مشاهده گردیدند.

۸۶- ۶۷, ۹, ۱: تعداد ۵ نفر از عناصر دشمن در حال مغ ۲۱۹-
۶۹۱-ND ن قلمه در حال احداث سنگر مشاهده گردیدند.

۷۸- ۶۷, ۹, ۱: تعداد ۵ نفر از عناصر دشمن در مغ ۱۱۶-۶۹۱-ND
ن قلمه در حال احداث سنگر مشاهده گردید.

۷۹- ۶۷, ۹, ۱: تعداد ۵ نفر از تفرات دشمن در مغ ۹۸۸-۵۲۷ NC
در خرابیها در حال احداث سنگر بودند.

۸۰- ۶۷, ۹, ۴: در حال مغ ۶۸-۶۷ QA ن بیس تبرتیا

تعداد ۲۰ تا ۲۵ دستگاه خودرو دشمن از جنوب به شمال حرکت کرده.

۸۱- ۶۷, ۹, ۲: در مختصات ۵۲۴۰-۱۵۷۰- TA نقشه نیم استگاه

نود تعداد ۲ دستگاه جریقیل در حال فعالیت مهندسی در جلوی در و درستی
دری که تازه احداث کرده است مشاهده شده اند.

۸۲- ۶۷, ۹, ۲: در مغ ۲۰۰-۱۵۷۰- TA نقشه نیم استگاه نود

تعداد ۲ دستگاه غلطک مشغول فعالیت مهندسی در جلوی خطا بوده است.

۸۳- ۶۷, ۹, ۲: در مغ ۵۶۰-۱۵۸۰- TA نقشه نیم استگاه نود

تعداد ۱ دستگاه اسکرینر ۳ دستگاه بلدوزر ۳ دستگاه خودرو و دستگاه

کمپرسی مشغول احداث در جدیدی در جلوی در قدیم خود می باشند.

۸۴ - ۶۷, ۹, ۳ : تعداد ۱۵ الی ۲۰ نفر از عناصر دشمن در مغ ۴۳۶ - ۴۱۵
۵۷ ن. مغرب جغیر در حال سنگر سازی بودند.

۸۵ - ۶۷, ۹, ۲ : دشمن مبارکت به بر تاپ یک کلونه خیاره در مغ ۳۹۵ -
۸۶ - ۵۷ ن. مغرب جغیر بودند.

۸۶ - ۶۷, ۸, ۳ : تعداد یک فرونده ملی کوئیر دشمن از مغ ۹۴ - ۲۵ NE. ن.
سردشت بطرف قلعه دره در حال پرواز مشاهده گردید.

۸۷ - ۶۷, ۸, ۳ : تعداد ۲ فرونده ملی کوئیر دشمن در سمت ارتفاع اخلاق در شمال
شرق کوه لک لک به مغ ۹۳ - ۳۶ NE. ن. سردشت و در حال پرواز مشاهده
گردید.

۸۸ - ۶۷, ۸, ۳ : نیروهای دشمن اقدام به احداث یک سنگر در مغ ۵۳۲ - ۹۷۵ NE.
ن. مریوان در کتلان را نموده است.

۸۹ - ۶۷, ۸, ۳ : دشمن بعضی در سمت راست ارتفاع ۸۷۳، به مغ ۹۷ -
۲۹ NE. ن. سردشت یک دیدگاه و سنگر اجماعی احداث نموده است.

۹۰ - ۶۷, ۸, ۳ : دشمن در ارتفاع گرده زن به مغ ۷۹ - ۳۳ NE. ن.
ماوراء نهرهای خود را تقویت نموده است.

۹۱ - ۶۷, ۹, ۶ : دشمن مبارکت به احداث یک سنگر جدید در روی ارتفاع

۱۵۰۰ در مغ ۵۲۸ - ۵۱۰ PE. ن. مریوان در حال باطلان نمود.

۹۲ - ۶۷, ۹, ۶ : دشمن در مغ ۴۸۸ - ۹۱۲ NE. ن. مریوان اقدام به

احداث ۲ سنگر نمود.

۹۳- ۶۷, ۹, ۶: دشمن در مخ ۳۲۹ - ۹۰۵ - NE. N. بیخون در سرق
ترتیبان کرده اقدام به احداث ۲ سنگر اجتماعی نمود.

۹۴- ۶۷, ۹, ۶: دشمن در مخ ۶۵ - ۷۱ - NE. N. بانه در محور شاخ اسکوت
اقدام به تقویت نیرو نمود.

۹۵- ۶۷, ۹, ۶: دشمن یک سیت دیده بانی جدید در مخ ۸۱ - ۳۸ - NE
ن ماموت احداث نموده است.

۹۶- ۶۷, ۹, ۱: دشمن در مخ ۶۵ - ۸۴ - NE. N. بانه اقدام به احداث
کانال نموده است.

۹۷- ۶۷, ۹, ۲: یک سنگر دیده بانی دشمن در مخ ۶۹ - ۶۵ - NE. N. کربا.
مشاهده گردیده است.

۹۸- ۶۷, ۹, ۵: دشمن در مخ ۵۸ - ۵۶ - NF. و ۵۹ - ۵۳ - NF.
ن سیرانشهر در حال زدن خاکریز بودند.

۹۹- ۶۷, ۹, ۵: برابر گزارش پرسنل UN در منطقه تیم سایت سرشت
یک سیت دیده بانی عراق در مخ ۸۱۷ - ۳۸۷ - NE. N. گنگ
احداث گردیده است.

۱۰۰- ۶۷, ۹, ۵: در منطقه تیم سایت بانه در محور کله کم اسفال یک برصیت
متر و که توسط نیروهای دشمن در مخ ۶۲۸ - ۹۳۶ - NE. N. شور
واحداث ۲ سنگر اجتماعی جدید در آنجا مشاهده گردید ولی هنوز مانده
نگردیده است.

۱۰۱- ۶۷, ۹, ۵ : در منطقه سیم سایت بانه دشن درمخ ۶۵۴-۷۱۶

NE. ن بانه اقدام به تقویت موقعیت خود نموده است.

۱۰۲- ۶۷, ۹, ۵ : در منطقه سیم سایت بانه تردد نیروهای دشن در ارتفاع

۲۰۰۰ ن بانه در ساعات آخر روز مشاهده گردید.

۱۰۳- ۶۷, ۹, ۵ : در منطقه سیم سایت بانه تردد نیروهای دشن در ارتفاع

چهار درمخ ۶۴-۷۰ NE. ن بانه در محور شاخ اشکوت هنوز

اراضه دارد.

۱۰۴- ۶۷, ۹, ۷ : برای گزارش برنسل M۱ سر دست، عراقی ها درمخ

۵۴۱-۲۹۲ ن سر دست یک سیم دیده بانی اعداد نموده اند.

۱۰۵- ۶۷, ۹, ۷ : در محور زن شکل دو خودرو سیم گذشته در ساعت یک

از ناحیه ۷۶-۷۸ NE. ن کرماب، سیم سایت ۲ گزارش گردید.

و نیز فرودخانه در منطقه چومان بمخ ۸۲-۵۱ NE. ن کرماب گزارش

گردیده که محل فرود دیده نشیده ولی تأیید گردیده است.

۱۰۶- ۶۷, ۸, ۳ : دشن درمخ ۷۰-۵۱ PB. ن مهران در

در مهران. تعداد پنج ردف خاکی در اجتماع برپا نموده است.

۱۰۷- ۶۷, ۸, ۳ : دشن درمخ ۵۸-۵۱ NC. ن سوار اقدام به اعداد

دیدگاه نموده است.

۱۰۸- ۶۷, ۸, ۳ : تعداد ۵۱ گزارش دشن درمخ ۲۱۷-۷۲ ND.

ن قفسه سیم و بمخ ۲۱۹-۶۹۱ ND. ن قلمه در حال اعداد

سنگر مشاهده گردیدند.

۱۰۹ - ۶۷، ۸، ۳۰ : تعداد ۵ تیراز غنا سر دشن در مخ ۹۰ - ۴۷۰ - ND

ن خراوها در حال احداث سنگر مشاهده گردیده است

۱۱۰ - ۶۷، ۸، ۲۹ : دشن در مخ ۶۸ - ۸۰ PB. ن مهران در شمال شرق

آبار اقدام به احداث خاکریز و کتیسه سیم خاردار حلقوی و سنگر نمودند.

۱۱۱ - ۶۷، ۸، ۳۰ : دشن در مخ ۴۸۷ - ۵۱۶ NC. ن سوار در جیل

کشته رکن ۲ سنگر آتش در مخهای ۴۸۱ - ۵۷۰ - ۴۸۵ - ۵۶۵ - ۴۸۱ -

۵۶۶ NC. ن سوار احداث نموده است.

۱۱۲ - ۶۷، ۸، ۳۰ : دشن در مخ ۴۸۵ - ۵۶۲ NC. ن سوار اقدام به

صفه کمان بطلال ۵۰ متر نموده است.

۱۱۳ - ۶۷، ۹، ۵ : دشن در مخ ۷۶ - ۱۴ PB. ن مهران روی ارتفاع

جبله قدری اقدام به احداث سنگر پاداشی نمود. (شمال آبار).

۱۱۴ - ۶۷، ۹، ۵ : تعداد ۲ تیراز غنا سر دشن در مخ ۶۹۵ - ۵۱۵ NC. ن

سزیده در حال احداث سنگر مشاهده گردیدند.

۱۱۵ - ۶۷، ۹، ۵ : در ساعت ۸۳۰ نبردهای عراقی مبارزت به سنگر ۲ عدد

خمساره در مخ ۵۹۶ - ۵۱۶ PB. در شمال غرب جیل همربن و مخ ۶۴۲ -

۱۱۴ PB. در جنوب شرق هزرا آبار مهران نموده اند که اولین دست نزدیک

به خط جابل بین در نبره و تمام رویت شود و در نقطه دوم سوار بارز به و نیم

نابینا تیراز گرفت.

۱۱۶- ۶۷, ۹, ۵: در منطقه جنوب کوه نعل، رُسن به اوزات جاده مبارکت به -

احداث دو خاکریز نموده است. که این خاکریزها در مختصات ۶۵-۶۸۰ و ۶۸۴-۷۰ و ۷۲-۲۴۵ و نیز ۶۸۸-۱۸۷ و ۱۸۷-۶۸۸ مایل باشد.

۱۱۷- ۶۷, ۹, ۶: در مخ ۷۲۱-۵۱۸ ن. سیزده، رُسن اقدام به احداث سنگر نموده است که پس از حضور در محل سفش گردیده، رُسن علاوه بر احداث سنگر اقدام به کشیدن سیم خاردار در کوبیدن میل در اطراف آن نموده است.

۱۱۸- ۶۷, ۹, ۶: در مخ ۷۱-۵۵ م. مهران در شمال شرق و مهران، رُسن اقدام به لغزاشن تعدادی حایله کرده نموده است. و همچنین سیم‌های عمارتی اقدام به لغزاشن در سنل خود در این منطقه اقدام نموده اند.

۱۱۹- ۶۷, ۹, ۶: در مخ ۶۵۴-۵۵۴ م. شمال فیرز آبار. ن. مهران رُسن مبارکت به احداث یک سیست دیده بان دور بین دار نموده است.

۱۲۰- ۶۷, ۹, ۵: توسط رُسن یک گلوله خمپاره متور در حوالی مخ ۶۵۴-۵۱۹ ن. سیزده حدود ۱۰۰ متر مایه‌های خودی دست راست

تیم ۱۲۰ بر تاپ گردید که مراتب مورد تأیید ۱۸۷ قرار گرفت.

۱۲۱- ۶۷, ۹, ۶: رُسن در مخ ۴۸۷-۵۳۱ ن. سومار در جنوب غربی

منبر به علی ۲ سنگر آتش در مخ ۴۸۲-۵۷۰ ن. یک سنگر آتش،

و در مخ‌های ۴۸۵-۵۶۷ و ۴۸۱-۵۶۴ ن. همان نقطه

جمعاً ۲ سنگر احداث و در مخ ۴۸۵-۵۶۲ ن. اقدام به حفر کانال به طول

۵۰ متر نموده است.

۱۳۲- ۶۷، ۹، ۷: در ساعت ۱۴۲۰، تعداد ۳ تراز غنایمتر دشن در حوالی
 مغ ۶۶۲- ۰۷۵، PB، ن مهران در جنوب مغخ آبار، وارد منطقه شده
 که پس از امانت نگهبان ستواری شده و همزمان با مزار، تعداد ۲ کلوله اعلام
 خبر سترزنگ در حوالی مغ ۶۵- ۰۵، PB، از طریق دشن شلیک گردید.

۱۳۳- ۶۷، ۹، ۸: تعداد ۱ تراز غنایمتر دشن در حوالی مغ ۹۲۱- ۱۶۵۴۸
 ن فراطها در حال اعداد شکر مشاهده شدند.

۱۳۴- ۶۷، ۹، ۵: در حوالی مغ ۷۶- ۱۴، PB، ن مهران در شمال فضا آبار
 دشن روی ارتفاع کله قندی اعلام به اعداد شکر به اقدی نموده است.

۱۳۵- ۶۷، ۹، ۵: تعداد ۱ تراز از افراد دشن در مغ ۵۱- ۵۳، QA
 ن پین در حال شکر سازی بودند.

۱۳۶- ۶۷، ۸، ۳۰: دشن در مغ ۲۴- ۶۶، QA، ن جزابه اقدام به برتاب
 ۲ کلوله منور نمود.

۱۳۷- ۶۷، ۸، ۳۰: نگاهزای دشن که قبل در حوالی حومه باسگاه جیل آری
 مستقر بودند، اکنون روی تپه های شمال باسگاه مزبور مستقر شده اند و

جکوا آمده اند. محل کمن ها و دیده بانها در این منطقه نسبت به قبل تقریباً
۵۰۰ متر جکوا آمده است و ۳ پاسگاه کمن و دیده بان به اسفند
حرکت ۱۰۰ نفر در منطقه فرور جکوا آمده و مستقر شده است.

۱۲۸- ۶۷،۹،۶: دشمن اقدام به تیراندازی بصورت رگبار با جنگ افزار کالیبر
کوچک در مخ ۳۵۵- ۹۷،۸۵۶ ن غنیر نمود.

۱۲۹- ۶۷،۹،۳: دشمن در مخ ۳۹- ۹۷،۸۶ ن غنیر قطعه ۱ اقدام به
تراب میک کلوله خمپاره ۱۲۰ م نمود.

۱۳۰- ۶۷،۹،۴: دشمن اقدام به شلیک دو کلوله توپ در مخ ۳۰- ۹۷،۸۱
ن تلزل در تپه های حداریه نمود.

۱۳۱- ۶۷،۹،۶: در مخ ۵۰- ۱۶۵، ۹۷، ۸۱۰ ن نیم اسفند نور، جاده حینی،
یک عدد بیل مکانیکی در جلوی خط آتش پس و نسبت آن مشغول حفرتا مال بود.

۱۳۲- ۶۷،۹،۶: در مخ ۵۶۰- ۱۶۰۰، ۹۷، ۸۱۰ ن نیم اسفند نور، در محل
جاده حینی، توسط ۱ (سنگاه اسکریپر، ۳ سنگاه بلندوزر و دو سنگاه
گرمیز و نیز دو سنگاه لودر و یک تانکر آب، در حال ساختن در برده اند.

۱۳۳- ۶۷،۹،۶: در مخ ۳۵۳- ۸۴۶۰، ۹۷، ۸۱۰ ن غرب جغیر قطعه ۱، دشمن
اقدام به شلیک رگبار با اسلحه کالیبر کوچک کرده است.

۱۳۴- ۶۷،۹،۶: در مخ ۲۵۵۰- ۸۵۶۰، ۹۷، ۸۱۰ ن غرب جغیر قطعه ۱ اقدام

به شلیک سه عدد خمپاره ۱۰۰ پس خط خوری دشمن کرده اند.

۱۳۵- ۶۷،۹،۵: در مخ ۵۲۴۰- ۸۵۹۰، ۹۷، ۸۱۰ ن نیم اسفند نور، یک
سنگاه جرثقیل در جلوی خط آتش پس و در روی در تازه اعداد مشغول

مقاتله بوده است.

۱۳۶- ۶۷, ۹, ۵ : در مغ ۵۵۰۰ - ۱۶۰۰, TQ. نقشه بند استگاه نود
تعداد ۵ دستگاه اسکرینر و سه دستگاه گریدر و دو دستگاه لودر و دو
دستگاه تاکنر آب. مشغول احداث در بوده اند.

۱۳۷- ۶۷, ۹, ۶ : تعداد ۲ فروزن حمل کوئیر دشمن از جنوب غرب به غرب
بین جاده اول و دوم البجار در حال پرواز مشاهده گردید. دشمن

۱۳۸- ۶۷, ۹, ۵ : تعداد ۲ فروزن ناوچه و دو فروزن ناو جنگل از سمت خور
عبدالله به سمت خلیج و در جهت عکس. تعداد یک فروزن ناوچه در حال حرکت -
مشاهده گردید.

۱۳۹- ۶۷, ۸, ۳ : دشمن در مغ ۳۰ - ۱۵, TQ. حمله اقدام به
برتاب ۱ گلوله نموده است.

گزارش دبیرکل

سند
\$120862
22/sep/89

۱-۲۰۰

گزارش ویژه دبیرکل در مورد گروه نظامی ناظر بر آتش بس ایران و عراق

(یونیماک) از سوم فوریه تا ۲۲ سپتامبر ۱۹۸۹

مقدمه :

۱- یونیماک توسط شورای امنیت و در قالب قطعنامه ۶۱۹ آن شور مورخ ۹ اوت ۱۹۸۸،
ابتداءً بمدت ۶ ماه ایجاد گردید، شورای امنیت به توسط همان قطعنامه از دبیرکل خواستار گردید
شوراء در کاملاً " جریان پیشرفت های بعدی بگذارد، در گزارش خود، مورخ ۲۵ اکتبر ۱۹۸۸
(۲۰۲۴۲/۵) شرحی مقدماتی از فعالیت های ده هفته اول یونیماک را به شورای تسلیم کرد.
گزارش بعدی مورخ دوم فوریه ۱۹۸۹ (۲۰۴۴۲/۵) فعالیت های ۹ اوت ۱۹۸۸ تا
۲ فوریه ۱۹۸۹ را شامل میشد، در سوم فوریه ۱۹۸۹، شورای قطعنامه ۶۳۱ (۱۹۸۹) صادر نمود
که در آن ماموریت یونیماک تا ۳۰ سپتامبر ۱۹۸۹ تجدید شده بود و از دبیرکل تقاضا شده بود، تا آن
تاریخ، گزارشی در مورد پیشرفتهای اوضاع و اقدامات انجام شده در جهت اجرای قطعنامه ۵۹۸،
(۱۹۸۷) شورای امنیت ارائه نماید.
۲- از این رو گزارش حاضر، سوم فوریه تا ۲۲ سپتامبر ۱۹۸۹ را شامل شده و با هدف ارائه گزارشی
جامع از نحوه انجام ماموریت یونیماک در طی آن دوره و تلاشهای اینجانب برای اجرای کامل قطعنامه
۵۹۸ (۱۹۸۷) به شورای امنیت تسلیم میگردد.

ماموریت و شرایط رجوع

۳- ماموریت یونیماک که در پاراگراف ۳ گزارش مورخ ۱۷ اوت ۱۹۸۸ (۲۰۰۹۳/۵) اینجانب
تعریف شده و در پاراگراف اول قطعنامه ۶۱۹ (۱۹۸۸) شورای امنیت مورخ ۹ اوت ۱۹۸۸،
نیز به تصویب رسیده است به قرار زیر است:
الف) ایجاد خطوط آتش بس با توافق طرفین بر اساس مواضع دفاعی مقدم که در روز " د " در
اشغال طرفین بوده است البته بر اساس توافق، هرگاه تشخیص داده شود این مواضع به گونه ایی
خطرناک نزدیک یکدیگر هستند در آن تغییراتی داده خواهد شد.

ب) نظارت بر رعایت آتش بس *

ج) تحقیق در مورد ادعای (هریک از طرفین) در مورد تخلف از آتش بس وعادی نمودن اوضاع در صورت بروز تخلف *

د) جلوگیری از هرگونه تغییر در وضعیت موجود تا (زمان) عقب نشینی تمام نیروها به مرزهای شناخته شده، بین المللی، از طریق مذاکره *

ه) نظارت، رسیدگی و تأیید عقب نشینی، تمام نیروها به مرزهای شناخته شده، بین المللی *

و) سپس، نظارت بر آتش بس در مرزهای شناخته شده، بین المللی، تحقیق و رسیدگی در مورد ادعای طرفین در مورد تخلف از آتش بس، جلوگیری از هرگونه تغییر در وضعیت موجود تا زمان مذاکرات جامع صلح، از طریق مذاکره *

ح) کسب موافقت طرفین در مورد سایر توافقات که تا زمان انجام مذاکرات جامع صلح می تواند به کاهش تشنج و ایجاد اطمینان بین دو طرف کمک کند، مانند ایجاد مناطق جدائی نیروها در دو طرف مرزهای بین المللی، محدود نمودن تعداد و کالیبر سلاح های در مناطق نزدیک مرزهای بین المللی فرستاده میشود و گشت پرسنل دریائی سازمان ملل در مناطق حساس بخصوصی در نزدیکی شط العرب :

۴ - یونیماک مطابق با حکم خویر خطوط آتش بس مورخ ۲۰ اوت ۱۹۸۸ نظارت می نماید، یونیماک در مناطقی که به خطوط آتش بس دسترسی نداشته است، چه به سبب محدودیتی که طرفین برای تحرک آن قائل شده اند و چه به خاطر غیر قابل دسترسی بودن ناحیه، نظارت خود را از طریق استحکامات جناحی و یا از هوا اعمال کرده است *

۵ - همانگونه که در گزارش حاضر منعکس شده است، یونیماک بطور موفقیت آمیز به نظارت خود بر رعایت آتش بس ادامه میدهد، تمام موارد ادعای تخلف مورد بررسی قرار گرفته است و در اکثر موارد یونیماک توانسته است پس از مشاهده، تخلف از طریق مذاکره در سطح تیمهای حوزه های استحقاقی بخش و یا مقرهای فرماندهی، اوضاع را به حالت عادی بازگرداند، در عین حال مواردی از تغییر در وضعیت موجود مشاهده شده است، به استثنای مواردی که در این گزارش و گزارشات قبلی ذکر شده ولی همگی ماهیتاً " جزئی بوده اند از آنجائیکه بازگشت نیروها به مرزهای شناخته شده، بین المللی تاکنون محقق نشده است، این بخش از ماموریت یونیماک انجام نشده است *

۶ - همانطور که در پاراگراف ۲۶ ذیل گزارش شده، توافقاتی با دولت های جمهوری اسلامی ایران و عراق در ارتباط با وضعیت یونیماک انجام شده است، این توافق مامتضمن اصول منشور سازمان

ملل و اصول کنوانسیون در مورد امتیازات و مصونیت های سازمان ملل متحد و نیز شامل تجارب نیروهای پیشین حافظ صلح سازمان ملل می باشد تا بدین طریق یونیمک بتواند مستقلاً " فعالیت کرده و به ویژه آزادی عمل و ایجاد ارتباط برخوردار شود و همچنین کلیه تسهیلاتی که جهت انجام وظایف محوله ضروری می باشد در فراهم آورد .

تشکیلات ، فرماندهی و استقرار

- ۷- فرماندهی یونیمکد بعهدہ ، ناظر نظامی ارشد (سرلشگر اسلاو (کلجودی) ک (از یوگسلاوی) است . معاونت ناظر نظامی ارشد (ایران را سرتیپ ج . کلی (از ایرلند) تا ۹ سپتامبر ۱۹۸۹ بعهدہ داشت .
- معاون فعلی ناظر نظامی ارشد در ایران ، سرتیپ ت . کالستروم (از سوئد) است که در همان تاریخ به این سمت منصوب شد ، سرتیپ وی . ام پاتیل (از هند) معاون ناظر نظامی ارشد عراق می باشد .
- ۸- از سپتامبر ۱۹۸۹ نیروی یونیمکد منجمله کادر مراکز فرماندهی در بغداد و تهران ، بشرح زیر بود :

ناظران نظامی سازمان ملل متحد

آرژانتین	۱۰
استرالیا	۱۵
اتریش	۶
بنگلادش	۱۵
کانادا	۱۵
دانمارک	۱۵
فنلاند	۱۵
غنا	۱۵
مجارستان	۱۵
هندوستان (شامل)	۱۵

۱۵	اندونزی
۱۴	ایرلند
۱۵	ایتالیا
۱۵	کنیا
۱۵	مالزی
۱۰	زلاند نو
۱۶	نیجریه
۱۵	نروژ
۷	پرو
۱۵	لهستان
۱۵	سنگال
۱۶	سوئد (شامل)
۱۵	ترکیه
۱۲	اروگوئه
۱۱	یوگسلاوی
۹	زامبیا

۳۵۱

یگانهای هوايي

۱۷	زلاند نو

واحدهای نظامي پليس

۳۶	ایرلند

بخش پزشکی

۴	اتریش

کل ۴۸

ع

۶ - پس از اعزام یخانه‌های هوایی یونیماد، نیروهای نظامی آن افزایش خواهد یافت *

نظر من هنوز برای این است که طبق پاراگراف فرعی ( ) حکم یونیماد، پس از حصول توافق بین طرفین، یک واحد کوچک دریایی بمنظور پاسداری از شط العرب و آب‌های مجاور در خلیج به سایر نیروها نیز افزوده شود *

۱۰ - ۱۰۵ کادر بین‌المللی و ۹۳ کادر غیر نظامی محل در حال حاضر در محل مأموریت هستند که تعداد آنها از تعداد پست‌های مجاز کمتر است، مشکلات عمده در استخدام متخصصان کادر بین‌المللی است که تخصص آنان مورد نیاز سایر هیئت‌های جدید حافظ صلح سازمان ملل متحد نیست. میشود، موانع استخدامی در ایران باعث ایجاد مشکلاتی در امر استخدام کادر محلی شده است * ^{ایران} به لحاظ نتایج مثبت حاصله از مذاکرات در مورد اعزام هلیکوپترهای عملیاتی یونیماد و استقرار یک واحد دریایی، تعدادی از کادر پشتیبانی استخدام نشدند، بطور کلی، یونیماد سیاست بسیار محتاطانه‌ای را درقبال استخدام دنبال می‌کند تا بدین طریق، تنها، پست‌هایی که بعلت نیاز فوری ایجاد می‌شوند، اشغال گردند *

۱۱ - اعزام یونیماد از سپتامبر ۱۹۸۹ در نقشه پیوست این گزارش نشان داده شده است، لازم به یادآوری است که حتی کوچکترین اشتباه در نقشه قبلی اصلاح گردیده و نواحی مرزی جدید عراق نشان داده شده‌اند *

۱۲ - همانطور که در فوریه ۱۹۸۹ گزارش کردم، فعالیت‌های یونیماد در عراق و ایران به ناظر نظامی ارشد و کادر ارشدوی (گروه فرماندهی) می‌باشد که طی هفته‌های متناوب، در مراکز فرماندهی بغداد و تهران مشغول بکار هستند، ناظران نظامی سازمان ملل در محل در چهار منطقه ایران در مراکز فرماندهی سقز، باختران، دزفول و اهواز و در سه منطقه عراق در مراکز فرماندهی سلیمانیه، بعقوبه و بصره استقرار خواهند یافت *

مراکز فرماندهی هر بخشی تعدادی از حوزه‌های استحقاقی تیم‌ها را که گشتی‌هایی در امتداد خط آتش بس تعبیه می‌نماید، تحت نظارت دارد، طول خط آتش بس که در حوزه نظارت یک تیم قرار گرفته از ۷۰ کیلومتر در بخش جنوبی منطقه عملیاتی تا ۲۵۰ کیلومتر در مناطق کوهستانی شمال تغییر می‌کند، محل حوزه‌های استحقاقی و مقرب بخش مادر هر دو طرف معمولاً "رضایت بخش است، اما مذاکرات و تهیه مقدمات هم در ایران و هم در عراق جهت تغییر محل برخی از بخش‌ها و حوزه‌های تیم‌ها به منظور ارتقا، بهبود کارآیی عملیاتی یونیماد در حال انجام است *

عملیات

عملیات یونیماک به همانگونه که در گزارشات دوم فوریه ۱۹۸۹ (سند شماره ۲۰۴۴۲ شورای امنیت، پاراگراف ۱۲) و ۲۵ اکتبر ۱۹۸۸ (سند شماره ۲۰۲۴۲، پاراگراف ۹) اینجانب تصریح گردیده، ادامه خواهد یافت، یونیماک روزانه بطور متوسط ۶۴ مأموریت گشتی را از طریق وسائط نقلیه، قایق، هوایی یا پیاده انجام میدهد، کارگشت زنی بین بخش‌ها به گونه‌ای هماهنگی شده تا بتواند بطور موثر تمامی خط‌آتش بس را در برگیرد، بدین منظور اصل اساسی استقرار گشتی‌ها در محل و زمان مناسب است تا از نقض آتش بس جلوگیری نماید و یا در صورت نقض آن را محدود و یا برطرف سازد، در مقابل اتفاقات جدی نظیر آتش سوزی گشت‌ها در فرونشاندن انفجارات بالقوه موفق گردیده‌اند، همانگونه که در پاراگراف چهارم فوق ذکر شد.

در مواردی طرفین متخاصم اجازه نداده اند یونیماک به بعضی مناطق دسترسی یابد، در مواقع لزوم یونیماک به دخالت طرف ذینفع در آزادی حرکت آنها اعتراض می‌کند، از جانب ایران عدم داشتن رابط‌های سرپرست، مترجم، اسکورت و یا نبودن وسائط نقلیه غالباً "موجب گردیده تا ناچاراً" برنامه گشت‌های مورد نظر انجام نپذیرد، مقامات ایرانی اخیراً "وعده داده اند تا رابط‌های سرپرست بیشتری را آموزش دهند، هرگاه توافق حاصل گردد که از وسائط نقلیه یونیماک در کلیه مناطق در ایران بتوان استفاده نمود، رفع این مشکل آسانتر میگردد (به پاراگراف ۲۳ ذیل رجوع شود).

۱۴ - در ماه فوریه ۱۹۸۹ (رجوع شود به سند شماره ۲۰۴۴۲، شورای امنیت، پاراگراف ۱۲) گزارش دادیم که هر دو طرف موافقت نموده اند سه نقطه عمودی باز نمایند تا پیرسnel سازمان ملل و وسائط نقلیه آنها بتواند از یک طرف به طرف دیگر تردد نمایند، با اینحال در اینجاست باید گزارش نمایم مقامات ایرانی تا بحال در خصوص گشایش این سه نقطه عملاً "اقدامی ننموده‌اند".

۱۵ - بمنظور پیشبرد کار آئی عملیاتی یونیماک بدفعات تشکیلات سازمانی آن مورد تجدیدنظر قرار گرفته است، نتیجه آخرین تجدیدنظر این شد که تعداد دفاتر مرکزی در بغداد و تهران هر کدام به ۲۰ نفر کاهش یابد و بدین ترتیب ۶ نفر افسر در هر یک از محل‌ها اضافه می‌آیند که به وظایف ناظر نظامی سازمان ملل در منطقه کمک می‌نمایند.

۱۶ - در طول مدت مأموریت یونیماک در خط‌آتش بس بطور کلی آرامش برقرار بود و صرفاً ۶ حادثه شلیک آتش صورت گرفت که یکی در ماه فوریه، سه دفعه در مارس و یکی در ماه ژوئن

این حوادث در محل خاموش شد و به مناطق مجاور هدایت نکرد، جای قدر دانی است که هر دو طرف بطور مساعد و بلا درنگ به تلاشهای یونیماک در خاتمه دادن به اتفاقات مذکور و اکنش نشان دادند. علاوه بر حوادث فوق طرفین متخاصم طی گزارشات خود به یونیماک ادعا نمودند که در موارد زیادی طرف دیگر خلاف عمل نموده است، پس از تحقیقات این ادعاها بدلیل عدم وجود مدارک مستدل یا گذشت زمان از وقوع آن مورد نقض نتوانست مورد تأیید قرار گیرد.

یونیماک راجع به کلیه موارد نقض مورد ادعا تحقیق نمود و گزارش داد تا ۳۱ اوت ۱۹۸۹ تعداد ۱۴۳۵ مورد نقض تأیید قرار گرفته است، قریب به ۸۰ درصد از این موارد نقض مربوط به دفاع جزئی و سایر فعالیت های عادی نیروها جهت دفاع صورت گرفته است، در کلیه موارد دیونیماک سعی می نماید طرفین ذیربط را در متوقف ساختن یا رفع نقض و اعاده وضعیت جاری ترغیب نماید، این روش غالباً " توأم با موفقیت بوده است، هرگاه یونیماک در اینگونه موارد موفق نباشد به طرف مقصر اعتراض میشود و کوشش بعمل می آید تا آن مورد نقض را رفع نماید.

۱۷ - در بعضی نقاط خط آتش بس طرفین بطرز خطرناکی بیکدیگر نزدیک هستند، تلاشهای یونیماک جهت ترغیب طرفین به عقب راندن نیروها و ایشان از این مناطق بمنظور جلوگیری از رویا روئی های احتمالی صرفاً " درپاره ای موارد موفقیت آمیز بوده است.

مضافاً " اینکه برخی موارد نقض را که در پاراگراف قبلی بدان اشاره گردید ناشی از کوشش های طرفین جهت جلو راندن نیروها یا ایجاد پایگاه ها یا سایر مواضعی پیشاپیش مواضع دفاعی مقدم میباشد که اغلب موجب تحریک انجام مانورهای مشابهی از سوی طرف دیگر میگردد. در این مناطق حساس یونیماک سعی دارد از طریق تحقق عقب نشینی، کلیه نیروهای مستقر در منطقه خالی وضعیت موجود را بازگرداند.

✓ ۱۸ - ~~در~~ آب انداختن منطقه خالی توسط جمهوری اسلامی ایران که در ۱۳ سپتامبر ۱۹۸۸ -

آغاز شد و در پاراگراف ۱۴ گزارش دوم فوریه ۱۹۸۹ (سند شماره ۲۰۴۴۲ شورای امنیت) اینجانب تشریح گردید به طرف جنوب گسترش یافت و تا ماه مه ۱۹۸۹ به سواحل شط العرب رسید، طی تابستان سطح آب پائین آمد و مناطق پوشیده از سیل تا حدی کاهش یافت، با اینحال ^{ایران} حائز اهمیت است که این وضعیت سریعاً " اصلاح گردد.

۱۹ - طرفین شکایت کرده اند که روشن شده است در ناحیه شمال عبور از مرز صورت گرفته است و فعالیت های خرابکاری از سوی دیگر صورت گرفته است، یونیماک مستقیماً " چنین فعالیت هایی را مشاهده نکرده است، و معتقد است که عملیات مزبور در شب و در مناطقی که آزادی حرکت یونیماک

در دوطرف بمقدار زیادی محدود است، یونیماکد شماری از این قبیل موادر در منطقه حائل بیسن
دونیر وویا در نزدیکی خطوط آتش بس مور دبیر سی قرار داده است، ولی به نتایج قطعی در خصوص
حتمی بودن وقوع چنین حوادثی دست نیافت.

شایان اهمیت است که هیچیک از طرفین نباید در خاک خود اجازه انجام فعالیت هائی را دهد
که حفظ آتش بس را در معرض خطر قرار میدهد.

۲۰ - تلاشهای یونیماکبرای متقاعد کردن مقامات عراقی برای اجازه دادن اطفاء حریق سه چاه
نفت و گاز در منطقه حائل بین دونیر و در قلمرو ایران در ناحیه دهلران (به ۲۰۴۴۲/۶، بند ۱۵،
رجوع شود) کماکان ناموفق بوده است.

۲۱ - در گزارش قبلی خود خاطر نشان کردیم که توافقی با طرفین بعمل آمد جهت شروع کار گروہ کاری
مختلط نظامی که به طرفین پیشنهاد شده بود، منافع حاصل به توافق در خصوص محل ملاقات
یا شرح وظایف غیر ممکن گردید و بدین ترتیب تاکنون تشکیل نیافته است، مع الوصف
به پیگیری شماری از اقداماتی که به کاهش نقش بین طرف کمک نموده یامی نماید، ادامه داده است از
جمله:

(الف) استرداد اجساد:

در کل ۹۵۵ جسد کشته شدگان جنگی ایران و ۹۷۳ جسد کشته شدگان جنگی عراق در خلال این
دوره، مسترد گشته است، این فعالیت هم بخاطر دلایل انسان دوستانه و هم از بابت ایجاد یک حسن
ظن نسبت به یونیماکد شایان توجه می باشد.

(ب) افراد اسیر شده از زمان آتش بس:

یونیماکد به تماس های خود با عراق جهت آزادی چند صد سرباز ایرانی اسیر شده در یک رویداد جدی
در حوالی " عین خوش " بلافاصله بعد از آتش بس در ۲۳ - ۲۴ اوت ۱۹۸۸ به همراه مبادله
دیگر سربازان اسیر شده از ۲۰ اوت ۱۹۸۸ ادامه داد ولی تاکنون حصول موافقت مقامات عراقی
ممکن نشده است.

(ج) بازسازی اقتصادی:

طرفین تمایل قاطع خود را جهت تداوم و پیشبرد بازسازی اقتصادی ایران داشته اند و یونیماکد
با اعزام ناظرین نظامی سازمان ملل، تا به طرف دیگر تضمین دهد که کاری در جهت مقاصد نظامی
انجام نمی گیرد، توانسته است در چندین مورد دیه ر وند بازسازی اقتصادی کمک کند.

لجستیک

۲۲ - دودولت میزبان مکان‌های بسیار مناسبی را برای دفاتر یونیماک در پایتخت‌های مربوطه فراهم آورده‌اند، این اماکن، هم‌دفتر و هم‌اقامت‌گاه، که توسط دودولت در مناطقی که معمولاً "تحت اشغال نیروهای خودشان در دفاتر بخش وسایت‌های گروهی قرار دارد، در وضعیت عمومی رضایت بخش قرار دارد، در پرتو تجارت و شرائط تغییر یافته، تعدیلاتی در شرف انجام و یا تحت بررسی است تا سایت‌های گروهی در نقاطی نزدیک‌تر به خطوط آتش‌بس قرار داده شود و انجام اصلاحاتی نیز در اماکن موجود در دست انجام است، علاوه بر محدودیت در تردد یونیماک در مناطق عملیاتی که مورد اشاره در این گزارش، فقدان آزادی تردد مجاز برای پرسنل یونیماک جهت تفریح در شماری از مناطق در دو طرف کماکان بصورت یک مشکل باقی مانده است، یونیماک به تلاش‌هایش جهت بهبود ایمن وضعیت بدون تلاقی وجوه امنیتی دودولت ادامه می‌دهد.

ایران عراق

۲۳ - خاطر نشان می‌شود که از هنگام شروع ماموریت دودولت ترابری هوایی و زمینی را بطور موقت نظریه تشکیل بوده ترابری خود یونیماک در اختیار آنان قرار دادند، اینک یونیماک در عراق از نظر ترابری زمینی کاملاً "خودکفاست"، ولی در ایران هنوز نتوانسته است بخش اعظم ۷ وسائط نقلیه خاص خود را که از دسامبر ۱۹۸۸ و فوریه ۱۹۸۹ وارد شده است مستقر سازد. به پرسنل یونیماک اجازه داده شد تا خود روه‌های یونیماک را در تهران از ماه ژوئن و در اهواز (واقع در بخش جنوبی) از ژوئیه ۱۹۸۹ برانند، اما هنوز یونیماک نمی‌تواند وسائط نقلیه خود را در سه بخش دیگر بکار گیرد.

ایران

۲۴ - رادر اختیار دار دکه دولت سوئیس با سخاوتمندی

بدان اعطاء نموده است، از آن در اصل برای ارتباط بین تهران و بغداد استفاده می‌شود، یونیماک هواپیمای دیگری از نیروی هوایی سلطنتی زلاندنودر تهران مستقر است که جهت انجام پروازها بین تهران و دیگر مناطق و در صورت لزوم بین ایران و بغداد مورد استفاده قرار می‌گیرد.

هواپیمای (استیجاری برای همین مقاصد در عراق استفاده می‌شود، هنوز

مقامات ایرانی موافقت خود را برای استقرار یک هواپیمای بال ثابت در ایران که در اصل مورد توافق

ایران

قرار گرفته بود اعلام نکرده‌اند، به همین ترتیب مذاکرات بمنظور استقرار هلی‌کوپترهای یونیماک که مورد نیاز فوری گروه جهت ارتقاء توانایی گشت‌زنی است قرار دارد، تاکنون به نتیجه مثبتی

نرسیده است.

در این اثنا، دولت هلی کوپتر هائی را جهت مقاصد ترابری در اختیار یونیماک قرار داده‌اند
 مع الوصف، پرواز بر فراز خط آتش بس که می‌تواند توانائی یونیماک را در اجرای مأموریت خود برای
 نظارت رعایت مقررات آتش بس، بویژه در واحی صعب العبور، در شرایط کنونی مقدور نیست.
 ۲۵ - علاوه بر خطوط زمینی فراهم آورده شده توسط دولت، بک شبکه ارتباطی نیز در دو کشور
 تا سیس یافته که بوسیله تکنسین های غیر نظامی سازمان ملل اداره میشود، شماری از مشکلات به
 جهت مناطق صعب العبور پیش آمد، پاره ای از آنها بر طرف شده و سیستم ها روبه بهبود است.
 در ایران نظریه اینکه شمار زیادی از خودروهای مجهز به بی سیم یونیماک می‌تواند بکار گرفته
 شود، لهذا ارتباط با واحدهای گشتی سیار مقدور نیست، یونیماک همچنین از عدم ارتباط
 ماهواره ای بویژه از فقدان یک ارتباط راحت و قابل اتکا، بین دو ستاد کل رنج میبرد.
 استقرار تجهیزات ماهواره، ی در بغداد خاتمه یافته است، اما در ایران، تجهیزات ضروری
 هنوز در گمرک است و در انتظار صدور مجوز مقامات ایران جهت نصب آن بسر میبرد.

ایران

روابط با طرفین

۲۶ - مذاکرات با دولت جمهوری اسلامی ایران در ارتباط با وضعیت یونیماک ادامه یافت و منتج به
 عقیدیک توافق اولیه در ۲۸ مارس ۱۹۸۹ شد. چگونگی اجرای موثر و کامل موافقت نامه منوط به
 مذاکرات بیشتری شده است.
 بین دولت و سازمان ملل بر حی از مشکلات موجود به نفع طرفین مریع گردیده است، از آن جمله
 مسئله ویزا و ورود لوازم اداری جهت یونیماک را میتوان نام برد. بهر حال همانطوریکه در فصل های
 دیگر این گزارش آمده است، برخی مسائل مهم در رابطه با وضعیت این نیروها و عملکرد آنها لایحل
 باقی مانده است، مذاکرات با این هدف صورت می‌گیرد که به یونیماک اطمیان دهد تا بصورت فعال
 عمل کند و به وظایفی که از طرف دبیرکن سازمان با آنها تحول گردیده است، حامه عمل بپوشانند
 همانطوریکه در گزارش قبلی خود (پاراگراف ۲۰ - ۳۰۱۱۲) بر ذکر کرده‌ام، از طرف دولت
 عراق در تاریخ ۵ نوامبر ۱۹۸۸ موافقت اولیه ای در مورد وضعیت یونیماک بعمل آمده است و در
 طول مدتی که بایس گزارش مربوط میشود، موافقت مذکور بدون هیچگونه اشکال جریان داشته است.

وضعیت مالی

۲۷- براساس قطعنامه ۴۳/۲۳۰ مورخ ۲۱ دسامبر ۱۹۸۸ مجمع عمومی به دبیرکل اختیار داده است که در مورد یونیمماگمتعهد شود که هزینه ماهیانه، حداکثر مبلغ ۷/۹۸۶/۰۰۰ دلار - (۷/۸۸۹/۰۰۰ دلار خالص) تجاوز نکند، و این عمل بایستی با صلاح دید قبلی کمیته مشورتی امور اداری و بودجه صورت گیرد و بمدت دوازده ماه از تاریخ ۹ فوریه ۱۹۸۹ جاری خواهد بود.

شورای امنیت می تواند تصمیم بگیرد که اعمال فشار نماید و مدت ۶ ماه را که براساس قطعنامه ۶۱۹ (۱۹۸۸) مجاز دانسته است تجدید نماید، شورای امنیت براساس قطعنامه ۶۳۱ (۱۹۸۹) ماموریت یونیمماگرا تا تاریخ ۳۰ سپتامبر ۱۹۸۹ تمدید نموده است، در صورتیکه شورای امنیت تصمیم می گیرد که ماموریت یونیمماگرا تمدید نماید، هزینه های سازمان ملل در مدت تمدید شده بایستی براساس قطعنامه ۴۳/۲۳۰ اجلاس عمومی به تصویب برسد و اطمینان دهد که یونیمماگ متسولیت های محوله را کاملاً انجام خواهد داد.

۲۸- هرگاه قرار باشد که ماموریت یونیمماگرا تا تاریخ ۸ فوریه ۱۹۹۰ تمدید گردد، دبیرکل بایستی طی چهل و چهارمین اجلاس مجمع عمومی ادامه نیاز جهت نگهداری یونیمماگرا به ACABO گزارش نماید.

۲۹- در اول سپتامبر ۱۹۸۹ هدایای برآورده شده، پرداخت نشده به حساب ویژه یونیمماگبرای - دوره ماموریت که از ۳۰ سپتامبر ۱۹۸۹ بایستی خاتمه پذیرد، بالغ بر ۳۳/۵ میلیون دلار می شود، در حالیکه هدایای داوطلبانه نقدی بالغ بر یازده میلیون دلار می باشد.

اجرای قطعنامه ۵۹۸ (۱۹۸۷) شورای امنیت

۳۰- براساس تلاش های اینجانب که بمنظور اجرای قطعنامه ۵۹۸ (۱۹۸۷) شورای امنیت مبذول گردیده است و همانطوریکه در نامه مورخ ۸ آگوست ۱۹۸۸ اینجانب آمده است، مذاکرات فنی مابین وزرای امور خارجه جمهوری اسلامی ایران و عراق تحت نظارت اینجانب ادامه پیدا کرده است از تاریخ گزارش قبلی نه به شورای امنیت که در دوم فوریه ۱۹۸۹ (۵/۲۰۴۴۲) واقع شد، چهار ملاقات اقداماتی مشترک با شرکت وزرای خارجه انجام گردیده است.

۳۱- در تاریخ ۹ فوریه ۱۹۸۹، اینجانب در نیویورک با معاون نخست وزیر امور خارجه عراق و همچنین در دهم فوریه ۱۹۸۹، با وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران ملاقات نمودم. آن ملاقات هادر ۱۰ فوریه با ملاقاتهای مقدماتی مشترک دنبال شد. در آن نه اشاره نمودم به پیشنهاداتی که در نیمه دوم ۱۹۸۸ به استحضار وزراء رسید، موافقت بعمل آمد که مذاکرات مقدماتی بین نماینده شخصی اینجانب و هیأتی از هر دو کشور صورت گیرد و زمینه برای برگزاری یک دور ملاقات مشترک بین وزرای دو کشور در اواخر بهار آماده گردد.

۳۲- در ماه مارس و آوریل ۱۹۸۹ نماینده شخصی اینجانب سفیر الیاسون در ملاقات جداگانه‌ای که با هیأت‌های اعزامی از بغداد و تهران صورت داد، خاطر نشان ساخت که به منظور نیل به توافق در چهار چوب مذاکرات در سطح وزراء نیاز به همکاری داریم، آن ملاقاتها منجر شد باینکه دور پنجم دیدارهای مقدماتی بریاست اینجانب از ۲۰ لغایت ۲۳ آوریل ۱۹۸۹ در ژنو، با شرکت وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران و معاون نخست وزیر و وزیر امور خارجه عراق صورت پذیرفت.

۳۳- در ماه می و ژوئن ۱۹۸۹ مشاورتهای پیشرفته‌ی با شرکت مقامات جمهوری اسلامی ایران و عراق صورت گرفت، با این هدف که بتوانیم ملاقاتهای مشترک در سطح وزراء برگزار کنیم که از اجلاسهای قبل بیشتر مثمر تر باشد.

۳۴- در تاریخ ۴ ژوئیه ۱۹۸۹، اینجانب در ژنو، با وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران و نیز در ششم ژوئیه در رم، با معاون نخست وزیر و وزیر امور خارجه عراق ملاقات نمودم، در هر دو این ملاقاتها نگرانی خود را اعلام کردم مبتنی بر اینکه پس از گذشت حدود یک سال از برقراری آتش بس فقط بخشی از پاراگراف یک و دو اجراء گردیده است.

۳۵- نماینده شخصی اینجانب از تاریخ ۲۰ لغایت ۲۳ آگوست ۱۹۸۹ با نمایندگان هر دو دولت در ژنو ملاقات کرد، بمنظور اینکه مقدمات ملاقات مقرر اینجانب را با سران هیأتها جمهوری اسلامی ایران و عراق در اجلاس مقرر اینجانب را با سران هیأت‌های جمهوری اسلامی ایران و عراق در اجلاس غیر متعدها در بلگراد فراهم نماید. در چهارم سپتامبر ۱۹۸۹ اینجانب در بلگراد با وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران و همچنین در ۵ سپتامبر ۱۹۸۹، با معاون نخست وزیر و وزیر امور خارجه عراق دیدار نمودم، هر دو طرف موافقت نمودند بر اینکه دور بعدی مذاکرات مثل سابق در ژنو برگزار گردد و نیویورک در این مرحله مناسب نخواهد بود.

آنها به پیشنهاد من توجه مقتضی مبذول داشتند مبنی بر اینکه در یک زمان که برای طرفین مناسب باشد در فصل پاییز، نماینده شخصی اینجانب دیداری از منطقه داشته باشند و برای اجرای هر چه

ملاحظات

۳۶ - همانطوریکه در فصل‌های اولیه این گزارش روشن شده است، آتش‌بس در سطح وسیعی در دوره ماموریت که نزدیک به اتمام است اجرا گردیده است، از تاریخ اجرای آتش‌بس که در ۲۰ آگوست ۱۹۸۸ بوده است، تعداد بسیاری از اندکی درگیری صورت گرفته و این درگیری‌ها هم از نوع خفیف بوده است و بطور کلی طرفین متعهدین به تعهدات خود در مورد آتش‌بس احترام گذارده اند و همکاری‌های لازم را با یونیم‌اگ ب عمل آورده اند، معذالک اینجانب هم در مورد محدودیت‌هایی که بر آزادی حرکت نیروهای یونیم‌اگنگران خواهم ماند. (گرچه می‌پذیرم که در موارد متعددی محدودیت‌های مذکور از نگرانی قابل ستایش طرفین پرسنل نیروهای سازمان ملل ناشی می‌شود) همانطوریکه در این گزارش آمده است، لازم است از تمام امکانات و همکاری‌های لازم که بمنظور اجرای ماموریت محوله از طرف شورای امنیت برخوردار باشیم.

۳۷ - گرچه در مجموع آتش‌بس در طی مدت مورد بررسی رعایت شده است، لکن این موضوع که یکسال از آتش‌بس گذشته و بجز اجرای نسبی بندهای اول و دوم قطعنامه ۵۹۸ شورای امنیت پیشرفت دیگری صورت نگرفته است، مایه نگرانی زیاد می‌باشد، وضعیت فعلی نه جنگ‌گونه صلح نه تنها برای دو کشور مربوط، بلکه برای منطقه مایه بی‌ثباتی می‌باشد، هر دو طرف کرارا "پایبندی خود را نسبت به اجرای کامل قطعنامه ۵۹۸ (در سال ۱۹۸۷) ابراز داشته‌اند، معذالک عمدتاً "بدلیل عدم اعتماد متقابل، اختلاف برداشت‌ها از نحوه تحقق این امر مانع از پیشرفت گردیده است، در اسنادی که توسط شورای امنیت توزیع شده است مواضع دو طرف در آنها قید گردیده است.

۳۸ - در واقع عراق تأکید بر این دارد که قطعنامه شماره ۵۹۸ (سال ۱۹۸۷) باید بعنوان طرح صلح کاملاً "اجراء گردد، عراق می‌گوید که موضع خود را بر مبنای قطعنامه و نیز نامه مورخ هشتم ماه اوت ۱۹۸۸ من به دو طرف، که شورای امنیت از آن اطلاع دارد قبول داده است، نگرانی عمده عراق اینست که به محض عقب کشیدن نیروها به مرزهای شناخته شده بین المللی، سایر مفاد قطعنامه اجراء گردد، عراق معتقد است مذاکرات مستقیم می‌تواند به بر داشت مشترك از مفاد قطعنامه مطرح می‌سازد باید عملی گردد.

۳۹ - از طرف دیگر ایران برای این اعتقاد است که عقب نشینی نیروها به مرزهای شناخته شده بین المللی از مفاد تحکم آمیز و لازماً اجرای قطعنامه است که بدون تأخیر و پیش شرط میبایست عملی گردد، ایران میگوید که بر طبق بند دوم قطعنامه، عقب نشینی باید بعنوان اولین گام همراه با آتش بس تحقق پیدا کند.

۴۰ - علاوه بر این، طرفین در مورد چگونگی و زمان اجرای بند ۳ مربوط به آزادی و استرداد اسرا، برداشت های مختلفی داشته اند، عراق اظهار میدارد که بر اساس اقدام متقابل و در چهار چوب سومین کنوانسیون ژنو، آماده است تا کلیه اسرا را فوراً آزاد و مسترد سازد، ایران آمادگی خویش را جهت استرداد اسرا، در چهار چوب اجرای قطعنامه یعنی پس از عقب نشینی نیروها ابراز داشته است. در طول مباحثات، من مستراً از طرفین مصرانه خواسته ام که بدون توجه به اقدام متقابل به کمیته بین المللی صلیب سرخ اجازه دهند تا اینکه از اسرای بازداشت شده در دو کشور دیدن کرده و از آنها ثبت نام بعمل آورد، من همچنین آزادی و استرداد فوری کلیه اسرای بیمار و مجروح طرفین را ترغیب کرده ام.

۴۱ - در طی ماه های گذشته، من و نماینده شخصی من تلاش هایمان را جهت اجرای قطعنامه بنحوی که منطبق با نامه مورخ هشتم ماه اوت ۱۹۸۸ و مطالب اظهار شده مورخ اول اکتبر ۱۹۸۸ من و مباحثات بعدی آنها باشد ادامه داده ایم، ما بر نیاز به اجرای قطعنامه بعنوان کلیتی لاینفک که مورد حمایت مکرر شور بوده است و نیز بر فوریتی که شورابه مفاد خاصی از قطعنامه داده است تأکید کرده ام، شورامشخما در نظر داشت که برخی از مفاد قطعنامه فوریت دارند و بعضی دیگر برای اجراء به زمان بیشتری نیاز دارند.

قطعنامه خواستار عقب نشینی بدون تأخیر نیروها به مرزهای شناخته شده بین المللی است علاوه بر این، قطعنامه خواستار آزادی و استرداد بدون تأخیر اسرا میباشند. مع الوصف همزمان نیاز به این موضوع میباشد که باید هر دو طرف را مطمئن ساخت که طرف مقابل آنها قاطعانه نسبت به اجرای کامل قطعنامه پایبند میباشد، گرچه اجرای هر یک از مفاد قطعنامه به زمان خاص خود نیاز دارد.

۴۲ - در مورد خروج نیروهای خارجی، عراق کراراً وحتی در همین ماه جاری اظهار داشته است که هیچ ادعائی نسبت به هیچ قسمتی از خاک ایران ندارد، نگرانی عراق از این است که در صورتیکه عقب نشینی نیروها به تنهایی صورت پذیرد، وضعیت نه جنگ و نه صلح و عدم ثبات منطقه دائمی خواهد شد.

اظهارنگرانی ایران برای این است که عراق باموردتردید قرار دادن اهداف ایران نسبت به روابط آینده شان خروج سربازان را به تعویق می اندزد، اگر قرار باشد که ثبات منطقه که یکی از اهداف قطعنامه ۵۹۸ (سال ۱۹۸۷) است تحقق پیدا کند، تشویش هایش و ترسهای دوطرف باید کاهش پیدا کند .

۴۳ - مطمئن هستیم که رهبری هر دو کشور برای نماینده، شخصی من، طی سفر آتی اوبه منطقه در پائیز امکان رسیدگی به موضوعات را به نحو سازنده و پرمحتوی عملی خواهند ساخت، اطمینان دارم که شورای امنیت با توجه به مسئولیت خود نسبت به اجرای کامل قطعنامه ۵۹۸ کما فی السابق از کمکهای لازم خود به من دریغ نخواهد ورزید .

۴۴ - یونیمآگبه سهم خود در حفظ آتش بس نقش بسزائی ایفاء کرده است و اعتقاد من این است که ادامه حضور آن جهت پیشرفت بیشتر بطرف اجرای کامل قطعنامه ۵۹۸ شرطی اساسی میباشد هر دوطرف از حمایت خود نسبت به یونیمآگ و نیز از موافقت خود مبنی بر تمدید ماموریت آنها را مطمئن ساخته اند، به همین لحاظ به شورای امنیت توصیه می کنم که ماموریت این نیروها بمدت ۶ ماه دیگر یعنی تا ۳۱ ماه مارس ۱۹۹۰ تمدید گردد .

۴۵ - در خاتمه مایلیم از نقش مهم سرکیش جی . کلی - معاون سابق نیروهای ناظر نظامی در ایران در طی اولین سال پر حساسیت حضور یونیمآگ تقدیر کرده و از کمک های مستمر وی تمجید نمایم - همچنین فرصت را مغتنم شمرده و از سر لشکر اسلا و کایوویچ، رئیس نیروهای ناظر نظامی و کلیه مردان و زنان تحت فرماندهی وی اعم از نظامی و غیر نظامی بخاطر مهارت و اراده شان که توسط آن توانستند ماموریت سنگین خود را ادامه دهند تشکر می نمایم . رفتار و اعمال آنها که مایه سرافرازی خود، کشور و سازمان ملل میباشد از نظم و انضباط بالائی برخوردار بوده است .

پاسخ دفتر نمایندگان ایران

سؤال : با توجه به امضاء چندین معاهده و پروتکل در سال ۱۹۷۵ بین ایران و عراق منظور شما از معاهده ۱۹۷۵ چیست ؟

پاسخ : منظور معاهده مربوط به مرز دولتی و حسن همجواری مورخ ۱۳ ژوئن ۱۹۷۵ و سه پروتکل ضمیمه و نامه های متبادله و صورتجلسات مشترک و ملحقات آن و همچنین موافقت نامه های چهارگانه تکمیلی است که متعاقباً "در تاریخ ۲۶ دسامبر ۱۹۷۵ به امضاء رسید" سناد تصویب آنها در تاریخ ۲۲ ژوئن ۱۹۷۶ مبادله شد و در دبیرخانه سازمان ملل ثبت گردید .

Frontier

- What we have in mind is the treaty of State ~~Boundaries~~ and ~~Good-Neighbourly Relations~~ dated 13 June 1975, its three Additional Protocols and annexed letters and ~~Process-Verbal~~ minutes of joint meetings and 4 agreements dated 26 December 1975. The instruments of ratification for these documents were exchanged on 22 June 1976 and they were registered in the United Nations Secretariat.

سؤال: اهمیت اصل انجام شده در معا هده ۱۳ ژوئن ۱۹۷۵ کدا مند؟

- پاسخ: ۱ - انجام علامت گذاری مجدد قطعی مرز زمینی براساس پروتکل قسطنطنیه ۱۹۱۳ و صورتجلسات کمیسیون تحدید حدود سال ۱۹۱۴
- ۲ - انجام تحدید حدود مرز رودخانه ای در شط العرب براساس خط تالوگ.
- ۳ - برقراری امنیت و اعتماد متقابل در طول مرز.

1. Demarcation of land boundaries according to 1913 Constantinople Protocol and 1914 Process-verbal of Joint Frontier Delimitation Commission.

2. Delimitation of Shatt-al-Arab river boundaries according to Thalweg line.

3. Restoration of security and mutual trust throughout the length of the common border.

۲

سؤال : نظر شما درباره توافق الجزیره (*Algiers Accord*)
یا *Algiers Declaration* یا *Algiers Agreement* چیست ، آیا
پذیرش این توافق و عدم پذیرش، معاهده ۱۹۷۵ میتواند برای شما قابل قبول
باشد ؟

پاسخ : عهدنامه ۱۹۷۵ و توافق الجزیره (۶ مارس ۱۹۷۵) علی الاصول
لازم و ملزوم یکدیگر هستند و عهدنامه ۱۹۷۵ در واقع همان تفسیر و اجرای توافق
الجزیره است .

*****

- *The 1975 Treaty and the Algiers Agreement (dated 6 March 1975) are basically interrelated documents. The 1975 Treaty is in fact the interpretation and implementation of the Algiers Agreement.*

سؤال : به چه علت پس از تجزیه دولت عثمانی در پایان جنگ جهانی اول اختلافات مرزی ایران و دولت جدیدالتاسیس عراق خاتمه نیافت ؟

پاسخ : زیرا پس از تجزیه دولت عثمانی عراق تحت سرپرستی انگلستان قرار گرفت و با وجود قول و قرارهای متعدد دولت انگلستان و حتی امضاء عهدنامه مرزی در سال ۱۹۳۷ ، بعثت کارشکنی های هیئت ^{مقابل} مقابل، عملاً "علامت گذاری مرزهای دوکشوری" را از قسمت کوچکی در جنوب، در قسمت اعظم مرزها ، انجام نگردید. لذا ریشه های ^{ایمان نگر} استعمار در این اختلافات قابل توجه است .

- After the disintegration of Ottoman Empire, Iraq was placed under protection of England. At that time, in spite of several promises by the English authorities and even the conclusion of 1937 border Treaty, the demarcation of common border areas, except that of minor part in the Southern section, was not materialized because of stumbling blocks created by Iraq.

The colonial roots of these disputes are noteworthy.

جمهوری اسلامی ایران
نماینده دائم نزد قمر ظل متحد - ژنو

۵

تاریخ .....
شماره .....
پریت .....

" بسمه تعالی "

سؤال : آیا اظهارات سعدون حمادی درخصوص عدم تحویل (استرداد)
اراضی متعلق به عراق در زمان شاه صحیح است ؟
پاسخ : عدم اجرای توافقات مرزی در منطقه کوچکی که مورد ادعای عراق است
نتیجه کارشکنی های آن دولت بوده و این امر از یادداشت های ^{مستند} ^{مکتوب} ارسالی دولت ایران
برای عراق مشهود است .

Non-implementation of frontier
The agreed points regarding a very small area of state boundaries, were the direct results of stumbling blocks caused by the Iraqi government. This point can be easily proved by reference to several formal notes sent from the Ministry of Foreign Affairs of Iran to the Iraqi government.

سؤال : عراق مدعی است که ایران اصولاً "به معا هدات مرزی خود با عراق پایبند نبوده است" نظر شما در این خصوص چیست ؟

پاسخ : در پاسخ به سؤال فوق نکات زیر مورد توجه است :

- ۱ - در زمان انعقاد معا هدها رضوم دوم در سال ۱۸۴۷ و پروتکل و صورتجلسات ۱۹۱۳ - ۱۹۱۴ کشوری بنا م عراق وجود نداشته که ایران قرارداد های مرزی خود را با آن فسخ کند و بعلاوه یا ددا شتهای اضافی به معا هدها رضوم که غیر قانونی بوده هیچگاه توسط ایران تأیید نگردید . پروتکل و صورتجلسات ۱۹۱۳ - ۱۹۱۴ نیز اصولاً "به تصویب قوای مقننه ایران و عثمانی نرسیده و لازم الاجرا نگردیده است .
- ۲ - این عراق پیوده است که عهدنا مه ۱۹۷۵ را در ۱۷ سپتا میر ۱۹۸۰ به زعم خود وبدون توجه به حقوق معا هدات و داتی بودن عهدنا مه مزبور بدون اعتبار دانسته است .

- The following points should be taken into consideration.

When the second Arezeroom Treatu was concluded in 1847 and also at the time of 1913 Protocol and 1914 Minutes of meeting. the state of Iraq did not exist and the violation of treaties concluded with Iraq, is out of the question. In addition, the letters illegallu added to the above said documents were never approved by Iran. The 1913 Protocol and 1914 Minutes of Meeting were not ratified by the parliament of Iran and Ottoman Empire. It is noteworthy that Iraq claims that it has unilaterallu abrogated the 1975 Treatu contrary to the Convention on the Law of Treaties, and

not withstanding the permanent nature of the border treaties, permanency

✓

سؤال : عراق میگوید که طرف ایرانی همکاری لازم را جهت تهیه نقشه‌های ۱/۲۵۰۰۰ مرزی موضوع بند ج ماده یک پروتکل مرز زمینی بعمل نیاورده است. آیا این مطلب صحیح است.

پاسخ : خیر، نقشه‌های ۱/۲۵۰۰۰ مورد بحث توسط اداره جغرافیائی ارتش، در ایران تهیه شده است لیکن عراق علیرغم ارسال نسخ اولیه چاپی این نقشه به ضمیمه یادداشت‌های عدیده برای درج اسامی دهات، قراء و عوارض طبیعی و مصنوعی واقعی در سمت عراق، آنها را اعاده ننموده است بهر حال این نقشه‌ها در مدت مقرر تهیه و چاپ شده است.

- No. The maps with the scale of 1/25000 were prepared by the Geographical Organization of Iranian Army, but despite the dispatch of the initial versions of printed maps, along with several notes to Iraq, for the inclusion of the names of Iraqi villages, town and natural and man-made land characteristics, they were not returned. In any case, the maps had been prepared and printed in due time.

۹

(۱)

سؤال : عراق اعلام میدارد که بعضی از علائم مرزی در محل خود و مطابق شرح مرز مذکور در صورت جلسات ۱۹۱۴ نصب نشده اند نظر شما چیست ؟

پاسخ : مرز زمینی ایران و عراق در سال ۱۹۷۵ توسط هیئت های فنی ایران و عراق و الجزایر بر اساس مواد دپروتکل قسطنطنیه ۱۹۱۳ و صورت جلسات تحدید حدود سال ۱۹۱۴ تجدید علامت گذاری شده است . بدین طریق که محل یکایک علائم توسط کارشناسان فنی طرفین ابتدا بررسی و سپس مشترکا " تعیین شده است و در مواقع بروز اختلاف کارشناسان الجزایری با اعمال حکمیت محل آنرا تعیین و سپس نصب علامت می شده است ، خاصه اینکه مسئولیت احداث کلیه این علائم بعهده مهندسان عراقی بوده است .

- The land boundary of Iran and Iraq was demarcated in 1975 by expert teams consisting of representatives of Iran, Iraq and Algeria, according to 1913 Constantinople Protocol and Proces Verbal of border delimitation dated 1914. The exact location of each border sign has been determined by the experts of both parties. In cases of disagreement, the representative of Algeria was the arbitrator and after his view was enforced, the location of border signs were demarcated. It is noteworthy that the actual building of border signs was solely entrusted to Iraqi engineers.

Minutes of Meeting

Commission

Pillar

(۴)

۹

جمهوری اسلامی ایران
نمایندگی دائم نزد دفتر ملل متحد - ژنو

تایخ .....
شماره .....
پوست .....

سؤال : دولت عراق اظهار داشته که دولت ایران تن به حل و فصل مسالمت آمیز اختلافات نداده است .

پاسخ : راههای حل و فصل اختلافات براساس ماده ۶ معاهده ۱۹۷۵ به ترتیب عبارت بوده است :

۱ - مذاکره

۲ - میانجیگری دولت ثالث

۳ - داوری اجباری بین المللی که عراق هیچیک از راههای مزبور را طی نکرده است . قابل ذکر است که ماده ۳۳ منشور ملل متحد نیز راه حل های رفع اختلافات را ذکر کرده لذا عراق دقیقاً "مخالف مفاد ماده مزبور عمل نموده است .

The means for peaceful settlement of disputes according to article 6 of 1975 Treaty are:

1. Direct bilateral negotiation
2. Good offices of a friendly third state
3. Compulsory Arbitration.

The government of Iraq had not resorted to any of the above said means. In addition, the article 33 of the United Nations Charter has also mentioned the means for settlement of disputes and the government of Iraq has not observed any of these provisions.

اسناد
قطعنامه

سندنامه
آرشیو ملی ایران
(معاونت اسناد)

سؤال : آیا صدور انقلاب که رسماً از طرف مقامات ایران بارها مطرح شده بمنزله دخالت در امور داخلی کشورهای دیگر از جمله عراق نیست ؟

پاسخ : ۱ - بر مبنای تعریف حقوق بین الملل مداخله در امور داخلی کشورهای دیگر عبارتست از " نقض تمامیت ارضی ، استقلال سیاسی و حاکمیت دیگر دول " .
 ۲ - دخالت " فعل است یعنی انجام عملی که نتیجه آن خدشه به عناصر مذکور در بند بالاست . "

۳ - صدور انقلاب در بیان مسئولین و مقامات ایران همیشه در معنای بیان یک ایده و فکرونشر آن بوده است و اینها از بدیهی ترین و مسلم ترین حقوق هر فرد و یک ملت است .

۴ - قابل توجه است که آقای طارق عزیز وزیر خارجه عراق در کتاب " منازعه ایران و عراق " سئوالات و توضیحات منتشره در سال ۱۹۸۱ انقلاب ایران را با ادعای عدم تکامل آن قابل صدور نمی داند . مفهوم مخالف این حرف جواز صدور فکرو ایده انقلابی به کشورهای دیگر است البته ما انقلاب اسلامی خود را بر مبنای اسلام متکاملترین انقلابها میدانیم .

1. According to rules and principles of international law, interference in internal affairs of other states means: violation of territorial integrity, political independence and sovereignty of them.

2. Interference is an action which would be against the points mentioned above. *Spreading*

3. The expansion of Islamic Revolution in the remarks of Iranian officials has always aimed at expression of an idea and way of thought, which is one of clearest rights of every state or even any person.

4. It is noteworthy that Mr. Tareah Aziz, Minister of Foreign Affairs of Iraq in a book entitled "Iran-Iraq Dispute: Facts and Allegations", published in 1981, called the Iranian Revolution an immature movement - which is not capable of expansion or spreading to other countries. In other words, he has admitted that the revolutionary ideas are generally exportable. Of course, we believe that the Islamic Revolution is the most advanced Revolution.

سؤال : قبل از شروع جنگ مقامات عراقی و شخص صدام حسین به کرات خواستار شناسائی " حقوق مشروع " اقلیت عرب استان خوزستان شدند نظر شما در این خصوص چیست ؟

پاسخ : با توجه به این اصل بدیهی که خوزستان بخشی از سرزمین ایران است، تحریکات عراق در این استان ، از جمله ایجاد گروه‌هایی مانند جبهه تحریر عربستان جهت براندازی حکومت اسلامی، ناقض حاکمیت و تمامیت ارضی ایران بشمار می‌آید و منافی با اصل عدم مداخله در امور داخلی دیگر کشورها است . هدفی را که دولت عراق دنبال میکرد ایجاد حرکتی در برابر انقلاب اسلامی و فراهم نمودن زمینه‌های لازم برای ورود نیروهای خود به این استان بود که این خود حاکی از نیت تجا و زکا را نه و طرح تجزیه ایران توسط این دولت است .

- Noting the obvious reality that Khuzestan is a part of Iran, provocations of Iraq in this province, including setting up of groups such as the Front for Liberation of Arabestan! to subvert the rule of Islamic Republic, are violation of the sovereignty and territorial integrity of Iran and contrary to the principle of non-interference in the internal affairs of other countries. Iraq's intention was to set up a movement against the Islamic Revolution and prepare the grounds for invasion of its forces to this province. These facts reveal the aggressive intentions of Iraq and plots for dividing Iran.

۴۲

جمهوری اسلامی ایران
نماینده دائمی نزد دفتر ملل متحد - ژنو

تایخ .....
شماره .....
پریت .....

سؤال : چرا قبل از سال ۱۹۷۵ خط تالوگ بعنوان مرز آبی بین ایران و عراق مطرح نبوده است ؟

پاسخ : ۱ - انعقاد آخرین معاهده بین کشورهای معنی توافق نهائی برای حل اختلافات و ادعاهای گذشته .
برای تقسیم رودخانه های بین المللی
۲ - تالوگ ، کاملترین رژیم حقوقی رودخانه ها و ناشی از تکامل حقوق بین الملل است .
۳ - خط تالوگ قبل از ۱۹۷۵ هم در مهمترین قسمتهای رودخانه خط مرزی دو کشور بوده است و در سال ۷۵ این حق مسلم ایران در تمامی رودخانه تثبیت شده است .

است

1. The conclusion of the ~~last~~ treaty between the two states shows their final agreement to settle all outstanding disputes and claims.
2. The principle of Thalweg is the latest and most developed legal regime for delimitation of international rivers, and this principle is, in fact, the outcome of the development of international law.
3. The Thalweg was the principle used even before 1975 for delimitation of river boundary in important sections of Shattal Arab. In 1975 this important principle was applied to all parts of Shattal Arab.

سؤال : در سال ۱۹۷۵ مرز زمینی ایران با چه نوع علامتی مشخص گردید و اصولاً
فاصله بین علائم از یکدیگر چقدر است ؟

پاسخ : علائم مرزی منصوبه در سال ۱۹۷۵ بسته به نوع زمین متفاوت است در نواحی
کوهستانی و سنگی عمق کمتر از زمین برای زیر سازی کنده شده و در مناطق با خاک
نرم مقدار بیشتری زیر سازی برای استحکام انجام شده است. ارتفاع این دو نوع علامت
۱۷۰ سانتیمتر از سطح زمین می باشد . بعلاوه در منطقه مردابی هورالعظیم بعلت
وجود آب و نی های بلند علائم بصورتی شبیه دکل های چاه های نفتی ساخته شده است . در -
مورد فاصله می با یستی متذکر شد که در طول قریب به ۱۳۰۰ کیلومتر مرز خاکی بیش از
۷۴۰ علامت ساخته شده است و بدین ترتیب بطور متوسط در هر ۱۷۰۰ متر یک علامت مرزی
نصب شده است . البته باید توجه داشت که در بعضی از مناطق که خط مرز تغییرات ناگهانی
دارد فواصل این علائم بسیار کمتر و در بعضی از مناطق که خط مرز مستقیم می باشد فاصله
از حد متوسط بیشتر است .

Frontier marks (or boundary pillars) approved and constructed
in 1975 differed according to the types of land. In mountainous
areas the depth of frontier marks were less than plains and their
length were 170 centimeters, from the ground level. In marshes
of Hor al-Azim because of the existence of water and high bamboos,
they were built in a shape similar to oil platforms. In the
length of 1300 Kms land border areas, more than 740 boundary pillars
were built and thus, in every 1700 meters there were almost one
boundary pillar. It should be noted that in some areas there are
sudden change of direction in border and therefore the distance
between boundary pillars are less than areas which the border is
in direct line.

سؤال : مرز زمینی ایران و عراق چند مرتبه تجدید حدود شده است ؟

پاسخ : با توجه به اینکه عراق مولود پس از جنگ جهانی اول است در واقع مرز زمینی ایران و عثمانی بر اساس پروتکل ۱۹۱۳ در سال ۱۹۱۴ توسط کمیسیون مشترک مرزی ایران و عثمانی و روس و انگلیس تجدید گردیده است ، و مرز زمینی ایران و عراق قسمتی از آن است . نتیجه اینکه مرز زمینی طرفین یکبار تجدید حدود شده و در سال ۱۹۷۵ تجدید علامت گذاری شده است .

- Taking into consideration that Iraq was created after the first world war. the land boundaries of Iran and Ottoman Empire ~~was~~ were demarcated according to the 1913 Protocol, in 1914 by the Joint Border Commission consisting of the representatives of Iran, Ottoman Empire, Russia and England. The land boundary of Iran and Iraq is a part of the boundary demarcated at that time. Therefore, the land frontier of two states had been demarcated before and the ~~demarcation~~ ^{once} was repeated in 1975.

جمهوری اسلامی ایران
نماینده دائم نزد دفتر ملل متحد - ژنو

تایخ .....
شماره .....
پوست .....

سؤال : دولت عراق ادعا دارد که ایران از مقررات ماده ۳ عهدنامه ۱۹۷۵ که مربوط به رعایت مقررات امنیت مرزهاست تخطی کرده و این امر دلیل فسخ یک جانبه معاهده مزبور است ، پاسخ شما چیست ؟

پاسخ : ۱ - دولت ج . ا . ا همواره مقررات امنیت مرزها را رعایت کرده ، باقی ماندن افسران در ایلات ایران در مناطق مرزی و فرستادن استاندار آذربایجان غربی پس از مباران یکی از روستاهای کردنشین ایران به استان سلیمانیه عراق جهت مذاکره در ژوئن ۱۹۷۹ از جمله دلائل این مدعاست .

۲ - عدم رعایت مقررات امنیت مرزها نمی تواند موجب فسخ معاهدات مرزی از جانب یکی از طرفین قرارداد باشد .

- concerning
1. The Government of the Islamic Republic of Iran has always observed the provisions of the 1975 Treaty ~~regarding~~ state frontier boundaries and ~~good~~-neighbourly relations. The continual presence of the Iranian border commissioners in the borders ~~and~~ areas ~~and~~ dispatch of the Governor General of West Azarbiajan following the bombardment of one of the Kurdish-populated villages in Iran to the Iraqi province of Soleimanieh in an effort to negotiate with the Iraqi officials in June 1979, can be regarded as a case in point.
2. Non-observance of provisions of good-neighbourly relations cannot constitute a basis for unilateral abrogation of border treaties.

تایخ
شماره
پرست

۱۶

سؤال : عراق مدعی است معاهده ۱۹۷۵ تحمیلی بوده است ، نظر شما چیست ؟

پاسخ : این ادعا از لحاظ حقوقی قابل قبول نیست . زیرا :

- ۱ - در زمان انعقاد عهد نامه ۱۹۷۵ هر دو دولت دارای صلاحیت حقوقی لازم بوده اند . بر اساس کنوانسیون ۱۹۶۹ حقوق معاهدات (مواد ۲ و ۱۱) تمویب یک عهد نامه بینا نگر رعایت دولت نسبت به آن می باشد . دولت عراق از تاریخ تمویب عهد نامه ۱۹۷۵ تا زمان اعلام فسخ یک جانبه آن هیچ مطلبی درباره بی اعتبار بودن آن ابراز نکرده و حتی موضوع لغو یک جانبه را به ثبت سازمان ملل نرسانده است .
- ۲ - عهد نامه ۱۹۷۵ در زمان قدرت حزب فعلی حاکم بر عراق منعقد شده است و رهبران عراق رضایت و خشنودی خود را از انعقاد این عهد نامه بارها اعلام کرده و حتی برای آن جشن گرفته اند . آقای صدام حسین ، انعقاد عهد نامه ۱۹۷۵ را یک پیروزی بزرگ برای مردم عراق و شخص خودش خوانده است .
- ۳ - جالب توجه است که در اولین جمله معاهده ۱۹۷۵ به ارا ده ما دقانه طرفین برای انعقاد آن اشاره شده است .

- This claim cannot be accepted according to legal rules and regulations for the following reasons:

conclusion

1. During the ~~signing~~ of the 1975 Treaty, both sides enjoyed proper and required legal authority. According to the 1969 Convention on the Law of Treaties (Articles 2 and 11) the ratification of a treaty expresses the consent of a state to it. The Iraqi Government had not declared the 1975 Treaty as ~~invalidated~~ until its unilateral abrogation. They have not even tried to register the unilateral abrogation of the treaty with the United Nations.

conclusion

concluded

.../2

2. The 1975 treaty was signed during the reign of the present ruling party in Iraq and the leaders of Iraq have expressed their satisfaction at and happiness about the signature of this treaty on several occasions and they have even celebrated it. Saddam Hossein had called at that time, the signature of the 1975 treaty a great victory for the people of Iraq and for himself.

3. It is noteworthy that in the first sentence of the 1975 treaty, it is stated that both parties have expressed their sincere desire to solve their problems.

۱۸
۱۷

سؤال : عراق میگوید جنگ ۸ ساله بین ایران و عراق شرایط جدیدی را بوجود آورده که موجب عدم اعتبار معاهده ۱۹۷۵ گردیده ، نظر شما چیست ؟

پاسخ : قراردادهای دوجانبه ای که بین دو کشور منعقد و عملاً به اجرا درآمده ماهیت دائمی دارد و بی‌ویژه معاهدات مربوط به تعیین مرزها ، برغم وجود حالت جنگ بین دو کشور بقوت خود باقی مانده و همچنان معتبر خواهد ماند .

- *Bilateral agreements which are concluded between two countries and practically are applied, have permanent characteristics, especially those treaties related to demarcation of boundaries are valid despite state of war between the parties and remain reliable.*

(۴)

سؤال : عراق اعلام داشته معاهده ۱۹۷۵ بیرونی تحمیل شده یعنی با اجبار آنرا امضاء کرده است ، نظر شما چیست ؟

پاسخ : اولاً "حاکمان فعلی عراق امضاء کنندگان معاهده مزبور بوده اند ، آقای صدام حسین با اعلام پیروزی بزرگ برای ملت عراق اعلام جشن نمود . مسلماً "وی قصد فریب مردم خود را نداشته است ! قابل توجه است که پس از مبادله اسناد آقای سعدون حمادی وزیر خارجه وقت عراق اظهار داشت ... حل اختلافات ۴۲ ساله نباید دستاورد پیش پا افتاده ای بشمار آید .

ثانیاً "حتی بر اساس اصل حقوقی "ولادت مطهر " که حق تغییر قرارداد های استعماری را برای دول جدید استقلال می شناسد این اصل را در مورد عهدنامه های مرزی قویاً "منع نموده و در این مورد استثنائاً "بر اصل تداوم معاهدات تاکید می نماید .

1. First of all the present rulers of Iraq were the same persons who signed the 1975 treaty. Mr. Saddam Hosein celebrated the conclusion of the 1975 Treaty "as a great victory" for the people of Iraq and presumably he was not decieving the people of his own country. It is also noteworthy that Mr. Saddon Hamadi, the Minister of Foreign Affairs of Iraq at that time, had said ..... the final settlement of 42 years old disputes of two states, should not be regarded as neglegible achievement.

1. Secondly, although on the basis of the principle of "clean state", the treaties concluded by former colonial powers are subject to changes, but application of this principle is strongly prohibited to border treaties and in such cases, the principle of "continuity of treaties" is reaffirmed.

۴۱۸/۱

جمهوری اسلامی ایران
نمایندگی دائم نزد دفتر ملل متحد - ژنو

تاریخ .....
شماره .....
پیریت .....

سوال : دلیل ایران برای غیرقابل فسخ بودن معاهده ۱۹۷۵ چیست ؟
پاسخ : ۱ - ماده ۵ معاهده که به لایتغیر بودن ودائمی و قطعی بودن مرزهای
زمینی و رودخانه ای دو کشور تصریح دارد .
۲ - مقررات کنوانسیون^{معمول} معاهدات ۱۹۶۹ از جمله ماده ۶۲ و ماده ۵۴ کنوانسیون
مذبور .

- frontier
1. Article 5 of the 1975 Treaty regarding state ~~boundaries~~,
clearly reiterates that the state boundaries are inviolable,
permanent and final.
2. Articles 62 and 54 of 1969 Convention on the Law of Treaties
also support the above-mentioned idea.

سؤال : معاهده ۱۹۷۵ از طرف ایران بعنوان یک معاهده قطعی و لازم الاجرا قلمداد میشود، توضیح شما در این رابطه چیست ؟

پاسخ : قطعی و لازم الاجرا بودن این معاهده به دو اعتبار است :
اولاً " بلحاظ رعایت اصول حقوقی در تنظیم قراردادها یعنی جمع بودن شرایط صحت عقد مانند تقدیر ادهما دقانه طرفین در اولین جمله عهدنامه که مبین قصد و رضاء و آزادی اراده طرفین است و یا قید تمایل به تحکیم پیوندهای مودت و حسن همجواری ... و نیز ذکر " اعتقاد به مشارکت در اجرای اصول و تحقق آمال و اهداف منشور ملل متحد " بشرح مذکور در مقدمه معاهده .
ثانیاً " بلحاظ تشریفات قانونی لازم اجرا شدن و یا قطعیت یک معاهده بدین توضیح که معاهده مزبور و پروتکلها و ضمیمات آن پس از طی مراحل قانونی و تصویب نهائی در هر یک از دو کشور براساس ماده ۷ آن و برطبق ماده ۱۰۲ منشور ملل متحد تحت شماره های ۱۴۹۰۳ تا ۱۴۹۰۷ در دبیرخانه سازمان ملل متحد ثبت گردیده است .

1- This treaty is final and obligatory because of two reasons: This Treaty was concluded on the basis of legal principles governing the conclusion of treaties, which means the existence of necessary conditions for treaty making, such as the sincere desire of both parties, stated in the first sentence of 1975 treaty which the exact text of it is as follows: "....."

2- The Treaty and its annexes and protocols were duly ratified according to article 7 and they had passed all legal procedures and were registered in United Nations Secretariat according to Article 102 of the United Nations Charter under Nos. 14903 to 14907.

تسليم شده است
با امضاء است
(۲)

۵۲۸

سؤال : مستند حقوقی شما در مورد اعتبار معاهده ۱۹۷۵ چیست ؟

پاسخ : اولاً "پاراگراف الف بند ۲ ماده ۶۲ کنوانسیون ۱۹۶۹ وین درباره حقوق معاهدات که میگوید :

" در موارد ذیل تغییرات اساسی اوضاع و احوال را برای پایان دادن به معاهده یا خروج از آن نمیتوان مورد استفاده قرار داد " .
الف - اگر معاهده تعیین کننده مرز باشد ... "

ثانیا " ماده پنجاه و ششم همان کنوانسیون که میگوید : معاهداتی که در آن مقرراتی برای فسخ و یا خروج پیش بینی نشده است قابل فسخ نیست .. "
قابل توجه است که " طرفین تا تأیید می ناما بند که خط مرز زمینی ورودخانه ای آنان را تغییر و دائمی و قطعی میباشد . "

- 1. The sub-paragraph "a" of para 2 of the article 62 of 1969 Convention on the Law of Treaties provides that: "2. A fundamental change of circumstances may not be involved as a ground for terminating or withdrawing from a treaty: {

(a) if the treaty established a boundary; "

2. According to article 56 of the above-said convention:
" 1- A treaty which contains no provision regarding its termination and which does not provide for denunciation or withdrawal is not subject to denunciation or withdrawal ... ". It should be noted that there is no provisions in 1975 treaty for its termination, instead of that, it is clearly stipulated: "The two high contracting parties reaffirm that their territorial and river borders are inalterable, permanent and definitive." (Article 5).

سؤال : آیا ایران معاهده ۱۹۷۵ را پاسخگوی کلیه مسائل مرزی بین ——— و عراق میدانند ؟

پاسخ : پاسخ به این سؤال مثبت است ، زیرا در اصطلاح حقوقی این معاهده کامل و جامع الاطراف است به دلایل زیر :

- ۱ - استحکام و جامعیت اصل عهدنامه یعنی ، عهدنامه مربوط به مرز دولتی و حسن همجواری مورخ ۱۳ ژوئن ۱۹۷۵ ، از جمله راه‌حلهای پیش‌بینی شده در ماده ۶ جهت رفع اختلافات ناشی از تفسیر و اجرای عهدنامه .
- ۲ - کامل بودن و عدم ابهام در پروتکل‌های سه‌گانه راجع به تعیین مرز رودخانه‌ای ، علامت‌گذاری مجدد مرز زمینی و پروتکل مربوط به امنیت در مرز .
- ۳ - ضمیمه شدن الحاقیه مربوط به بند ۵ از ماده ۶ در خصوص نحوه رفع اختلاف و نیز موافقتنامه‌های مربوط به کلانتران ^{مرزی} - مقررات کشتیرانی در شط العرب ، تعلیف احشام و رودخانه‌های مرزی و همچنین امضاء صورت جلسه مورخ ۲۲ ژوئن ۱۹۷۶ در خصوص حل و فصل کامل کلیه دعاوی دودولت که بعنوان فیصله قطعی و جامع کلیه مطالبات دو کشور تلقی گردید . موارد احصاء شده فوق همراه با نقشه‌های متعددی این معاهده را از هر حیث کامل و جامع الاطراف نموده است .

- The answer is positive. Taking into consideration the legal principles, this treaty is complete and comprehensive for the sake of the following reasons:

1. the 1975 Treaty is comprehensive and ^{Frontier}concret. Article 6 of the Treaty concerning state ~~Boundaries~~ and ~~Good~~ Neighbourly Relations dated 13 June 1975 had foreseen the means for settlement of disputes arising out of interpretation and implementation of the Treaty.
2. Comprehensivity and unequivocalty of three protocols concerning river boundaries, demarcation of land frontiers and security in border areas.
3. Addendum to para. 5 of the Article 6 concerning the means for settlement of disputes, and also Agreement concerning frontier commissioners, Agreement concerning the rules governing navigation on the Shatt-al-Arab, Agreement concerning transhumance, Agreement concerning the use of frontier watercourses, and the Proces Verbal dated 22 June 1976 concerning the total settlement of all outstanding claims of two states which is considered the final settlement of all claims, along with the numerous maps, make the 1975 Treaty a comprehensive and complete document from all aspects.

numerous

سؤال : اکنون که در مورد معاهده ۱۹۷۵ اختلاف بروز کرده است ، راههای قانونی برای حل اختلاف چیست ؟

پاسخ : اصل معاهده اختلاف بردار نیست لیکن در مورد اختلاف در تفسیر و یا اجرای عهدنامه در ماده ۶ ترتیبات زیرپیش بینی شده است :

۱ - حل و فصل از طریق مذاکرات مستقیم دوجانبه طی مهلت دوم ماه از تاریخ درخواست یکی از طرفین .

۲ - توسل به مساعی جمیله یک دولت ثالث دوست ظرف سه ماه .

۳ - اگر بندهای یک و دوم مذکور به نتیجه نرسد ، رجوع به داورى طی مدت یکماه از تاریخ رد مساعی جمیله و یا عدم موفقیت آن .

۴ - در صورت منتفی شدن داورى رجوع به " دادگاه داورى " ظرف پانزده روز از تاریخ احراز عدم توافق . لازم به ذکر است که تصمیم دادگاه داورى برای طرفین الزام آور و لازم الاجرا خواهد بود .

- Generally speaking, the 1975 treaty is not subject to any changes as a principle. But, as far as the disputes arising out of interpretation and implementation of the treaty are concerned, article 6 of the same treaty stipulates:

1. Disputes shall be resolved in the first instance by the contracting states by means of direct bilateral negotiations to be held within two months after the date on which one of the parties so request.
2. Recourse to the good-offices of a friendly third state, within a three month period.
3. If the measures stated in the above paragraphs fail, the dispute shall be settled by arbitration within a period of more than one month after the date of such refusal or failure.
4. Should the parties disagree as to the arbitration procedure, one of them may have recourse, within 15 days after such disagreement.

It is noteworthy that the decision of such arbitration is considered to be final and obligatory.

سؤال: اگر عراق بر نظرات خود در زمینه فقدان اعتبار عهد نامه ۱۹۷۵ اصرار ورزدا قدام حقوقی ایران چه خواهد بود ؟

پاسخ : ۱ - مکرر گفته شد که این اعلام فسخ یکجا نبه بلحاظ حقوقی عملی است لکن و بی اعتبار .

۲ - این اظهار مقامات عراقی در شروع جنگ که عراق آماده است که مسائل خود با ایران را از طریق زور حل کند در عمل با شکست مواجه شده است .

۳ - قبول قطعنامه ۵۹۸ از طرف عراق در واقع چیزی غیر از مساعی جمیله ثالث پیش بینی شده . در ماده ۶ عهد نامه ۱۹۷۵ نیست ، اگر این مساعی جمیله با کارشکنی های عراق به نتیجه نرسد دورا در پیش است :

الف - ادامه مذاکره بر اساس اعلامیه مانیلا مورخ ۱۹۸۲

ب - اعمال شق بعدی مذکور در ماده ۶ یعنی مراجعه به داور و متعاقباً " مراجعه به دادگاه داور .

1. It has been repeatedly stated that unilateral abrogation of 1975 Treaty is not valid because of legal rules and principles.
2. The claims of Iraqi authorities in the beginning of war concerning their readiness to solve their problem with Iran by resort to force now has actually failed.
3. The acceptance of Resolution 598 by Iraq was in fact the same point enshrined in article 6 of the 1975 Treaty regarding the good-offices of a third party. Even if the good-offices of the United Nations fail because of stumbling blocks created by Iraq, there are still two other steps to take:
  - A. Continuation of negotiations on the basis of 1982 Manila Declaration;
  - B. Resort to the other point enshrined in article 6, which means recourse to arbitration.

۲۵

جمهوری اسلامی ایران نماینده دائمی نزد قمر ملل متحد - ژنو

تاریخ .....
شماره .....
پوسته .....

سؤال : آیا این ادعای عراق که جنگ در چهارم سپتامبر ۱۹۸۰ توسط ایران به آن کشور تحمیل شده است ، صحیح است ؟

پاسخ : اولاً " گمان میکنم که بر همگان آشکار گردیده که چه طرفی جنگ در ۲۲ سپتامبر ۱۹۸۰ را شروع کرد .

ثانیاً " بهترین سند در رابطه با اثبات اینکه جنگ در ۲۲ سپتامبر توسط عراق به ایران تحمیل گردیده ، سند شماره S / ۱۴۱۹۱ (A / ۳۵ / ۴۸۳) مورخ ۲۱ سپتامبر ۱۹۸۰ عراق به دبیرکل سازمان ملل است که در آن عراق صریحاً " اعلام داشته که بلحاظ خودداری ایران از انجام تعهداتش ، مجبور به توسل به زور برای اعاده حقوق خود گردیده است .

- First of all, I think it is quite clear to everyone that who started the war on 22 September 1980. Secondly, the most concrete document to prove that the war was imposed upon Iran on 22 September 1980 is doc. No. S/14191 (A,35,483) dated 21 September 1980. This is a letter by Iraq, addressed to the Secretary General of the United Nations, in which Iraq had stated that because of avoidance by Iran to fulfil its commitments, they had to resort to force for restoring their rights.

سؤال : نظر شما در توجیه عراق در حمله به ایران بعنوان دفاع پیشگیرانه چیست ؟

- پاسخ : اصولاً "دفاع پیشگیرانه فاقد مبنای حقوقی معتبر در حقوق و موازین بین المللی است . رد این تئوری در آراء دیوان بین المللی دادگستری از جمله در دعوی نیکاراگوئه علیه آمریکا و موضع گیری های تمام اعضای شورای امنیت در محکومیت اسرائیل در رابطه با حملات به اصطلاح پیشگیرانه این کشور به جنوب لبنان در سال ۱۹۸۲ و مقر سازمان آزادیبخش فلسطین در تونس سال ۱۹۸۶، بخوبی مشهود است .
- ۲ - طرح دفاع مشروع توسط عراق پس از مدت کوتاهی از طرح دفاع پیشگیرانه ، مویدی اعتباری توجیه عراق در توسل به دفاع پیشگیرانه است .
- ۳ - در سال ۱۹۸۰ ج . ا . ایران بلحاظ مشکلات داخلی و وضعیت نیروهای مسلح آن ، در شرایطی قرار داشت که قادر به تهدیدی جدی علیه عراق باشد .
- ۴ - در صورت قبول این ادعای عراق مبنی بر وجود خطرات و تهدیداتی علیه آن کشور توسط ایران ، عراق میتواند توجه شورای امنیت را به این موضوع جلب یابی بایست بر اساس توافقات بین دو کشور ، به طرح موضوع در مراجع بین المللی پردازد ، حال آنکه به هیچیک از این راهها متوسل نگردیده است .

1. Preventive self-defense lacks the necessary legal basis in international law and regulations. decisions of the International Court of Justice, especially on the case concerning Nicaragua versus United States, and also the positions taken by members of the Security Council in condemning Israel for preventive self-defense in Southern Lebanon in 1982 and for attacking the PLO Headquarter in Tunisia in 1986 are all quite revealing.

2. The Iraqi's reference to Preventive self-defense, after a short while of insisting on self-defense reveals the invalidity of Iraqis claims for explaining their resort to preventive self-defense.

not

3. In 1980, the Islamic Republic of Iran was in a position to constitute a real threat against Iraq, taking into consideration the internal difficulties and the situation of armed forces.

4. Even if the Iraqi claims concerning the existance of threats against that state were true, Iraq could draw the attention of the United Nations Security Council to this issue or it could recourse to international bodies according to agreements of both parties. But Iraq did not take any of these steps.

سؤال : عراق شروع حمله خود را به خاک ایران که در ۲۲ سپتامبر ۱۹۸۰ صورت گرفت بعنوان دفاع مشروع قلمداد کرده است . نظر شما چیست ؟

پاسخ : ۱ - عمل عراق یعنی تهاجم مسلحانه علیه حاکمیت و تمامیت ارضی و استقلال سیاسی، دقیقاً "برتعریف تجاوز" بخصوص تعریفی که در قطعنامه ۱۹۲۴ سازمان ملل متحد بعمل آمده انطباق دارد .

۲ - ادعای دفاع مشروع از جانب عراق به بهانه وجود بعضی زردخوردگی مرزی در روزهای قبل از حمله گسترده ۲۲ سپتامبر ۱۹۸۰ بوده است . در این مورد باید گفت که "ولا" در این برخوردهای مرزی نیز عراق محرک و عامل بوده است که فهرست ۶۳۶ مورد این تجاوزات اعم از زمینی ، هوایی و دریایی موجود است . ثانیاً ، بر فرض صحت این ادعا ها، بر مبنای ضرورت رعایت اصل تناسب دفاع با حمله ، این برخوردهای ساده مرزی نمیتواند توجیه کننده حمله مسلحانه و اشغال خاک ۱۰۰۰ کیلومتر مربع (بطول ۵۵۰ کیلومتر و بین ۲۰ تا ۱۱۰ کیلومتر) باشد .

1. Armed invasion of Iraq against the sovereignty and territorial integrity and political independence of Iran is exactly compatible with the definition of aggression as stated in the 1974 United Nations Resolution on definition of aggression.

2. The Iraqi claims concerning self-defence because of certain minor border clashes in the days before its aggression in 22 September 1980 are unfounded for the following reasons:

1. The border clashes were the result of Iraqi actions and provocations and we have a list of 636 cases of violations in land, air and sea.
2. Even if we consider that the claims of Iraq were not baseless, the principle of proportionality of defense and attack proves that such minor border clashes could not be considered as an excuse for massive armed attack and occupation of an area as long as 550 kms. and in depth of 20 to 110 kms. inside the Islamic Republic of Iran.

سؤال : آیا برخوردهای مرزی بین ایران و عراق در قیبل از ۲۲ سپتامبر ۸۰
بمعنای جنگ یا ایجاد شرایط جنگی بین دو کشور است ؟

پاسخ : خیر. علی الاصول جنگ که به نقض صلح منجر و موجب ایجاد شرایط جنگی
میگردد، از دو عنصر شدت و نیت (عناصردی و معنوی) برخوردار است. بدین
معنی که طرف آغازکننده جنگ با قصد و نیت تحمیل نظرو خواستهای بر طرف مقابل
و بکارگیری نیروهای نظامی خود در سطحی گسترده به عملیات نظامی مبادرت میورزد.
عراق در تاریخ ۲۲ سپتامبر ۱۹۸۰ با دوا زده لشکرزری به سرزمین ایران تجاوز
نمود و بیش از ۳۰۰۰۰ کیلومتر از اراضی ایران را اشغال نمود و فرودگاههای شهرهای
عمده ایران و تاسیسات اقتصادی نظامی ایران را بمباران نمود.
بدیهی است بکارگیری نیروهای نظامی در ابعاد گسترده بشرح فوق به لحاظ
حقوق بین الملل معنای جنگ دارد نه برخوردهای مرزی محدود.

- No. Generally, war means breach of peace and establishment of state of war. This requires two factors which are gravity and intention. In other words, a state which intends to start a war and impose its intentions over another state, using all its forces in a large scale, resorts to military operations. Iraq invaded the territory of Iran in 22 September 1980 with 12 armoured ~~brigades~~ divisions and occupied more than 30,000 Kms of our land and at the same time, bombarded the airports of major cities and economic and military establishments. It is obvious that according to international law deployment of armed forces in such a massive scale had the meaning of war and not border clashes.

divisions

۸۶

جمهوری اسلامی ایران
نمایندگی دائم نزد قمرل مل متحد - ژنو

تاریخ .....
شماره .....
پوسته .....

سؤال : چرا ایران قطعنامه‌های شورای امنیت را قریب هشت سال نپذیرفته است ؟

پاسخ : در قطعنامه‌های شورای امنیت به استثنای قطعنامه ۵۹۸ مالد اصلی تعیین متجاوز یا تعیین مکانیسمی برای شناسائی متجاوز یا سازش منشور سازمان ملل که وظیفه اصلی شورای امنیت نیز می‌باشد، پیش‌بینی نگردیده بود .

- In the United Nations resolutions regarding Iran-Iraq war, except for the Resolution 598, the important and crucial issue of identifying the aggressor or defining a mechanism for recognition of the aggressor according to the United Nations Charter which is the primary responsibility of the Security Council, had not been propounded.

۵۸۷

جمهوری اسلامی ایران
نمایندگی دائم نزد قمرل متحد - ژنو

تایخ .....
شماره .....
پرست .....

سؤال : علت تاخیر ۱۰۱۰ در پذیرش قطعنامه شماره ۵۹۸ شورای امنیت
چگونه است ؟

پاسخ : این امر ناشی از ضرورت حصول اطمینان از ترتیبات لازم جهت اجرای
بند ۶ قطعنامه شماره ۵۹۸ یعنی تشکیل کمیته بیطرف جهت شناسائی متجاوز بوده
است . لازم به یادآوری است که ما هیچگاه قطعنامه مزبور را رد ننموده و هماهنگی
برهنگان آشکارا است . ۱۰۱۰ همکاری همهجانبه‌ای برای اجرای دقیق قطعنامه
مورد بحث با دبیرکل داشته است .

- The delay was necessitated by the requirement to obtain assurance for the implementation of the measures provided in Para. 6 of Resolution 598 for the establishment of an impartial body to determine the aggressor. It is noteworthy that we had not rejected the above said resolution at any time and as it is generally well-known, the Islamic Republic of Iran has been co-operating fully with the United Nations Secretary-General for the full implementation of the Resolution.

سؤال : مجمع عمومی طی قطعنامه اکتبر ۱۹۸۲ ، ادا مه جنگ را منافی با تعهدات
دول عضو دانسته است ، نظر جناب عالی در این خصوص چیست ؟

پاسخ :

- ۱ - قطعنامه های مجمع عمومی اصولاً جنبه توصیه دارد و الزام آور نیست و در قطعنامه مذکور ، بشروع جنگ و عامل آن توجهی نشده است . گذشته از این مجمع عمومی مادامیکه موضوعی در دستور کار شورای امنیت قرار دارد ، نمیتواند آن موضوع را مورد رسیدگی قرار دهد .
- ۲ - در این قطعنامه عبارت " تعهدات دول عضو " مشخص نبوده و مبنای حقوقی این تعهدات معین نمیشود .

1. The resolutions of the United Nations General Assembly are of recommendatory nature and they are not binding. In that resolution, there is no reference to the state which is responsible for the start of war. Furthermore, the General Assembly shall not make any recommendation with regard to a dispute which is in the agenda of the Security Council.

2. In that resolution, the phrase "commitments of member states" is not clear and there is no concrete legal basis for such commitments.

سؤال : میدانیم که پس از صدور قطعنامه هشتم در ۵۱۴ مورخ ۱۲ ژوئیه ۱۹۸۲ شورای امنیت که طی آن آتش بس و عقب نشینی به مرزهای بین المللی توصیه شده بود، عراق برخلاف ایران پیشنهادهای دموکراتیک را پذیرفت آیا ایران مسئولیت ادا مه جنگ را پس از آن تاریخ می پذیرد ؟

پاسخ :

- ۱ - آنچه موجب مسئولیت است شروع عمل تجاوز و آغاز جنگ است بهمین جهت منشور ملل متحد که برآمده ۱۰۳ آن در اساس مقررات حقوق بین المللی است تکیه بر روی حفظ صلح و جلوگیری از تجاوز دارد .
- ۲ - پس از شروع جنگ توسط عراق ، ادا مه عملیات نظامی توسط ایران عنوان دفاع مشروع را داشته و دفاع مشروع نه تنها مسئولیت آور نیست بلکه طبیعی ترین حق فردی یا اجتماعی است .
- ۳ - اساسا "در حقوق بین الملل مفهومی بنام "مسئولیت ادا مه جنگ " وجود ندارد .
- ۴ - عراق در طول جنگ ۸ ساله با طرح تئوری یا جنگ کامل و یا صلح کامل عملا - مسئولیت ادا مه تجاوز را داشته که خود آغازگر آن بوده است .

- 1- The basis of responsibility is the initiation of war and commitment of aggression. For the sake of the same reason, the United Nations Charter which is prevailing over other agreements according to its article 103, puts an emphasize on maintenance of peace and prevention of aggression.
2. After the initiation war by Iraq, all steps taken by the Islamic Republic of Iran in continuation of military operations was considered as legitimate self-defense. Self-defense is not only a basis for responsibility but it is the most natural right of every person or community.
3. Generally there is no concept as "responsibility for continuation of war" in international law.
4. The government of Iraq, throughout 8 years of war has insisted on the theory of complete peace or complete war and thus it is responsible for the continuation of an aggressive war initiated by itself.

سؤال : با توجه به اینکه ج ۱۰۱ در جنگ هشت ساله عراق علیه ایران ، بارها ارتکاب جرائم جنگی و جرائم علیه صلح و بشریت را به عراق نسبت داده است ، جرائم فوق از نظر شما چه می باشد ؟

پاسخ : ۱- با رزترین مصادیق جنایات جنگی یعنی نقض قوا عدا که جنگ عبارتست از : حمله به مناطق مسکونی ، استفاده از سلاح های شیمیائی ، تخریب میمرات فرهنگی ، تهدید خطوط هوائی و دریائی ، رفتار سوء با ساکنین مناطق اشغالی و اسراء .

۲ - بطور کلی طبق بند الف ماده ۶ اساسنامه نورنبرگ ، طرح ریزی ، تدارک آغاز و یا ادامه یک جنگ تجاوزکارانه ، یا جنگی که خلاف عهدنامه ، پیمانها و قرارداد های بین المللی واقع شود ، بعنوان یک جنایت قابل مجازات و به خودی خود جنایت علیه صلح تلقی میشود .

۳ - با رزترین موارد جنایت علیه بشریت بر طبق بند ج ماده ششم اساسنامه نورنبرگ عبارت است از :

کشتار جمعی ، قتل ، انجام اعمال غیر انسانی علیه سکنه غیر نظامی ، شکنجه ، و یا اعدامهای سیاسی ، نژادی ، مذهبی و امثالهم .
برابر اسناد و شواهد ، در ارتکاب کلیه اعمال فوق توسط متجاوزین عراقی هیچگونه شک و تردیدی نیست .

1. The most obvious cases of war crimes, or violations of the law of armed conflicts are as follows:

Attacks to residential areas, deployment of chemical warfare, destruction of cultural heritage, threatening the air and sea lines, mistreatment with the inhabitants of occupied areas and prisoners of war.

2. According to para. "A" of article 6 of Nuremburg Charter. any act of planning, preparation, initiation or waging of a war of aggression, or a war in violation of international treaties, agreements, assurances, is considered as a punishable crime. Such crimes are against the peace and security of mankind.

3. The most obvious cases of crimes against humanity according to article 6 (d) of Nuremburg Charter are: "murder, extermination, enslavement, deportation and other inhuman acts committed against civilian population, before or during the war, or prosecution on political, racial or religious grounds".

Based on all available documents and evidences, there is no doubt in the commitment of the actions mentioned above by Iraqi aggressors.

سؤال : آیا تجاوز عراق در ۲۲ سپتامبر ۱۹۸۰ بلحاظ حقوق جزای بین المللی نیز جرم و درخور مجازات است ؟

پاسخ : مفهوم جنایت بین المللی عبارتست از مسئولیت بین المللی متجاوز
یعنی مسئولیت در قبال جامعه جهانی . در این رابطه این مسئولیت میتوان به ماده
۲۷۷ معاهده ورسای ، و نیز اصول دادگاه نورنبرگ که مجمع عمومی ملل متحد طی قطعنامه
شماره ۹۵ در سال ۱۹۴۶ آنرا به اتفاق آراء تصویب نمود اشاره کرد یعنی آن مثال
در اصل شماره یک آمده است که ارتکاب هر جنایت مانند جنگ تجاوزکارانه و نیز دستور
حمله به نیروهای مسلح ، موجب مسئولیت بین المللی شناخته شده است .

- The concept of international crime refers to the international responsibility for aggression before the world community. In this context we can refer to article 277 of Versailles Treaty and principles enshrined in Nuremberg Trials which have been endorsed by the United Nations resolution 95 dated 1946 unanimously. The first principle of the above said document is concerning crimes such as aggressive war and giving orders to armed forces which is basis of international responsibility.

attack

سؤال : بنظر شما ، آنچه تحت عنوان " مسئولیت مخاصمه " *responsibility for the conflict* در قطعنامه ۵۹۸ ذکر شده است چه معنایی دارد؟

پاسخ : مسئولیت مخاصمه علی الاصول به معنی تعیین آغاز جنگ یا در واقع متجاوز است . البته تلاشهایی برای گسترش مفهوم مسئولیت مخاصمه به نکات دیگری انجام گرفته است ولی در حقوق بین الملل تنها آغازگریا متجاوز در جنگ مطرح میباشد .

- *The responsibility of conflict generally refers to the state which is responsible for the start of war or in fact for the aggression. Of course, there are certain endeavours to deviate this concept to other points. but according to the rules and principles of international law. only the initiator of war or aggressor is responsible.*

سؤال : آیا از نظر جناب عالی مفهوم منازعه *Conflict* که در قطعنامه ۵۹۸ آمده است بمعنای رسیدگی و پرداختن به ریشه‌های درگیری و اختلافات طرفین نمیباشد ؟

پاسخ : ۱ - منازعه یک مفهوم کلی و عام است و تمام درگیریها و برخوردها را شامل میگردد. در حالیکه لفظ (مفهوم) منازعه *the conflict* که در بندش قطعنامه ۵۹۸ آمده است نمیتواند منازعه بمفهوم عام و کلی آن باشد بلکه بلحاظ نقض صلح در ارتباط با منازعه ایران و عراق ، بمعنای اخص کلمه یعنی *Armed conflict* است که علی الاصول بسیار گسترده بوده و در آن نیروهای مسلح در مقیاس وسیعی بکار گرفته شده و نقض صلح را بدنبال دارد .

۲ - عبارت مسئولیت مخاصمه *responsibility for the conflict* مندرج در بندش قطعنامه به ریشه درگیری که از طرق مسالمت آمیز قابل حل و فصل بوده مربوط نمی گردد و بلحاظ ارتباط با نقض صلح ، همان منازعه مسلحانه است که در حال حاضر در اسناد سازمان ملل معادل و بجای اصطلاح جنگ *War* بکار برده میشود .

1. *Conflict is a general and common concept and it covers all types of clashes and encounters, but the meaning of "conflict" in para. 6. of Resolution 598 could not be considered as a general and common usage of it. Because of the breach of peace in Iran-Iraq war, the exact meaning of "armed conflict" was in the mind of those who have drafted it. In an armed conflict, the armed forces are deployed in a large scale which results in breach of peace.*

2. *"The responsibility for the conflict" mentioned in Para. 6 of Resolution 598, does not refer to the origins of conflict which could be resolved by peaceful means for settlement of disputes, but it refers to an armed conflict in Iran-Iraq war because of the breach of peace. This concept appears in the United Nations documents at present as a substitute for "war".*

سؤال : بنظر شما مسئولیت اصلی کمیته بیطرف کدامست و چه آثاری برگزارش این کمیته مترتب است ؟

پاسخ : وظیفه اصلی کمیته تعیین مسئول شروع جنگ و یا متجاوز است :

۱ - بر اساس بند ۲ ماده ۵ قطعنامه تعریف متجاوز مورخ ۱۹۷۴ مجمع عمومی ملل متحد جنگ تجاوزکارانه جنایتی است علیه صلح بین المللی.

۲ - بنا بر اصول و موازین حقوق بین الملل هر دولت مکلف است خساراتی را که در صورت نقض قوا عد بین المللی به دولت دیگری وارد شده است جبران نماید. کمیسیون حقوق بین الملل نیز این نکته را در طرح مسئولیت دولتها مورخ ۱۹۷۶ مورد تأیید قرار داد و عمل تجاوز را از جدی ترین موارد نقض تعهدات بین المللی دانست.

۳ - ما برای این عقیده هستیم که حمله سراسری عراق بتاريخ ۲۲ سپتامبر ۱۹۸۰ که منجر به اشغال بیش از سی هزار کیلومتر مربع اراضی ایران شد اقدامی تجاوزکارانه بشمار میرود و دولت عراق موظف است خسارات جانی و مالی ناشی از آنرا جبران نماید.

- The main responsibility of the impartial body is to determine the aggressor or the one who started the war:

1. According to para. 2 of Article 5, the United Nations General Assembly has called the aggressive war as a crime against international peace.
2. According to international rules and principles every state is liable to compensate for the damages caused to other states by violation of international rules. The International Law Commission has noticed this point in the draft prepared for state responsibility dated 1976. The Islamic Law Commission has called the act of aggression the most severe case of violation of international commitments.
3. We believe that the all-out attack of Iraq on 22 September 1980 which resulted in occupation of 30,000 Kms of Iranian territory, is an aggressive act and Iraq is responsible to compensate all human and material losses.

International

سؤال : آیا تشکیل کمیته بیطرف بر طبق بندش قطعنامه ۵۹۸ کا فی برای
تا مین نظرو خواسته ج . ا . ه ایران در مورد مجازات متجاوز نیست ؟

پاسخ : بدون تردید پس از آنکه مسئولیت خاصه بر اساس بنده قطعنامه ۵۹۸ تعیین
گردید ، اقداماتی جهت تنبیه متجاوزان و از جمله رسیدگی به جنایات جنگی ، علی الخصوص
استفاده از سلاح های شیمیائی ، حمله به مناطق مسکونی ، قطارها و هواپیما های
مسافربری و نظائر آن بایستی انجام شود که تشکیل دادگاه جنایات جنگی یکی از
راههای آن است .

- There is no doubt that following the determination of responsibility for the conflict according to para. 6 of the Resolution 598, certain arrangements should be made to punish the aggressor, including the responsibility for war crimes, especially deployment of chemical warfare, bombardment of residential areas, attacking civilian airlines and trains and so on. The establishment of war crimes tribunal is one of the ways to achieve the above said aims.

سؤال : بنظر شما دبیرکل ملل متحد دربارهٔ سرانجام مذاکرات کنونی چه نقشی دارد ؟

پاسخ : ۱ - براساس بند چهارم قطعنامه ۵۹۸ دبیرکل ملل متحد در این مذاکرات نقش میانجی را ایفا میکند .
 ۲ - براساس ماده ۹۹ منشور، دبیرکل ملل متحد میتواند توجه شورای امنیت را به هر موضوعی که بنظر او ممکن است فقط صلح و امنیت بین المللی را تهدید نماید، جلب نماید .
 بدیهی است که دبیرکل، شورای امنیت را در جریان کارشکنی های عراق در - مذاکرات کهنه ایستادگی "صلح را تهدید میکند" قرار دهد .

1. According to para. 4 of the Resolution 598, the Secretary-General of the United Nations is to act as a mediator in the negotiations.
2. According to Article 99 of the United Nations Charter, the Secretary-General may bring to the attention of the Security Council any matter which in his opinion may threaten the maintenance of international peace and security.

It is obvious that the Secretary-General may draw the attention of the Security Council to the stumbling blocks created by Iraq in the course of the negotiations which eventually endanger peace.

۱۱۲۶

سؤال : آیا برای خاتمه حالت جنگ بین دو کشور با یستی لزوماً "معاهده صلح

منعقد شود ؟

پاسخ : ۱ - خاتمه دادن به حالت جنگ *state of war* از طریق انعقاد پیمانهای صلح *Peace Treaties* از قدیمی ترین نهاد های حقوق بین الملل است . ولی پیمان صلح تنها راه خاتمه حالت جنگ نیست و راه های دیگری همواره برای این امر وجود داشته است . بعد از جنگ جهانی اول مفهوم ونحوه جنگ ها بطور فاحشی دستخوش تغییر شده و اکثر جنگ ها بدون اعلان جنگ شروع شده و بدون پیمان صلح پایان یافته است . تعلیق عملیات خصمانه ، همراه با اقداماتی که حاکی از وجود روابط صلح آمیز متقابل باشد ، میتواند جای نشین پیمان صلح گردد . برقراری روابط دیپلماتیک و یا انعقاد قراردادهای در زمینه های مختلف مثل اموراتمادی یا فرهنگی میتواند از جمله اقدامات فوق الذکر محسوب شود .

۲ - با توجه به جامعیت معاهده مرزدولتی وحسن همجواری مورخ ۱۹۷۵ که خودتضمین کاملی برای صلح است نیازی به معاهده صلح نیست قابل توجه است که با تصریح روابط حسن همجواری در رابطه با امنیت سرحدات مذکور در معاهده فوق عملاً نیازی به معاهده صلح جدیدی نخواهد بود .

1. Termination of the State of war through the conclusion of peace treaties. is one of the oldest institutions of international law. But the conclusion of peace treaties is not the only method to terminate the state of war and there have been other ways to get to this point in the past. After the first world war. concept and ways of war have changed to a large extent and many wars started without a declaration of war and ended without conclusion of peace treaties. Suspension of hostile actions, along with arrangements which reflect the existence of mutual peaceful relations, may substitute the peace treaties. Resumption of diplomatic relations or conclusion of agreement concerning different fields, such as economic or cultural affairs, may be considered as part of the above said arrangements.

2 Taking into consideration the comprehensive nature of the 1975 Treaty concerning State ~~Boundaries~~ and Neighbourly Relations, this treaty may be a proper framework to and guarantee the peace and we feel there is no need to conclude a peace treaty. It is noteworthy that the 1975 Treaty has put emphasis on good-neighbourly relations in border areas, and therefore, conclusion of a peace treaty is not necessary.

Frontier

سؤال : تکلیف کشتی‌های که قبلاً "توسط نیروی دریائی جمهوری اسلامی ایران درخلیج فارس به‌خاطر نقض مقررات بیطرفی توقیف شده‌است و یا اموال آنها ضبط شده‌است چه خواهد شد ؟

پاسخ : دول متخاصم می‌توانند در طول جنگ مبادرت به بازبینی و تفتیش کشتی‌های تجارتی دول بیطرف در دریای آزاد نمایند، و در صورتیکه این کشتی‌ها حامل قاچاق جنگی باشند آنها را توقیف نمایند. چنانچه این عمل مورد اعتراض صاحب کالاهای مذکور قرار گیرد نا می‌توانند به دادگاه غنائم جنگی جهت تعیین تکلیف قطعی مراجعه کنند.

The belligerent states are entitled to search and visit commercial ships of neutral states in the high seas. If such ships carry contraband of war, they will be put under arrest. In case of protest to that measure, the owner of the cargo is entitled to refer to the Prize Court for final settlement of the case.

سؤال : با توجه به تفسیرهایی که در رابطه با معنای آتش‌بس وجود دارد، تعریف مورد نظر شما چیست ؟

پاسخ : بر مبنای حقوق بین الملل و رویه‌های موجود، تعریف آتش‌بس عبارت است از قطع کامل عملیات نظامی بطور موقت .

- According to the rules and principles of customary international law, the definition of ceasefire is the complete cessation of active military operations for a temporary period leading to the peace.

سؤال : از نظر شما تفاوت بین آتش بس (*ceasefire*) ، متارکه

(*Truce*) و ترک مخاصمه (*Armistice*) وجود دارد ؟

پاسخ : در گذشته ، آتش بس ، متارکه و ترک مخاصمه ، سه مرحله از جنگ تا صلح را تشکیل میدادند ولی در حال حاضر تعریف یا تفکیک کامل و دقیق حقوقی بین این سه مرحله امکان پذیر نیست و نمیتوان عواقب حقوقی معینی را که دارای اعتبار عمومی باشد در هر کدام از این سه مرحله انتظار داشت . بهر حال تعلیق مخاصمات حالتی نیست که بتوان به دلخواه آنرا برهم زد . اصل مربوط به قدوسیت معاهدات (*Pacta Sunt Servanda*) یا قاعده وفای به عهد ناظر بر این امر است و همان قوا عدم مربوط به عدم توسل به زور و دفاع مشروع در اینجا نیز حاکم میباشد . طرفین متعهد هستند که در مدت تعلیق مخاصمات از تقویت بنیه نظامی در مناطق خاصی احتراز نمایند .

— — — — —
_ In the past, "ceasefire", "truce" and "armistice" were three stages from war to peace but at present it is very difficult to recognize them separately and define the exact legal framework of each stage, in a generally acceptable manner. However, the suspension of hostilities can not be breached at will, this situation is subject to the principle of Pacta Sunt Servanda and the rules and regulation governing use of force and self-defence should be observed by all sides. In addition the parties are under obligation not to enhance their military potential in certain areas.

سؤال : در رابطه با مبادله اسراء نظرات و پیشنهادات شما چیست ؟

پاسخ : ۱ - مبادله اسراء برطبق کنوانسیونهای ژنومبایدیطورکامل پس از اجرای آتش بس وتوافق طرفین درخصوص طرح زمان بندی صورت گیرد . البته توجه به وضع اسرای غیرنظامی وکسانیکه درابتدای جنگ توسط عراق برخلاف مقررات کنوانسیون چهارم ژنوربوده شده اند از اولویت واهمیت زیادی برخوردار است واین افرادی باید سریعاً " وبدون توجه به مسائل مطروحه در مذاکرات طرفین آزاد گردند .

۲ - در رابطه با مسأله مبادله اسراء باید به نظرات وخواسته های اسرائیلی که بدلائلی خواهان بازگشت به کشورشان نیستند توجه شود واز اجبار آنان به بازگشت به کشورشان خودداری بعمل آید .

1. The release and repatriation of prisoners of war will be done completely according to Four Geneva Conventions, after the enactment of ceasefire and agreement of both parties on the time table of implementation plan. Of-course, the priority should be given to the situation of civilian prisoners and the people who have been kidnapped by Iraq during the early stages of war by Iraq and contrary to the provisions of the 4th Geneva Convention. These people should be released immediately and not withstanding whatever is discussed in the negotiations.

2. In this context, the views and wishes of those prisoners of war who are not interested in returning back to their country, should be taken into consideration and no one should be compelled to return.

سؤال : دولت ایران چه اقداماتی جهت بازگرداندن افراد رانده شده از عراق به کشورشان انجام خواهد داد ؟

پاسخ : افرادی که بطور دسته جمعی و برخلاف میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی مورخ ۱۹۶۷ و اعلامیه جهانی حقوق بشر و اعلامیه سال ۱۹۴۸ میلادی در باره رفع تبعیض نژادی ، صرفاً "بخاطر ایرانی الاصل بودن اخراج شده اند بایستی اجازه پیدا کنند که به خانه و زندگی خودشان بازگردند و یا در صورت تمایل خسارات وارده به آنها و پناهندگان عراقی و کرد مورد محاسبه قرار گیرد و به آنها پرداخت شود . بدیهی است پیش بینی ترتیباتی جهت عدم وقوع چنین اقداماتی توسط عراق در آینده ضرورت دارد و آن دولت بایستی تضمین هایی در مورد تامین حقوق رانده شدگان و جلوگیری از تبعیض نسبت به آنها در صورت بازگشت به موطن آنها ، بدهد .

- People who have been mass-expelled contrary to the 1966 ~~Convention~~ on Civil and Political Rights, Declaration of Human Rights and the United Nation Declaration on the Elimination of all kinds of Racial Discrimination, solely for the sake of bring Iranian origin, should be permitted to return to their normal living conditions in Iraq or if they so request, compensated for the damages incurred to them and also to all Iraqi and Kurdish refugees. Taking proper measures to prevent the recurrence of such actions by Iraq in future is quite necessary. The Iraqi government should undertake certain commitments to respect the rights of refugees and refrain from taking any discriminatory action against them following their return.

Convention

being from

سؤال : اطلاع دارید که یکی از ادعاهای عراق تردید کردن نسبت به حاکمیت ایران بر جزایر سه گانه ابوموسی ، تنب بزرگ و کوچک بوده است . بنظر شما علت سکوت فعلی عراق در رابطه با جزایر سه گانه مزبور چیست ؟

پاسخ : این ادعا آنقدر واهی بوده که عراق برای حفظ آبروی خود مجبور به خودداری از تکرار آن گردیده است . «تعلق این جزایر به ایران بر مبنای سوابق حقوقی و اسناد و مدارک موجود ، جای هیچگونه شک و شبهه ای وجود ندارد و باید توجه داشت که به لحاظ وجود استعمار در منطقه در گذشته ، اعمال حاکمیت ایران برای این جزایر مدتی بحالت تعلیق درآمده بود که پس از خروج استعمار از منطقه حاکمیت ایران بر جزایر مزبور مجدداً عاده گردید .

- This claim is so out of question that Iraq has already stopped repeating it to save its face. There is not slightest doubt in the sovereignty of Iran over these islands, based on historical and legal rights and documents. It is noteworthy that only because of the presence of colonial powers in the region, the enactment of our rights over these islands was temporarily suspended and as soon as the colonial powers left the region, our sovereignty was restored.

precedents

↓ enforcement

سؤال : نظرایران درخصوص انعقادقراردادیا ترتیبات دیگری برای تامین امنیت منطقه خلیج فارس چیست ؟

پاسخ : از نظر دولت جمهوری ایران حفظ امنیت منطقه خلیج فارس امری است که صرفاً "مربوط به دول منطقه است و دول این منطقه حساس نمیتوانند بدنبال کاهش تنش و خروج بدون قید و شرط تمامی نیروهای خارجی ، در چهارچوب محترم شمردن مرزهای بین المللی و عدم تجاوز و احترام به تمامیت ارضی به گسترش همکاریهای اقتصادی ، فرهنگی و علمی بپردازند . اینگونه همکاریهای دوجانبه یا چندجانبه میتواند اساسی برای فراهم آوردن امکان ایجاد ترتیباتی جهت تامین امنیت منطقه درآینده فراهم نماید .

The Islamic Republic of Iran believes that the preservation of security in the Persian Gulf is solely the task of the states of the region. The states of this sensitive region may enter into co-operations in the field of economic, cultural and scientific considerations, following the unconditional departure of all alien forces and in the framework of respect for internationally recognised boundaries, non-aggression and respect for the territorial integrity. Bilateral or multi-lateral co-operations may constitute a basis for preparation of proper grounds required for the arrangements of regional security in future.

سؤال : از نظر کشتیرانی در شط العرب چه تحولاتی در معاهدات ۱۹۱۳ - ۱۹۱۴ و ۱۹۳۷ و
 با اواخر عهدنامه ۱۹۷۵ به وقوع پیوسته است ؟

پاسخ: پروتکل ۱۹۱۳ و صورتجلسات ۱۹۱۴ اصولاً "هیچگاه به تصویب قوه مقننه دودولت
 ایران و عثمانی نرسید و در نتیجه لازم الاجرا نگردید .
 لیکن عهدنامه ۱۹۳۷ که کشتیرانی در شط العرب تحت نظر دو کشور در آن پیش، بینی
 شده بود به علت عدم اجرای مفاد آن توسط عراق عملاً "بلاستفا ده مانده بود و علی الاصول
 موضوع کشتیرانی در شط العرب در معاهدات ۱۹۳۷ و ۱۹۷۵ تقریباً "مشابه است و تفاوت
 اصلی آن در تشکیل دفتر مشترک هماهنگی امور مربوط به شط العرب C.B.C و همچنین
 تعیین خط تالوگ در بقیه قسمتهای آن است .

- The protocol of 1913 and Proces Verbal of 1914 were not at all ratified by the Parliaments of Iran and Ottoman Empire, and thus they never came into force. The 1937 Treaty which had certain provisions concerning the navigation in Shatt-al-Arab under the control of both sides, had become actually useless because of its violation by Iraq. Generally the rules governing navigation in Shatt-al-Arab in 1937 and 1979 Treaties remained almost unaltered. The only basic difference was the establishment of a common Barrier of co-ordination and application of Thalweg line to all parts of the river boundary.

سؤال: آیا با انعقاد عهدنامه سال ۱۹۷۵ حقوق جدیدی برای ایران در شرط العرب بدست آمد ؟

پاسخ : در معااهده رضوم ۱۸۴۷ که پس از چهار سال مذاکره به امضاء رسید در کلیه مسائل از جمله شرط العرب تساوی حقوق طرفین مورد نظر بود لیکن با اعمال نفوذ دولت انگلیس در هنگام مبادله اسناد تصویب یا ددا شتهائی به نمایندگی ایران دیکته گردید که حقوق ایران بر اساس آن در شرط العرب پایمال گردد ولی هیچوقت این یا ددا شتها و همچنین پروتکل ۱۹۱۳ و صورتجلسات ۱۹۱۴ مورد قبول قرار نگرفت . عهد نامه ۱۹۳۷ نیز که علیرغم فشار و نفوذ دولت انگلیس منعقد گردید در قسمتها ی مهم رودخانه خط تالوگ در نظر گرفته شده بود سرانجام در عهدنامه ۱۹۷۵ منحصر "اصل مقبول در حقوق بین الملل در رودخانه های مرزی بین المللی یعنی خط تالوگ در شرط العرب تسری یافت .

In the Rez-room Treatu of 1847 which was concluded after 4 uears of neaotiations, all bilateral issues, including Shatt-al-Arab problems were solved on the basis of equality in rights of both partie but under the pressure of English authorities, at time of exchange of documents of ratification, certain memorandums were taken from the representative of Iran. bu mischievous acts (or unlawful behaviour) As a result the protocol of 1913 and Proces Verbal of 1914 were not accepted. In the 1937 Treaty which was also concluded under the influence and pressure of English government, important sections of river boundary was delimited on the basis of Thalweg line and and finally in 1975 Treaty the internationally recoanized principle of Thalweg for demarcation of international rivers was applied all over Shatt-al-Arab.

سؤال : آیا تالوگ شط العرب بعنوان خط مرز طرفین صرفاً "در پروتکل مربوطه
تعریف شده یا اینکه روی نقشه مشترک مرزی نیز ترسیم شده است ؟

پاسخ : علاوه بر تائید و اذعان طرفین در معااهده ۱۳ ژوئن ۱۹۷۵ و پروتکل مرز
رودخانه ای منضم به آن مبنی بر اینکه مرز در شط العرب مسیر تالوگ آن میباشد ،
کارشناسان فنی ایران و عراق و الجزایر مسیر شط العرب را دقیقاً " عمق یا بی
نموده و مسیر خط تالوگ را بر روی چهار برگ نقشه بشماره های ۳۸۴۲ و ۳۸۴۳ و ۳۸۴۴
و ۳۸۴۵ چاپ وزارت دریا در ریتریتا نیا ترسیم و سپس به امضای نمایندگان مختار
طرفین رسیده است .

- In addition to 13 June 1975 Treaty which has clear provisions
regarding Thalweg line and Protocol of River Boundaries annexed to it
which defines the Thalweg line as the limits for the river boundaries
the experts groups consisting of the representatives of Iran, Iraq
and Algeria have actually demarcated Shatt-al-Arab according to Thalweg
and marked the route of Thalweg in four maps registered under numbers
3842, 3843, 3844 and 3845 and printed in the Admiralty of England.
These maps are all signed by the plenipotenciary representatives of
both parties.

جمهوری اسلامی ایران
نماینده دائمی نزد قمر المل متحد - ژنو

تاریخ .....
شماره .....
پرست .....

سؤال : در بیانیه اخیر سعدون حمادی آمده است که شط العرب یک آب—راه

عراقی است و تنها راه آبی عراق بخارج است ، نظر شما چیست ؟

پاسخ : اولاً این رودخانه یک رودخانه مرزی مشترک است ثانياً " عمده ترین صادرات عراق یعنی نفت از طریق اسکله های عراقی در خلیج فارس انجام میشود ثالثاً " بفرض اینکه این آبراه تنها معبر هم باشد این مسأله ایجا حقوق خاصی برای عراق نمیکند و موقعیت جغرافیایی یک کشور نمیتواند عاملی برای دست اندازی و تجاوز به حقوق دیگران باشد رابعاً " عراق میتواند طبق مفاد عهدنامه ۱۹۷۵ حقوق خود را استیفا نماید .

1. First of all, Shattal-Arab is an international river bordering Iran and Iraq. Secondly, a major part of Iraqi oil is exported through the platforms situated in the Persian Gulf. Thirdly, even if the Shattal Arab were the only waterway for Iraq, this issue would not create any particular rights for Iraq and the geographical situation of a state cannot be used as a pretext for violating and disregarding the rights of others. Fourthly, Iraq can enjoy its rights according to the 1975 Treaty.

۲۴۹

جمهوری اسلامی ایران
نماینده دائمی نزد قمرالمل متحد - ژنو

تاریخ .....
شماره .....
پرست .....:

سؤال : با توجه به اینکه تنها راه آبی عراق شط العرب است و اینکه ایران
بنا در متعددی دارد آیا حقوقی از این بابت برای عراق متصور است ؟

پاسخ : این وضعیت جغرافیائی خاص حقی برای عراق ایجاد نمی نماید مثل اینکه
یک کشور فاقد ساحل یک جاده ترانزیتی اختتامی تا دریای آزاد بخواد و همین طور
یک کشور فاقد منابع نفتی نمیتواند از چاههای نفت کشور دیگری مطالبه حقی نماید .

- The geographical situation does not creat any particular
right for Iraq. This is similar to a supposed claim of a
land-locked state for an exclusive transit road to the high
seas or a state which lacks oil resources claims any rights
regarding the resources of another state.

۵۰

جمهوری اسلامی ایران
نماینده دائمی نزد قمر المل متحد - رنو

تاریخ .....
شماره .....
پرست .....
:

سؤال : آیا اصل انصاف در حقوق بین الملل اقتضای کمی کند که حاکمیت
برای بین رودخانه به عراق واگذا شود (با توجه به وضعیت نامساعد عراق) .

پاسخ : اصل حقوقی قابل قبول در این مورد از نظر حقوق بین الملل برابری
و آزادی است همانگونه که در کنوانسیون بارسلون ۱۹۲۱ در خصوص رودخانه های مرزی
نیز پیش بینی شده است .

- The acceptable legal principle in this regard is the
equality and freedom of usage, as it is conceived in
Barcelona Convention of 1921 regarding international rivers.

۵۱

جمهوری اسلامی ایران
نماینده دائم نزد قمرللمتحد - رثنو

تاریخ .....
شماره .....
پیوست ::.....

سؤال : نظر شما درخصوص آغاز لا یروبی که از طرف عراق مطرح شده است ،
چیسـت ؟

- پاسخ : ۱ - این موضوع در بند اول قطعنامه ۵۹۸ مطرح نمی باشد .
۲ - ترتیبات این امر در موارد ۶ و ۸ موافقت نامه مورخ ۲۶ دسامبر
۱۹۷۵ در مورد کشتیرانی در شط العرب پیش بینی شده است .

1. This issue has nothing to do with the first paragraph
of the 598 United Nations Resolution.
2. This issue has been completely taken care of in
Articles 6 and 8 of rules governing navigation on the Shattal
Arab signed on 26 December 1975.

سؤال : منظور هاه ایران از تفتیش و با زرسی کشتی‌ها در خلیج فارس چه می‌باشد؟

پاسخ : تا برقراری صلح ، این حق مسلم هر دولتی است که از طریق تفتیش و با زرسی کشتی‌ها از تقویت بنیه نظامی طرف دیگر جلوگیری نماید .

- Pending restoration of the state of peace, it is the legitimate right of every state to prohibit the strengthening of its enemy's military capacity through the search and visit of all commercial ships as well as other means.

سؤال : با توجه به ادامه بازرسی و تفتیش کشتیها در دریا توسط ج . ا . ه ایران عراق مدعی است آتش بس در دریا هنوز برقرار نگردیده است . نظر جنا بعالی چیست ؟

پاسخ : لازم به یادآوری است که بازرسی و تفتیش حقی است که در قبال دول غیر متخاصم اعمال میگردد و در واقع این امتیازی است که دولت ایران برای عراق از روز اجرای آتش بس قائل شده است بعبارت دیگر رفتار ما با عراق همانند رفتار با دول غیر متخاصم بوده است .

بدیهی است در صورتیکه عراق در صدد مقابله برای جلوگیری از اعمال حق مزبور برآید ، در آن صورت آتش بس بعلت عمل عراق نقض خواهد شد .

- It should be noted that search and visit of ships is aimed at the commercial ships of neutral and non-belligerent states. In fact, we have given Iraq some kind of advantage that we extended the above said position towards her from the beginning of the D. Day for ceasefire.

It is obvious, the ceasefire would be violated if Iraqis try to creat an impedement in the path of implementation of such right. In that case, they should bear in mind the consequences and all responsibilities of their illegal actions.

سؤال : آیا تفتیش و بازرسی کشتی ها منافی با آتش بس نمیباشد ؟

پاسخ : ۱ - علی الاصول بازرسی و تفتیش یک اقدام خصمانه تلقی نمی گردد . گذشته از این ، اقدام مزبور تنها به کشتیهای عراقی منحصر نمی گردد بلکه کشتیهای سایر کشورها هم مشمول این امر میگردند .

۲ - بازرسی ^{بازرسی} حاکم هر دولتی برای جلوگیری از تضییع حق آن کشور است و این امر -
مراحتاً " در اعلامیه لندن ۱۹۰۹ تصریح گردیده است .

۳ - بدیهی است که اگر صلح واقعی حاصل گردد ، علی الاصول نیازی به اعمال این حق وجود نخواهد داشت .

۴ - قابل ذکر است که در بازرسی ، کشتی مورد نظر است نه دولت صاحب پرچم ،
چون با دولتی از ما موریت ، محموله و مقصد آن بی اطلاع باشد .

1. Normally, search and visit of all commercial ships during the wartime is not considered a hostile action and this measure is not confined to Iraqi ships, and it covers all ships.

2. It is the legitimate right of every state in war to prohibit others from violation of its rights and this point is clearly expressed in the 1909 London Declaration.

3. It is obvious that after the restoration of the state of peace, there will not be any reason to continue enactment of this right.

4. It is noteworthy that the search and visit of ships is aimed at the ships not the flag states of ~~them~~ There may be many instances that the flag state is not at all aware of the operations and cargo or destination of the ships flying their flags.

۶۵۴

جمهوری اسلامی ایران
نماینده دائم نزد قمر المل متحد - ژنو

تاریخ .....
شماره .....
پوسته .....

سؤال : چنانچه بهنگام تفتیش و بازبینی، کشتی های عراقی درخلیج فارس
مقاومتی ابراز نماید یا بقوه قهریه متوسل خواهد شد ؟

پاسخ : امیدواریم که چنین مقاومتی بروز ننماید ولی ما یلزم هرگونه شهبه های
را از اذهان بزدا می که دولت ج ۱۰۱۰ در اعمال حقوق حقه خود براساس موازین
بین المللی کوچکترین تردیدی بخود راه نخواهد داد .

- We hope that there will be no such resistance but I would like to put an end to any doubt regarding the determination of the Islamic Republic of Iran for realization of her legitimate rights according to the international norms and standards without any hesitation.

جمهوری اسلامی ایران
نمایندگی دائم نزد دفتر ملل متحد - ژنو

تایخ .....
شماره .....
پرست .....

سؤال : حقوق مورد قبول دولت ایران در تنگه هرمز برای عراق چیست ؟
پاسخ : برابر اصول حقوق بین الملل، عراق در زمان صلح مانند هر کشور
دیگری حق عبوری ضرر را دارد .

*According to the principles of international law, Iraq may
enjoy the right of innocent passage in peace time, like any
other state.*

سؤال : آیا ایران حق عبور ترا نزیت از تنگه هرمز برای عراق را برسمیت می‌شناسد؟

پاسخ : عبور ترا نزیت مفهومی حقوق جدیدی است که برای اولین بار در کنوانسیون ۱۹۸۲ حقوق دریاها آمده و صرفاً مبنای قراردادی دارد، لذا تا زمانیکه دولت جمهوری اسلامی ایران به این کنوانسیون ملحق نگردیده، عبور از تنگه هرمز بر مبنای اصل عبوری ضرر که قاعده عرفی است صورت خواهد پذیرفت.

- *Transit passage is a new concept in international law which has appeared for the first time in 1982 United Nations Convention on the law of the Sea and has contractual basis. For the same reason, the government of the Islamic Republic of Iran has not yet ratified this convention. Navigation of all ships through the Strait of Hormoz is subject to innocent passage which is a customary rule of international law.*

سؤال : از نظر شما مبنای حقوق قابل قبول برای تحدید حدود دریای سرزمینی و فلات قاره ایران و عراق چیست ؟

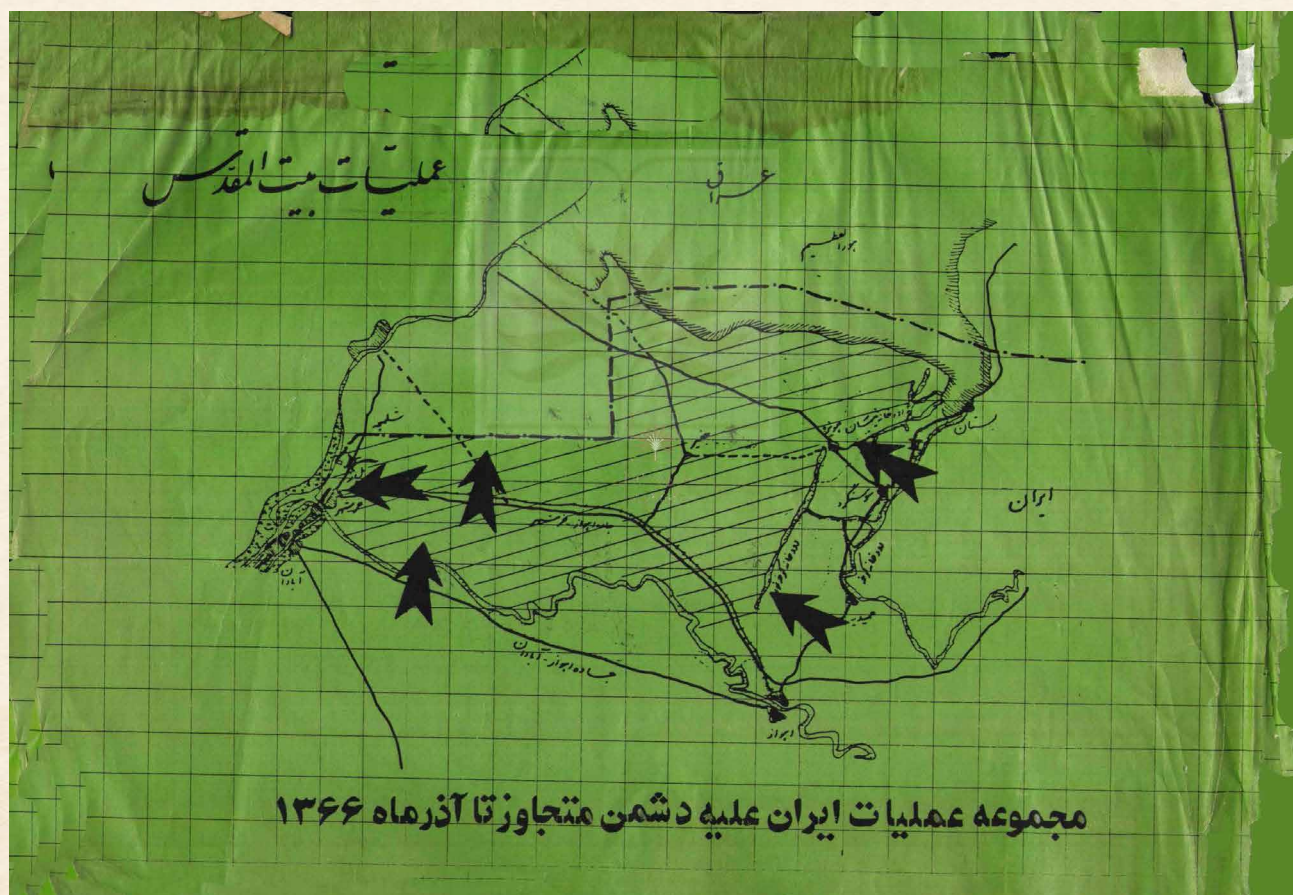
پاسخ : حدجانبی بین دریای سرزمین ایران و عراق و فلات قاره دو کشور خط منصف است که تقریباً " برادامه خط تالوگ در شرط العرب منطبق است .

- Demarcation of lateral territorial sea and continental shelf of Iran and Iraq will be done according to the equidistance line which nearly compatible with the continuation of Thalweg line at the Shall-al-Arab River.

۱۶

نقشه و اطلاعات عملیات های ایران علیه عراق

" جنگ جنگ است و عزت و شرف و استقلال مادرگروهمین مبارزات است . "

امام خمینی

جزوه حاضر در واقع ثبت شبکه‌ای از روند عملیات ایران علیه تجاوز رژیم بعثی صهیونیستی عراق از مهرماه ۱۳۵۹ تاکنون میباشد . که حاوی اطلاعات زمانی ، مکانی ، بگونه‌ای تصویری و نگارشی از مراحل گوناگون هر حمله است .

اصولا " حوادث در زمره اطلاعات خاص میباشد که در چهار رکن زمان ، مکان ، موضوع و عامل حادثه بیان میشوند . در جدول ارائه شده ، تاریخ و نوع حملات در قالب زمان ، نقشه‌های نوآرمرزی ، در فرم مکان ، مقادیر خسارات وارده بر دشمن از نظر انسانی و نظامی و غنائم حاصله بعنوان موضوع و نهایتا " عامل حادثه شامل نوع حمله هوایی ، موشکی ، ... میباشد .

بنابراین نتایج و محل هر حمله بطریقی بیان میشود که خواننده می تواند ، علاوه بر درک کلیه مشخصات زمانی و تاریخی ، در عین حال مشخصات تصویری محل و نوع حمله را در نوآرمرزی مشاهده نماید .

ضمنا " در انتهای جزوه پیش طرحهایی با الهام از حماسه آفرینی‌های رزمندگان در طول جنگ تحمیلی ارائه گردیده است که بعنوان تجلیل از شهدا به زبان معماری بصورت بناهای یادمان ارائه می شوند .

دفتر حفظ آثار و ارزشهای جنگ تحمیلی

عملیات ایران علیه دشمن متجاوز در سال ۱۳۵۹

ردیف	عملیات	تاریخ	اهداف، موضوع و محل حمله	عنوان	خسارات دشمن	تلفات دشمن	ملاحظات آزاد شده	نتیجه عملیات
۱	افتخار آباد	۵۹/۷/۲۱	منطقه افتخار آباد - قمر شیرین و زهاب		آنها ۴۰۰ تنگ آنها ۴۰۰ تنگ	۴۵۰ کشته		عقب راندن ۲ کیلومتر دشمن در منطقه زهاب - قمر شیرین
۲	-	۵۹/۷/۲۲	مورد زبول (جسر نادری)					عدم موفقیت
۳	کوههای کج	۵۹/۹/۲۸	کوههای کج در منطقه قمر شیرین		آنها ۴۰۰ تنگ	۵۰۰ کشته ۱۰۰ نفر اسیر		
۴	هویزه	۵۹/۱۰/۱۵	آزادی هویزه		هستگاه تا ننگه قیسه توپ شده ۳۰۰	۵۰۰ کشته ۵۰۰ اسیر		عدم موفقیت
۵	نصر	۵۹/۱۰/۲۰	مورد چاه ماهنهر - آیدان					عدم موفقیت
۶	ارتفاعات ۵۷۷	۵۹/۱۲/۱۵	ارتفاعات ۵۷۷ منطقه زهاب		آنها ۴۰۰ تنگ	۲۰۰ کشته ۱۶۰ اسیر		نسبتاً موفق
۷	چالوند	۵۹/۱۲/۱۵	هدف دست یابی به ارتفاعات چالوند	تنگ و نغریس	آنها ۴۰۰ تنگ آنها ۴۰۰ تنگ آنها ۴۰۰ تنگ آنها ۴۰۰ تنگ آنها ۴۰۰ تنگ آنها ۴۰۰ تنگ آنها ۴۰۰ تنگ	۳۳۳ کشته ۸۰۰ اسیر		صرفاً ارتفاعات مهم چالوند
۸	ایلام مهدی زنج	۵۹/۱۲/۲۶	حمله از محور غرب سوخته گرد انجام شد توسط گاناهانی از یوساژل به اردوگاه دشمن رسید.		آنها ۴۰۰ تنگ	۱۰۰ کشته ۱۶۰ اسیر		نسبتاً موفق

۱۳۶۰. عملیات ایران علیه دشمن متجاوز در سال

ردیف	عملیات	تاریخ	اهداف، موضوع و محل حمله	غنائم	خسارات دشمن	تلفات دشمن	مساحت آزاد شده	نتیجه عملیات
۹	—	۶۰/۱/۱۵	محور کرخه در طول بصورت محدود	—	آنها ۱۰۰ دستگاه تانک و تفنگری	۵۰۰ کشته ۱۰۱ سیر	۵۰۰ کیلومتر پیشروی در	مواضعی به تصرف نیروهای اسلام در آنجا بعد در آنجا تانک اردت داده شد.
۱۰	—	۶۰/۱/۲۵	محور شوش بصورت محدود	—	آنها ۱۰۰ دستگاه تانک و تفنگری و آنها ۱۰۰ (تفنگری)	—	—	—
۱۱	بازی دراز	۶۰/۲/۲	چند محور ارتش با بازی دراز	دستگاه تانک و تفنگری ۱۰۰ سیر	آنها ۱۰۰ تفنگ سوختی هفت آنها ۱۰۰ تانک و تفنگری آنها ۱۰۰ تفنگری	۵۰۰ کشته ۳۴ سیر	آزادی ارتفاعات بازی دراز	—
۱۲	آما مدهی (مخ) آما م علی (ع)	۶۰/۲/۲۱	محور تپه ها با لاله اکبر غرب سوختی	دستگاه تانک و تفنگری	آنها ۱۰۰ تانک و تفنگری	۵۰۰ کشته ۱۲۴ سیر	۵۰۰ کیلومتر ارتش ۱۲ کیلومتر از سوختی	تصرف ارتفاعات لاله اکبر
۱۳	کا میشان	۶۰/۲/۱	ارتفاعات کا میشان در باغستان	—	آنها ۱۰۰ تانک گردان ارتش —	۱۰۰ سیر	تصرف ارتفاعات کا میشان	—
۱۴	فرمانده کل قوا خمینی روح خدا	۶۰/۲/۲۱	صحنه دار خمینی	—	آنها ۱۰۰ تانک و تفنگری	۵۰۰ کشته ۱۲۴ سیر	۵۰۰ کیلومتر پیشروی پیشروی	پیشروی از صحنه خوا لقا قلب ششینی دشمن از طرف دیگر خرشهر
۱۵	شبه چران	۶۰/۳/۲	محور با ده با شهر آستان	—	—	—	—	موقعیت آستان
۱۶	رغمان	۶۰/۵/۵	محور صحنه - کرخه شور	—	آنها ۱۰۰ تانک و تفنگری	۵۰۰ کشته ۱۲۴ سیر	—	—
۱۶	—	۶۰/۵/۱۰	محور صحنه - کرخه شور	—	—	—	—	—
۱۷	—	۶۰/۵/۱۱	محور صحنه - غرب لاله اکبر بصورت محدود	—	آنها ۱۰۰ دستگاه تانک و تفنگری	۵۰۰ کشته ۱۰۰ سیر	۵۰۰ کیلومتر پیشروی پیشروی	تصرف تپه سبز در شمال غربی صحنه و آزاد سازی دوروستانی و مالح حسین در کنار ده شمال روغمان - کرخه
۱۸	شبه دسی	۶۰/۵/۲۲	محور سوختی	—	آنها ۱۰۰ تانک و تفنگری	۵۰۰ کشته ۱۲۴ سیر	۵۰۰ کیلومتر پیشروی	—
۱۹	تاس لاله با سیر محور لاله و فتح غرب	۶۰/۲/۵	تکستن حرم آبادان در منطقه آستان	آنها ۱۰۰ تانک و تفنگری و — تفنگری و لوله - ۵ تفنگری ۱۵۰ سیر تفنگری ۱۵۰ سیر تفنگری ۱۵۰ سیر	آنها ۱۰۰ دستگاه تانک آنها ۱۰۰ دستگاه خودرو آنها ۱۰۰ تانک و تفنگری	۲۰۰۰ کشته ۱۸۰۰ سیر	تکستن حرم آبادان با کازی شرقی ۳۰۰۰	—

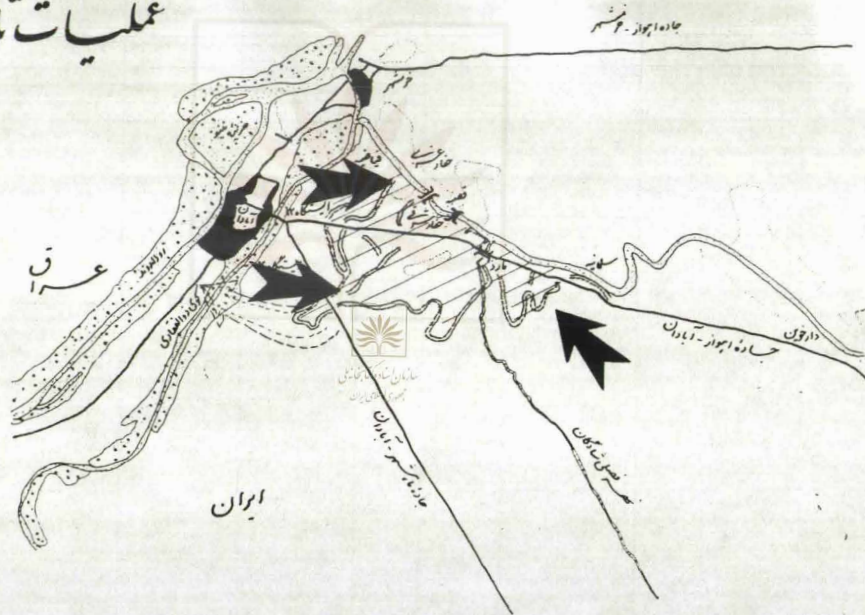
عملیات ایران علیه دشمن متجاوز در سال ۱۳۶۰

ردیف	عملیات	تاریخ	اهداف، موضوع و محل حمله	غنائم	خسارات دشمن	تلفات دشمن	ساحت آزاد شده	نتیجه عملیات
۲۰	طریق القدس نارنج پامپن (ع)	۶۰/۹/۸	دو محور شمال و جنوب کرخه منطقه پشیمان (منطقه اشغال سه شبهه های رطوبت و ارضی) به سمت تپه و آب محدود بود	۱۵۰ دستگاه تانک و نفربر ۲۵۰ دستگاه خودرو ۳۰ قیفه مدهوش ۱۲۰ دستگاه لودر - بلدور ۱۹۰ قیفه - توب ۵۲ و ۱۳۰ ۱۵۲ میلیمتری پسکوی پیراب مونت	انهدام ۱۵۰ تانک و نفربر انهدام ۲۰۰ خودرو و نفربر انهدام ۱۲۰ قیفه هواپیما انهدام ۲۰۰ خودرو انهدام حدود ۱۰۰ نفر از دشمن	۳۵۰۰ کشته ۵۲۶ اسیر	۶۵۰ کیلومتر مربع	آزادسازی شهرستان و غرب سنگرد قطع ارتباط شمال و جنوب دشمن رسیدن به حوز آزادسازی تعداد بسیار و روستا
۲۱	منطقه الفجر نارنج پامپن (ع)	۶۰/۹/۱۹	غرب کابلان و غرب و رها ب	خودروهای گوناگون تعدادی تانک و نفربر و تعدادی جنگ افزار	انهدام دهها تانک و نفربر انهدام یک قطعه کوبش انهدام ۱۰۰ نفر از نظامی	۵۰۰ کشته ۲۰۰ اسیر	۶۰۰ کیلومتر مربع	آزادی منطقه ای بطول ۱۰۰ کیلومتر تلفات دشمن و ارتقاءات حاس
۲۲	خمد رسول الله	۶۰/۱۰/۱۲	ورود به خاک عراق و نمایش توان رزمی	مقاومت بسیار مهم	انهدام گروهان او ۳۰ ۱۲۰ نفر از یکم تیپ ۱۱۲	۵۰۰ کشته و زخمی ۱۹۱ اسیر و مرده ۱۵۰۰ سیر و دیگر مناطق		آزادسازی پادگان طویل دروازه بهر عراقی ارتقاءات ملکا و منطقه
۲۳	موتان ناریس و تارت خمد رسول الله	۶۰/۱۲/۱	محور غرب جبهه		انهدام ۱۰۰ نفر از دشمن تعداد زیادی تانک	۵۰۰ کشته		آزادسازی ارتقاءات کل جبهه - پاکسازی رعد و روستا
۲۴	ام الحسین نارنج پارهایت رسول الله	۶۰/۱۲/۲۲	محور عمده به - کرخه نور			۱۵۰ اسیر		

عملیات ثامن الائمه

پوشش: رشته‌ها و سورهای ارسبار و رود
به آبادان از طریق رود دجله و فرات
منتهی به آب و هوای ارسبار
است. این راه‌ها و رودها به واسطه
سورهای گوناگون احاطه شده است.

۱:۲۵۰۰۰۰	مقیاس
	رودخانه
	جاده
	شهر
	سور
	نهر
	دریا
	جاده
	محور
	مسافت

۱۰

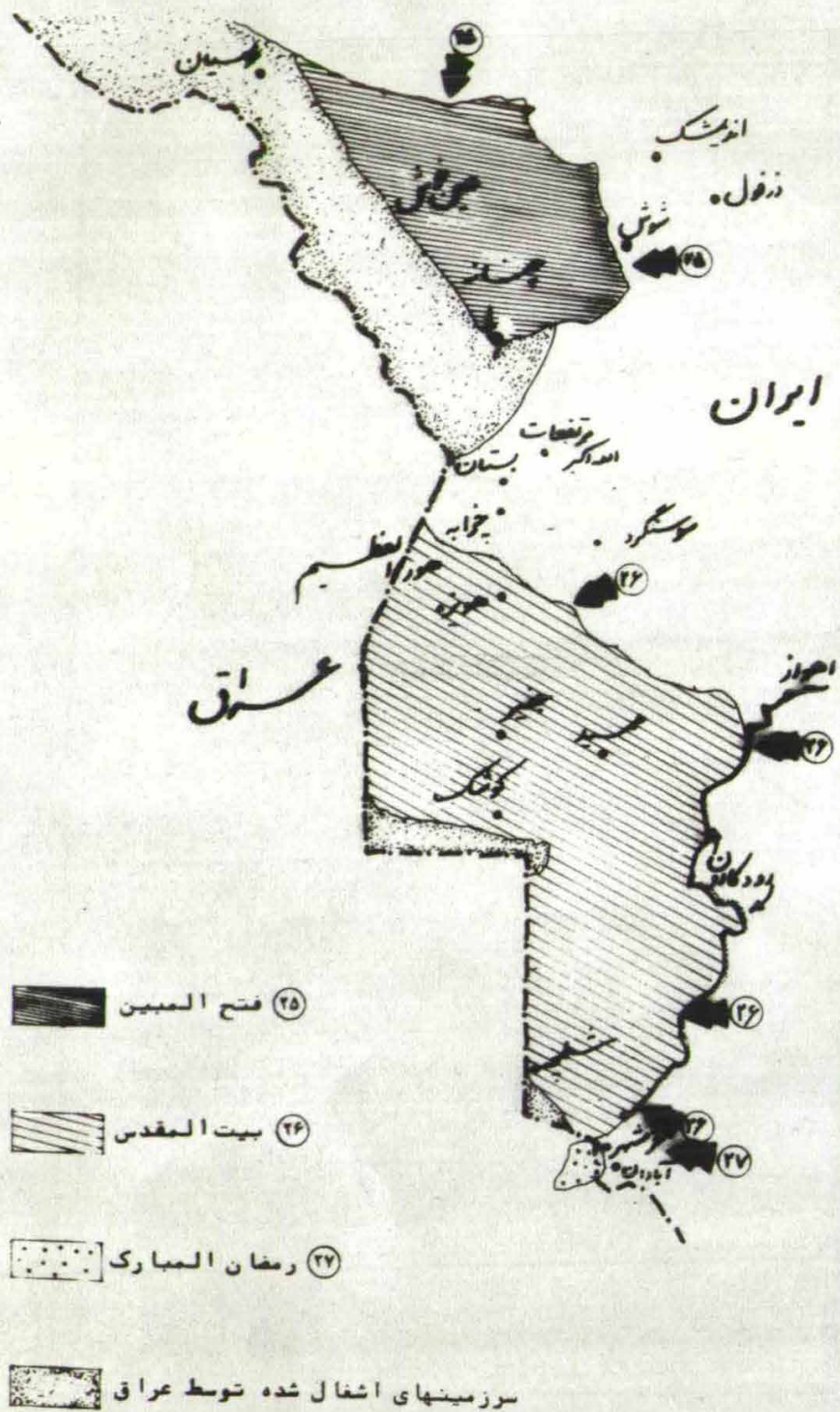
[illegible]

عملیات ایران علیه دشمن متجاوز در سال ۱۳۶۱

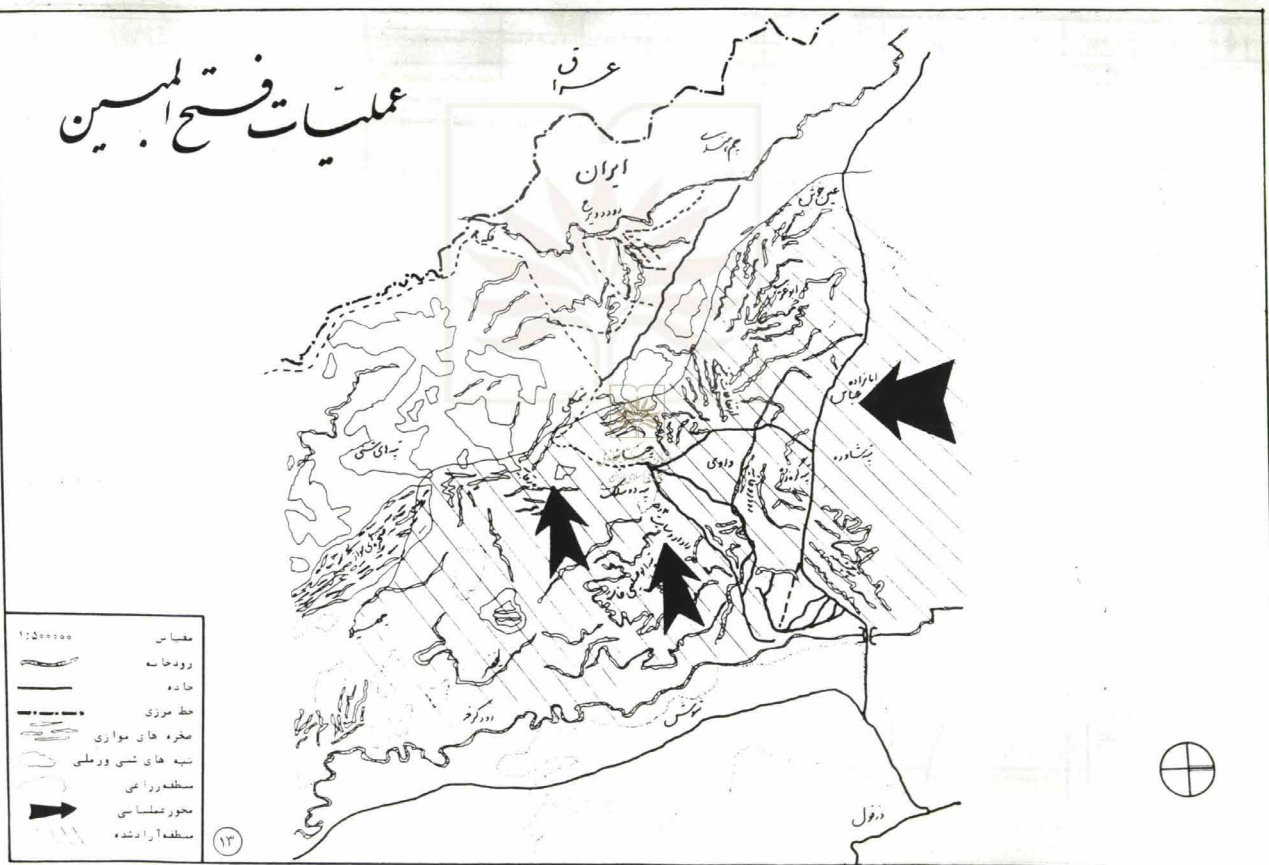
ردیف	عملیات	تاریخ	اهداف، موضوع و محل حمله	غنائم	خاوات دشمن	کفایت دشمن	ماحت آزاد شده	نتیجه عملیات
۲۵	فتح المبین طرح کربلا (۲) بارمنز پارسی	۶۱/۱۰/۲	غرب شوش - درمحل	۱۵۰ دستگاه تانک و نفربر ۱۷۰ خودروی زرهی ۵۰۰ خودرو ۱۶۵ تانک ۱۸۲ میلیمتری ۱۳۰ تانک ۱۵۲ میلیمتری شماره ای گوی پرتاب موشک	۱- ۲۴۰ دستگاه تانک ۱۵۰ دستگاه نفربر ۵ فروند هواپیما ۳ فروند هلیکوپتر	۲۵۰۰۰ کشته ۱۵۲۵۰ اسیر	۴۰۰ کیلومتر مربع	آزادسازی بلندیهای تک که شهرهای شوش و درمحل سنگ میا شدوسیر با بکاه هوای درمحل
۲۶	سبب المهدس بارمنز یاعلی ابن ابی طالب	۶۱/۲/۱۰	محدوده بندر خرمشهر - جنوب خرمشهر - کرخه تورجاده اهوراز - خرمشهر	۱۵۰ تانک ۱ هلیکوپتر ۵۰۰ خودروی زرهی ۲۰۰ نفر ۲۰۰ اسیر بازستان شده	۱- ۲۴۰ دستگاه تانک ۳ فروند هلیکوپتر ۱۵۰ دستگاه نفربر ۴ لشکر سیزده ۱۵۲ تا ۱۵۰	۵۵۰۰۰ کشته ۱۹۰۰۰ اسیر	۲۵۰ کیلومتر مربع	آزادسازی شهر هویزه، پل سو جاده اهورا و خرمشهر کرخه - سور - طلع عریس خرمشهر با بکاههای استراتژیک حمید و خیر
۲۷	سلمان الصارک مارس ماحت الرمان ادوکی	۶۱/۲/۲۲	منطقه غرب جاده خرمشهر بطول ۸۰ کیلومتر	۹ دستگاه تانک و نفربر ۱۲ تانک T۷۲ شماره ای دیشماروی سلاح	۱- ۵۰ دستگاه تانک نفربر ۱۵۰ دستگاه خودرو	۵۵۰۰ کشته ۱۹۰۰ اسیر	۵۰ کیلومتر مربع در خاک مسراتی	رسیدن به حیانه راه بهر سازمان اسناد و کتابخانه ملی
۲۸	سلم بن عقیل بارمنز باو انصل عمار	۶۱/۲/۹	قلعه حونه - رینگ در غرب شهر اسلام	۵ دستگاه تانک یک تانک T۷۲ خودروی حمل و نقل یک رادار مدور چوب بمباران یک تانک ۱۲۲ میلیمتری	۵ دستگاه تانک یک تانک T۷۲ خودروی حمل و نقل یک رادار مدور چوب بمباران یک تانک ۱۲۲ میلیمتری	۱۷۰ اسیر	۵۰ کیلومتر مربع در خاک عراق است	آزادی سدهای ارمندیه استراتژیک استقرار در منطقههای مشرف به دشت سدهای درمحدوده کیلومتری بشداد
۲۹	محم المرام بارمنز بارمنز ادوکی	۶۱/۸/۱۰	شمال خرمشهر	۲۹ دستگاه تانک و خودرو نفربر ۲۰ خودرو دیشماروی چوب ۱۰۶ میلیمتری	۲۹ دستگاه تانک و خودرو نفربر ۲۰ خودرو دیشماروی چوب ۱۰۶ میلیمتری	۲۵۰۰ اسیر	۵۰ کیلومتر مربع در خاک عراق است	آزادی سدهای ارمندیه استراتژیک استقرار در منطقههای مشرف جاده بهر - بشداد
۳۰	والفخر محمد مانی بانه پائنه یا...	۶۱/۱۱/۱۸	جبهه مرکزی مکه آزادی بهشتا تارمیه اسلامی خارج کردن مناطق مسوری کشور از زیر آتش توپخانه دشمن			۲۵۰۰ کشته نفربر		آزادسازی با بکاههای ابراهیم سوله مغربه برشته و با بکاههای و صب کراسه و مغربه عراق

عملیات فتح‌المبین

عملیات ایران علیه دشمن متجاوز در سال ۱۳۶۲

ردیف	عملیات	تاریخ	اهداف، موضوع و محل حمله	غنائم	خوارات دشمن	تلفات دشمن	ساخت آزاد شده	نتیجه عملیات
۳۱	والفجریک تارمس بالله بالله بالله	۶۲/۱/۲۲	حمله مرکزی (شمال مکه) و آرادسازی سختی از - سوارمرکزی در شمال مکه		انهدام ۸۰ تا یک دهکده نفرس و خودرو - چندین قیفه سلاح سنگین و نیمه سنگین انهدام نیروهای دشمن	حدود ۵۰۰ کشته ورخصی بیش از ۲۵۰۰ سیر		تصرف ارتفاعات ۱۲۵ و ۱۲۴ و ۱۲۳ منطقه حیرین چند رودخانه در - حاشیه رودخانه دویج و باسگاه - موزی بیج انگیزه
۳۲	والفجریک تارمس بالله بالله بالله	۶۲/۵/۱	حمله شمال غربی (منطقه پیرا شهر) خارج ساختن شهرهای کودتشی ارتش دشمن - آرادسازی ارتفاعات مهم و استرازیگ منطقه تصرف با دکان حاجی عمران	۱۰ تا یک نفرس خودرو ۱۲ قیفه توپ چندین دستگاه خودروبولدور معدا قیفه سلاح سنگ	انهدام هواپیما انهدام ۵۰۰ قطبکوپتر انهدام ۱۰ تا یک نفرس انهدام ۱۰۰ خودرو با مل همسات انهدام دهها دستگاه خودرو سلاح سنگین و نیمه سنگین	حدود ۵۰۰ کشته ورخصی بیش از ۲۰۰۰ - اسیر		تصرف ارتفاعات مهم کینگ عراق و دهها باسگاه اطراف آن محور ارتباطی پیرا شهریه و وانشود تنگه درسد - با دکان حاجی عمران گمرک موزی عراق تنگه چومان منطقی و ارتفاعات سیاروپا دیا ر تحصیل ۲۰۶۲ - ۲۸۲۰
۳۳	والفجریک تارمس بالله بالله بالله	۶۲/۵/۸	حمله مرکزی (منطقه پیرا) با مقصود دفع تجاوز عراق و خارج ساختن شهرهای اطراف آن اردیه سنتیم دشمن و آراد سازی باسگاههای موزی - منطقه پیرا و درودخانه گنجا رهم و محور عمران - دهران	بیش از ۱۵ تا یک نفرس ۹۰ خودرو ۹۹ خودرو اشکی	انهدام یک هواپیما انهدام ۵۰ قطبکوپتر انهدام ۱۰ تا یک نفرس انهدام ۱۰۰ دستگاه خودرو انهدام ۱۰۵۰ همسات رده انداز انهدام پیرا رودخانه	حدود ۵۰۰ کشته ورخصی ۵۱۰ اسیر		ارتفاعات حاس و الوات گنجا مل چک ارتفاعات کده دمی و سه کلان کو دبزرگ و باسگاههای موزی و با آید ایران و آراد سازی درودخانه گنجا رهم و با آید مهم و استرازیگ پیرا دهران
۳۴	والفجریک تارمس بالله بالله بالله	۶۲/۷/۲۷	منطقه با ننه - مریوان - قطع ارتباط معدا نفتالیون - خارج کردن شهرهای موزی از - شهرس آتش دشمن - انهدام منبروهای دشمن	۱۲ دستگاه خودرو ۲۰ قیفه تفنگ ۱۰ قیفه توپ ضد هوایی ۷ قیفه ۱۰ قیفه مسلسل تلیک ۱۰ دستگاه خودرو - بولدور چندین دستگاه تاک و تفوسر	انهدام یک فروند قطبکوپتر انهدام ۹۰ دستگاه تاک انهدام ۱۰۰ دستگاه خودرو انهدام ۱۰۰ فروند هواپیما انهدام ۱۰۰ قیفه توپ ۱۵۵ انهدام بیش از دهها بگا - مد - انقلاب	حدود ۱۷۵۰ کشته ورخصی حدود ۱۰۰۰۰ اسیر		آراد سازی ارتفاعات مهم و - استرازیگ منطقه شمال غربی مریوان و سیستم روستای منطقه و - همچنین آراد سازی زندان دوله شو
۳۵	والفجریک تارمس بالله بالله بالله	۶۲/۱۱/۲۲	حدا مل پیرا و دهران و منطقه جنگلیه	دهها دستگاه تاک و تفوسر خودرو و ادوات و تجهیزات جنگی	انهدام ۱۰۰ دستگاه تاک و تفوسر انهدام ۱۰۰ فروند قطبکوپتر انهدام ۱۰۰ سیار همسات انهدام دهها خودرو انهدام مسب جها رگارد موزی	حدود ۵۰۰ کشته ورخصی		آراد سازی ارتفاعات پیرا و آزادگشتنه تنگه جنگلیه باسگاه شمالی عراقی - و شمدادی شهرکهای موزی

۱۳۶۳ عملیات ایران علیه دشمن متجاوز در سال

[illegible]

عملیات ایران علیه دشمن متجاوز در سال ۱۳۶۴

[illegible]

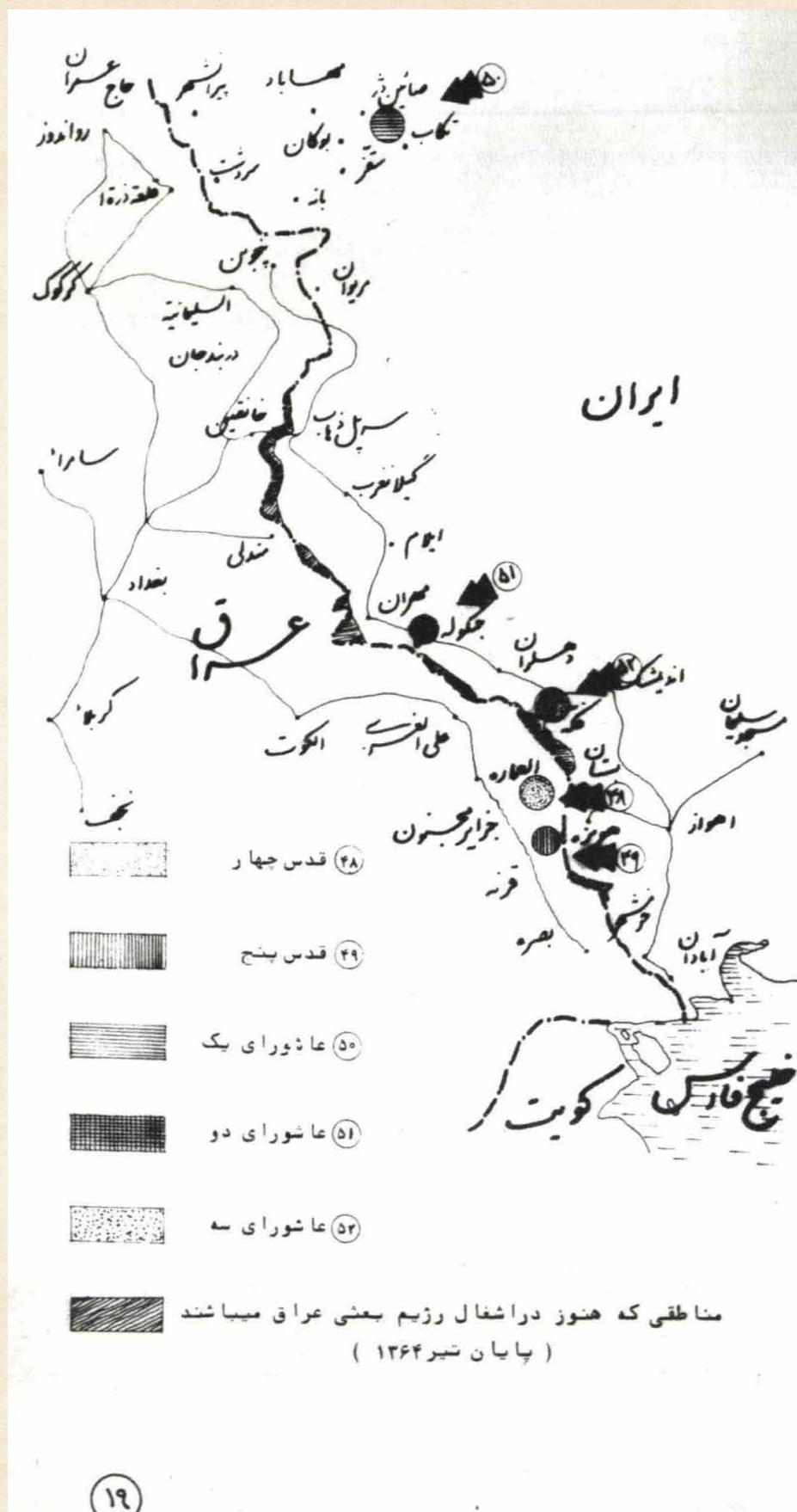

عملیات ایران علیه دشمن متجاوز در سال ۱۳۶۴

ردیف	عملیات	تاریخ	اهداف، موضوع و محل حمله	غنائم	خازان دشمن	تلفات دشمن	مباحث آزاد شده	نتیجه عملیات
۴۸	قدس چهار بارمنز یا محمد رسول الله السلامه اکبر	۶۴/۵/۲۲	جنوب تهرانی - منطقه واقع در شمال هورا الهویزه	تفروندها - سلاح مقاوم بر باریک سلاح سنگین و سلاحهای دیگر سلاحهای دیگر	انهدام یک تفروندها - سلاح انهدام یک تفروندها - سلاح انهدام چندین پایگاه شناور دشمن و خرابی آنها	حدود ۵۰ کشته ۱۰۰ زخمی ۱۵۰ اسیر	۱۶۰ کیلو متر مربع	تصرف دریاچه سیم امالینج روستا های البرود و نطق السوب ۱۰۰ پایگاه شناور و سرباز ۱۰۰ آتش و آتشبار و آتشبار
۴۹	قدس پنج بارمنز یا علی ابن ابی طالب	۶۴/۵/۱۶	منطقه غرب هورا الهویزه	سلاح گریز مقاوم بر باریک سلاح سنگین سلاحهای دیگر سلاحهای دیگر	انهدام چندین تفروندها - سلاح موتوری انهدام پایگاه شناور انهدام چندین قفسه خرابی آنها	حدود ۵۰ کشته ۱۰۰ زخمی ۱۵۰ اسیر	۱۰ کیلو متر مربع ارحاک برای	تصرف پایگاه السج و پایگاه فرعی و انهدام پایگاه شناور
۵۰	ناشرای یک	۶۴/۵/۲۲	منطقه شکاب و صاحبین در شمال کردستان	مقاوم بر باریک سلاح سنگین سلاحهای دیگر سلاحهای دیگر		حدود ۵۰ کشته ۱۰۰ زخمی ۱۵۰ اسیر		با کسری کلیه ارتقاءات منطقه از منطقه آن دره و سیدالرضای و سیدالرضای از ۲۵۰ اسیر و ۱۰۰ اسیر انهدام و کشف مدارک بسیار
۵۱	ناشرای دو	۶۴/۵/۲۲	منطقه جگوله واقع در جنوب مهران	مقاوم بر باریک سلاح سنگین سلاحهای دیگر سلاحهای دیگر	انهدام مقاوم بر باریک سلاح سنگین تجهیزات و مهمات و چندین دستگاه خودرو انهدام گردان یک و دو از تیب ۱۲ لشکر ۲۵	حدود ۵۰ کشته ۱۰۰ زخمی ۱۵۰ اسیر		انهدام نیروی وسیع و از بین بردن سازمان و آرایش نظامی دشمن
۵۲	ناشرای سه	۶۴/۵/۲۵	شمال مکه	مقاوم بر باریک سلاح سنگین سلاحهای دیگر سلاحهای دیگر	انهدام موتاسک انهدام یک موتور انهدام ۱۹۰ اسیر مهمات انهدام مهمات انهدام یک پایگاه موسوی	حدود ۵۰ کشته ۱۰۰ زخمی ۱۵۰ اسیر		انهدام گردان یک و دو از تیب ۱۰۸ لشکر ۱۶ عراق

عملیات ایران علیه دشمن متجاوز در سال ۱۳۶۴

ردیف	عملیات	تاریخ	اهداف، موضوع و محل حمله	عناوین	حزبان دشمن	تلفات دشمن	عساکر آزاد شده	نتیجه عملیات
۵۳	والفجر ۱	۵۶/۱۱/۲۱	تصرف بندر انزلی و جزایر	۱. سنگا - نانگ و غیره ۲. نانگ T72 ۳. خودرو و وسایل ۴. قسعه خوب	۱. تعداد ۱۰۰ نفر و هواپیما ۲. تعداد ۱۰۰ نفر و هواپیما ۳. تعداد ۱۰۰ نفر و هواپیما ۴. تعداد ۱۰۰ نفر و هواپیما ۵. تعداد ۱۰۰ نفر و هواپیما ۶. تعداد ۱۰۰ نفر و هواپیما ۷. تعداد ۱۰۰ نفر و هواپیما ۸. تعداد ۱۰۰ نفر و هواپیما ۹. تعداد ۱۰۰ نفر و هواپیما ۱۰. تعداد ۱۰۰ نفر و هواپیما	۱۰۰۰۰ نفر ۲۵۰۰۰ نفر ۲۵۰۰۰ نفر	۱۰۰۰۰ نفر ۲۵۰۰۰ نفر ۲۵۰۰۰ نفر	قطع ارتباط دریایی دشمن از طریق قایق‌های کوچک و تصرف حدود ۱۰۰ کیلومتر مربع از ساحل آن
۵۴	والفجر ۲	۵۶/۱۲/۶	آبادسازی قسطنطنیه و سرنگ شدن به شهر قسطنطنیه و شناسایی راه‌های بارگانی دشمن به داخل کشور				۱۰۰۰۰ نفر آذربایجان	۱۰۰۰۰ نفر آذربایجان

راهنمای علائم:

	تحت اشغال
	محاصره
	خط مقدم
	تیررس
	حملات هوایی
	حملات موشکی
	حملات تی پخانه

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

عنوان:

مرحله:		شماره:
ماخذ:		تاریخ تهیه:

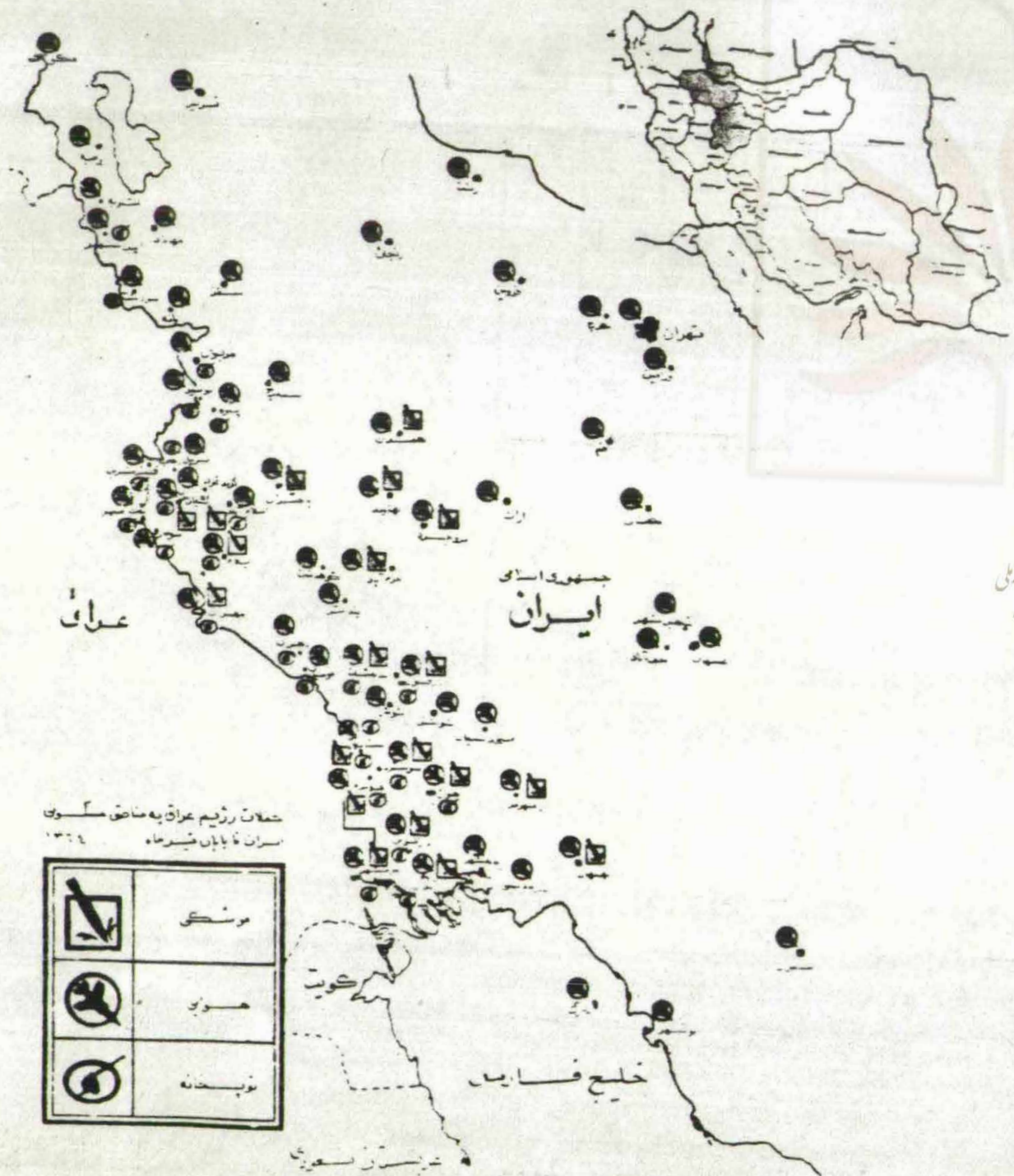

ردیف	نام استان	استانهای مورد تجاوز	نوع حمله	مرحله اول مطالعات	مرحله دوم مطالعات	مرحله سوم مطالعات
۱	استان تهران	○	▽		۹	
۲	استان مرکزی	○	▽			۱۳
۳	استان مازان					
۴	استان زنجان	○	▽			۱۲
۵	استان قزوین	○	▽			۱۵
۶	استان مازندران					
۷	استان آذربایجان شرقی	○	▽		۱۰	
۸	استان آذربایجان غربی	○	▽	۵		
۹	استان اصفهان	○	▽	۳		
۱۰	استان ایلام	○	▽	۲		
۱۱	استان خوزستان	○	▽	۱		
۱۲	استان فارس	○	▽		۱۲	
۱۳	استان کرمان					
۱۴	استان یزد					
۱۵	استان خراسان					
۱۶	استان اصفهان	○	▽		۱۱	
۱۷	استان بوشهر و بروجرد					
۱۸	استان کردستان	○	▽	۴		
۱۹	استان لرستان	○	▽	۷		
۲۰	استان چهارمحال و بختیاری					
۲۱	استان قم	○	▽	۶		
۲۲	استان گیلان و مازندران					
۲۳	استان هرمزگان					
۲۴	استان بوشهر	○	▽		۸	

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

تجاوزات رزیم بنی عراق به شهرهای استان «خوزستان» از شروع جنگ تحمیلی تاکنون

ردیف	نام شهر	۶۰ - ۱۳۵۹	۶۱ - ۱۳۶۰	۶۲ - ۱۳۶۱	۶۳ - ۱۳۶۲	۶۴ - ۱۳۶۳	۶۵ - ۱۳۶۴	نوع حمله
۱	آبادان							◊ ▼ ○
۲	آغاجاری							
۳	اروندکنار							
۴	اندیشک							◊ ▼ ○
۵	اهواز							◊ ▼ ○
۶	ایذه							
۷	بندرماهشهر							▼
۸	بستان							◊ ▼ ○
۹	بهبهان							▼ ○
۱۰	حمیدیه							
۱۱	خرمشهر							◊ ▼
۱۲	دزفول							◊ ▼ ○
۱۳	رامهرمز							▼ ○

نجاوزات رزیم یعنی عراق به شهرهای استان «خوزستان» از شروع جنگ تحمیلی تا کنون

نام شهر	۱۳۵۹ - ۶۰	۱۳۶۰ - ۶۱	۱۳۶۱ - ۶۲	۱۳۶۲ - ۶۳	۱۳۶۳ - ۶۴	۱۳۶۴ - ۶۵	نوع حمله
مرند	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	▼
سوسنگرد	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	◊ ▼ ○
شادگان	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	▼
شوش	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	◊ ▼
شوشتر	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	▼
مجدلیان	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	▼ ○
مفتل							
هوینزه	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	◊ ▼ ○

جمهوری اسلامی ایران

تجاوزات رزیم یعنی عراق به نه‌های اسان «ایلام» از شروع جنگ تحسلی تاکنون

ردیف	نام شهر	۱۳۵۹-۶۰	۱۳۶۰-۶۱	۱۳۶۱-۶۲	۱۳۶۲-۶۳	۱۳۶۳-۶۴	۱۳۶۴-۶۵	نوع حمله
	ایلام							
	دره شهر							
	دهلران							
	موسیان							
	مهران							

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

تجاوزات رژیم بعثی عراق به شهرهای استان «همدان» از شروع جنگ تحمیلی تاکنون

نام شهر	۱۳۵۹-۶۰	۱۳۶۰-۶۱	۱۳۶۱-۶۲	۱۳۶۲-۶۳	۱۳۶۳-۶۴	۱۳۶۴-۶۵	نوع حمله
اسدآباد			⊕	⊕	⊕	⊕	▼
بهار							
نویسکان							
کبوترآهنگ							
مریانج	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	▼
ملایر			⊕				
نهاوند	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	▼ ○
همدان	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	▼ ○

تجاوزات رژیم یعنی عراق به شهرهای استان «لرستان» از شروع جنگ تحمیلی تاکنون

نوع حمله	۱۳۶۴ - ۶۵	۱۳۶۳ - ۶۲	۱۳۶۲ - ۶۱	۱۳۶۱ - ۶۰	۱۳۶۰ - ۵۹	۱۳۵۹ - ۵۸	نام شهر	۳
							ازنا	
							الشتر	
							الیگودرز	
▼ ○	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	بروجرد	
▼	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	پلدختر	
▼ ○	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	خرم آباد	
▼	⊕						درود	
▼	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	کوهدشت	
							نورآباد دلفان	

۲۷

تجاوزات رژیم بعثی عراق به شهرهای استان « باختران » از شروع جنگ تحمیلی تا کنون

ردیف	نام شهر	۱۳۵۹ - ۶۰	۱۳۶۰ - ۶۱	۱۳۶۱ - ۶۲	۱۳۶۲ - ۶۳	۱۳۶۳ - ۶۴	۱۳۶۴ - ۶۵	نوع حمله
۱	اسلام آباد	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⬠ ⬤ ○
۲	باختران	⊕	⊕	⊖	⊕	⊕	⊕	⬤ ○
۳	پاوه	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⬠ ⬤
۴	کرد غرب	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⬤
۵	خسروی	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⬠ ⬤
۶	سرپل ذهاب	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⬠ ⬤
۷	سنقر							
۸	سومار	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⬠ ⬤
۹	مجنه							
۱۰	قصر شیرین	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⬠ ⬤
۱۱	کنگاور							
۱۲	گیلانغرب	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⬠ ⬤ ○
۱۳	نفت شهر	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⬠ ⬤

(۲۸)

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

تجاوزات رژیم بعثی عراق به شهرهای استان «کردستان» از شروع جنگ تحمیلی تاکنون

نام شهر	۱۳۵۹ - ۶۰	۱۳۶۰ - ۶۱	۱۳۶۱ - ۶۲	۱۳۶۲ - ۶۳	۱۳۶۳ - ۶۴	۱۳۶۴ - ۶۵	نوع حمله
بنانه	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	◇ ▼
بیجار							
دیواندره							
سقز	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	◇ ▼
سنندج	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	◇ ▼
قروه							
کامیاران				سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران			
مریوان	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	◇ ▼

نجاوزات رزیم یعنی عراق به شهرهای استان آذربایجان غربی از شروع جنگ تحمیلی تا کنون

نام شهر	۱۳۵۹ - ۶۰	۱۳۶۰ - ۶۱	۱۳۶۱ - ۶۲	۱۳۶۲ - ۶۳	۱۳۶۳ - ۶۴	۱۳۶۴ - ۶۵	نوع حمله
ارومیه	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	▼
امشویه	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	▼
بوکان							
پیرانشهر	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	◊ ▼
تکاب							
خوی							
سردشت	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	◊ ▼
سلماس							
شاهین دژ							
ماکو							▼
مهاباد	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	▼
میاندوآب							
نقده							

۲۰

عملیات ایران علیه دشمن متجاوز در سال ۱۳۶۵

ردیف	عملیات	تاریخ	اهداف، موضوع و محل حمله	غنائم	خواراب دشمن	تلفات دشمن	ساحت آزاد شده	نتیجه عملیات
۵۵	کرمانی - بار - پانزدهم آبان ادریگی	۶۵/۲/۱۱	آرام سازی شهر مهران	۶۵ دستگاه شاتل و نفر بر از جمله ۳۰ دستگاه شاتل ۵۹ تن ۲۰ قلمه آشپز سنگین ۱۵ اسلحه بزرگ میات ۱۰ دستگاه خودرو مهندسی ۹۰ قلمه سپار انداز هزاران قلمه سلاح جنگ و آرمی بی	انهدام ۶۱۰۰ تن کشته و زخمی ۱۲۲۰ تن انهدام شش چهارم و پنجم قادر ریاست جمهوری انهدام شیمیایی ۲۴۲-۲۴۵ انهدام شش ۲۱۲ به میزان هفتاد درصد انهدام شش گمانه زنی انهدام شش ۲۰ زخمی انهدام شش ۶۶ سرگرمی ۲ مورد هواپیمای جنگی	۲۵۰ کیلو متر مربع	آرام سازی ارتفاعات ۲۴۵ - ۲۵۴ - ۲۶۵ - ۲۷۲ - ۲۴۸ - ۲۱۲ - ۲۲۹ - ۲۲۵ - مناطق روستایی - شنگه پاسگاه آرام سازی شهرک ها وروستاهای سنورایباد هرمز آباد - مجبوران امام حسن - قلعه گجه آرام سازی ارتفاعات مهم و استراتژیک فلکوزان استقرار در ۱۵ کیلومتری شهر مسره عراق	
۵۶	کرمانی - بار - پانزدهم آبان	۶۵/۲/۱۱	جبهه حاج عمران باهدف بازپس گیری ارتفاعات مهم منطقه و کنترل حرکات متحرک و جابجایی سونهای خودمختار		انهدام حدود ۱۵۰۰ تن کشته سرگرمی ۴ مورد هواپیمای جنگی	۲۴۰۰ تن کشته زخمی ۲۰۰ تن اسیر	نصف ۷ ارتفاع استراتژیک آرام سازی دره اله	
۵۷	کرمانی - بار - حسنا الله وبنم الوکیل	۶۵/۲/۱۰	جبهه جنوب		انهدام ناوچه پیشرنده اوزا سرگرمی ۳ مورد جنگنده عراق	۱۵۰ اسیر	منطقه آسمانی - معماری اسکله البکر رسم آتش فراگرفتن بندر استراتژیک ام القصر	
۵۸	منطقه یک	۶۵/۲/۱۱	اولین عملیات مشترک فراگانه رمان و اتحادیه میهنی کردستان عراق و به کارگیری رفتهای نوین چریکی		انهدام تاسیسات پالایشگاه کرکوک انهدام نیروگاه حرارتی بوی کرکوک انهدام به پایگاه موشکی زمین به هوا انهدام پمپاها و وسایل نقلیه انهدام تاسیسات نفت و گاز - جسر و جیل بوز - انهدام پادگان دارابان - تسخیر انهدام بیش از ۲۰۰ پایگاه در ارتفاعات رومسلان انهدام مرکز استراتژی سحر مرشدان انهدام اسکله راه آهن بی پایگاه	۱۵۰ کیلو متر بیشتر	انهدام تاسیسات نفتی کرکوک انهدام فولهای نفتی واحدهای بهره برداری ارتقاء یک انهدام پایگاه هوایی و کنترل ملوین کرکوک	
۵۹	منطقه دو	۶۵/۲/۱۱	شمال شرقی عراق باهدف انهدام تاسیسات بوی و سدوگان و توسط فراگانه جنگهای نامنظم نیروی زمینی سپاه پاسداران و اتحادیه نیروهای میهنی کردستان		شماره ۱۰۰۰ تن کشته دشمن کشته و زخمی		آسمان دین تاسیسات شمال عراق آسمان دین تاسیسات سدوگان	
۶۰	منطقه سه	۶۵/۲/۱۱	نیروهای مشترک ایران و کردستان عراق و زاخو - بوسل و اردبیل		انهدام دهلیس کوشنر انهدام دهلیس دهلیس تاک و خودرو انهدام ۲۸ - بمباران تاسیسات نفتی و اقتصادی المناره و تیزخوران	۳۷۰ تن کشته بیشتر در مقابل کیلومتری شمال عراق	مسعود کردن جاده ترانزیتی عراق شرقی معماری شهر اخو توسط نیروهای کرد	

عملیات ایران علیه دشمن متجاوز در سال ۱۳۶۵

[illegible]

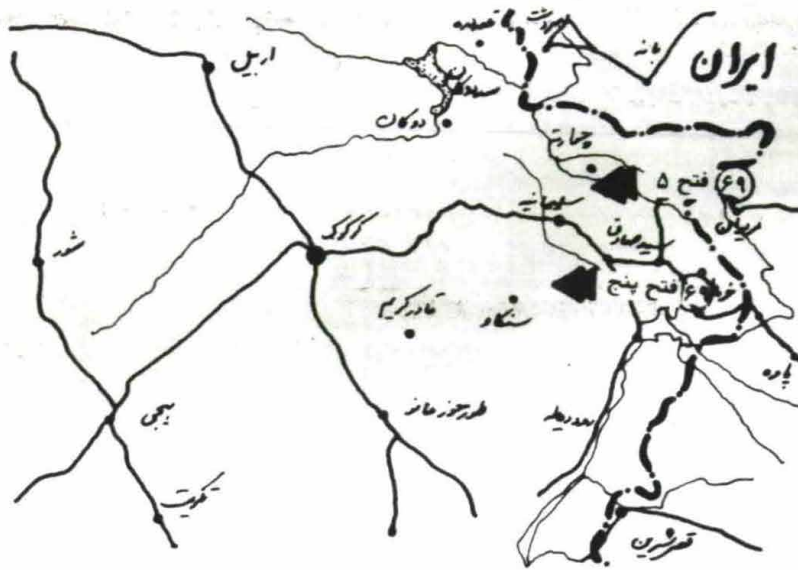

عملیات ایران علیه دشمن متجاوز در سال ۱۳۶۶

ردیف	عملیات	تاریخ	اهداف، موضوع و محل حمله	نتایج	خسارات دشمن	کشتار دشمن	مصادر آزاد شده	نتیجه عملیات
۶۶	کربلای هشت بازار پامجاب الکرمان	۶۶/۱/۱۷	ترب دریاچه باهی برای پاسخگویی به تهاجمات های رژیم پشتی در حمله به تأسیسات و منابع اقتصادی ایران و انجام مهندسی جنگ دشمن در شرق بصره	۲۰ دستگاه تانک و تیربار ۳۰ خودرو نظامی ۳۰۰ قطعه خمپاره انداز مقاومت زیادی سلاح سبک و دستگاههای مخابراتی	انهدام ۱۸ تانک پیاده ۵ سبب روسی و تانک سبب به میزان ۳۲۰ تا ۳۱۰۰ انهدام ۱۳۰ دستگاه تانک و تیربار انهدام ۱۵۰ دستگاه خودرو نظامی انهدام ۲۰ دستگاه تجهیزات مهندسی سربکشی ۱۰ فروند هواپیما و قطعی کویس	۱۲۰۰۰ تن کشته روسی و ۱۲۷۰ تن اسیر		تصرف کامل بیرونی باهی و غرب بصره
۶۷	کربلای ۹ بازار پامجاب الکرمان	۶۶/۱/۱۹	سوی بصره به منظور پاسخگویی به تهاجمات های رژیم پشتی در منطقه دریائی خلیج فارس		انهدام گردانهای یک و سه و خمپاره ارست کاندو سی سیاه دوم تیربار میران ۳۸۰ انهدام ۲۵ - دستگاه تانک و خودرو و تیربار انهدام شمار زیادی خمپاره انداز و تیربار جنگ افزار انفرادی و مقاومت زیادی بمبها	خارجیانی کشته روسی ۴۰ تن اسیر	۲۰۰ کیلومتر مربع از خاک میهن ۲۱۵۰ پاسگاه نیروی ناآبادی سر ۶/۵ مال اسلح - تصرف خانه ها و کوه تلخچه راه بخورغان مختلف بصره - عمده بغداد شمار جنگ	آزادسازی ارتفاعات ۵۴۲ - ۴۱۰ - ۴۰۰ ۲۱۵۰ پاسگاه نیروی ناآبادی سر ۶/۵ مال اسلح - تصرف خانه ها و کوه تلخچه راه بخورغان مختلف بصره - عمده بغداد شمار جنگ
۶۸	کربلای ده بار بازار پامجاب الکرمان ایرانی	۶۶/۱/۲۵	جبهه های غرب باهدف انهدام ماشین جنگی عراق		انهدام ۸ تانک پیاده و خمپاره گردان مستقل کاندو سی آسیب دیدن ۹ گردان تیپخانه و و گردان دفاع هوایی بین ۳۲۰ تا ۳۱۰۰	۴۰۰۰ تن کشته و روسی ۳۲۰ تن اسیر	۲۰۰ کیلومتر مربع از خاک عراق ۸۰۰ روستا	تصرف ارتفاعات نیروی - کازرخا ش سورگوه و پال فسن و ارتفاعات اسپهان - گدن و سرگا آزادسازی شهرک نظامی مایوت عراق
۶۹	منح ۵ بار بازار پامجاب الکرمان ایرانی	۶۶/۱/۲۵	ارتفاعات شمالی جبهه های غربی در خاک عراق - انهدام پاسگاهها و تجهیزات نیروهای دشمن و تسهیل تحرکات مایوت کرد عراق در محورهای سلیبانه - جوارنه - - مایوت استان سلیبانه	سلاحهای بسیاری از جمله سرباز و سلاح های سبک مدهواتی - خمپاره انداز	انهدام دکل تلویزیون سلیبانه میران انهدام پاسگاههای استراتژیک دشمن سفر دریاچه و ارتفاعات ازیم انهدام خطر لشکر ۲۹ ازبک بکم انهدام مراکز و قطعات دشمن پشتی مستقر در ارتفاعات ۱۲۰۰ - ۱۲۳۲ - ۲۱۲۶ - ۱۱۵۵ - ۱۱۲۵ - ارتفاعات تاج گور و خمپاره پاسگاههای دشمن در ارتفاعات ۱۲۱۹ - ۱۵۰۸ - در منطقه اولاد لو سورگ - سیر - غلات انهدام ۵ دستگاه تانک و ۲ فروند قطعی کویس انهدام پاسگاههای دشمن	۱۲۰۰ تن کشته روسی ۳۲۰ تن اسیر	۲۰۰ کیلومتر مربع از خاک عراق آزادسازی ۱۰ ارتفاع و ۲۰۰ روستای شمال عراق	استقرار اسلام در ارتفاعات شمال سلیبانه و فخره داغ و صرف شهرسگا عراق آزادسازی ۱۰ ارتفاع و ۲۰۰ روستای شمال عراق
۷۰	میران	۶۶/۱/۲۷	محور مایوت باهدف تسهیل تحرکات راه های مایوت مصادرات					

عملیات ایران علیه دشمن متجاوز در سال ۱۳۶۶

ردیف	عملیات	تاریخ	اهداف، موضوع و محل حمله	غنائم	خسارات دشمن	کتابت دشمن	ساخت آزاد شده	نتیجه عملیات	
۷۱	تسکیر و نابریاضی نظامی	۶۶/۴/۱۳	منطقه سی خور هلاله درجه یک به نلافی بمباران روستاهای سردشت	صد ها فینه سلاح سنگین جایزه انداز خوار و ملامت زیادی میماند و دولت جنگی	انهدام گردان یک نوب ۴ ارتشگر ۲۲ به میزان ۱۰۰۰ انهدام گردان ۲ بمباران ۲۶۰ انهدام گردان گندوبی به میزان ۳۴۰ انهدام گردان ۳۶۱ و ۳۶۲ نوبخانه به میزان ۳۵۰ و یک گردان تانک به میزان ۱۰۰۰	۵۰۰ تن کشته ۲۵ تن اسیر	۲۰ کیلو متر مربع ارهاک عراق	استقرار ارتفاعات شرف به غرب ارتفاعات میسک آزاد سازی به ارتفاع مهم در منطقه عمومی سی خور هلاله عراق ارتفاعات ۴۹۵ و ۴۰۰ و ۴۹۶ فرماندهای قرار گرفته در رباتیه و بدوره	
۷۲	فتح ۶ نابریاضی این ای طالب	۶۶/۴/۲۷	منطقه عمومی شمالی اربیل	طایفه بریادی سلاح سنگین و میسمت	انهدام گردان ۲۸ جیش الشیعی انهدام یک گردان انهدام دهها دستگاه تانک و نفربر خودرو	۱۰۰۰ تن کشته ۱۳۷ تن اسیر	تصرف شهر برکسور مسعود گردن جاده مرگ مسور - دیانا	تصرف شهر برکسور	
۷۳	فتح ۳ نابریاضی این ای طالب	۶۶/۴/۲۷	شمال منطقه عملیاتی رسدات	خاد بریادی سلاح سنگین و میسمت و چندین فینه توپ و ادوات جنگی	انهدام یک گردان تانک انهدام بخشی از سپاه چهارم فرغوب ارتفاعات حیرین انهدام گردانهای ۳۲ و ۱ انهدام مرکز پلیس	۱۰۰۰ تن کشته کشته وزعی	تصرف ارتفاعات کورگ و سلم خان و قلعه	تصرف ارتفاعات کورگ و سلم خان و قلعه	
۷۴	فتح چهار نابریاضی این ای طالب	۶۶/۴/۱	منطقه استان سلیمانیه به منظور سربردن به مانین جنگی عراق و تاراجهای دشمن در حلبج فارس		انهدام دهها دستگاه تانک و نفربر خودرو انهدام نوب ۱۵ پاد صبه میزان ۱۰۰۰ انهدام گردان تانک الکرا به میزان ۱۰۰۰ انهدام یک گردان از نوب ۴-۵ میزان ۳۵۰	۱۵۰۰ تن کشته ۴۶۵ تن اسیر	تصرف شهر بارخسی و مهم مساوت آزاد سازی دهها روستا و ارتفاعات آزاد سازی دره وسیع اسعدار آزاد سازی ارتفاعات مهم فتن و دقلو آزاد سازی بزرگ و کوچک و بال میراده	تصرف شهر بارخسی و مهم مساوت آزاد سازی دهها روستا و ارتفاعات آزاد سازی دره وسیع اسعدار آزاد سازی ارتفاعات مهم فتن و دقلو آزاد سازی بزرگ و کوچک و بال میراده	
۷۵	تسکیر و نابریاضی	۶۶/۴/۳	منطقه سردشت به منظور پاسخ به تاراجهای رژیم بغداد در بمباران روستاهای گردن شمال عراق	خسارت زیادی ننگ ۱۰۶ و ۱۰۷ تنی میسی	انهدام تعداد زیادی تانک و عسکر انهدام تعداد زیادی خودرو سنگین انهدام تعداد زیادی تانک ۱۰۶ جایزه انداز و آرمی می	۵۰۰ تن کشته ۱۰۵ تن اسیر	۲۰ کیلو متر مربع از روستاهای ایران و عراق	تصرف برهنا و شادان و لاجین و اشوار آزاد سازی دشت باحار - ارتفاعات موتار ایل و جوق ۱۸۵ ارتفاع دیگر شلف کابل بر جاده (قلعه دیره - حیرین) منطقه جنگی - شهر قلعه دیره - سد دیوان در استان سلیمانیه	تصرف برهنا و شادان و لاجین و اشوار آزاد سازی دشت باحار - ارتفاعات موتار ایل و جوق ۱۸۵ ارتفاع دیگر شلف کابل بر جاده (قلعه دیره - حیرین) منطقه جنگی - شهر قلعه دیره - سد دیوان در استان سلیمانیه
۷۶	فتح هفت نابریاضی این ای طالب	۶۶/۴/۸	در محورهای سید مادی حلقه - چنانجهان - کانی تانک و سربان ۳۲ به منظور پاسخ به تاراجهای رژیم و سربان و سربان گسترده مردم تحت شتم عسکری روستاهای گردن	مقدار زیادی تجهیزات و تجهیزات	انهدام دهها ایرانی پست تا ۳۰۰ تن کشته انهدام ابزارهای مهمات و خودروهای پاد گسترده دوازه نفرین مقدار الوطی انهدام مرکز گردان تانک ارتشگر ۲۷ و عراقی	کشته شدن و اسیر شدن مقدار زیادی از دشمن	تصرف شهر سید مادی به مساحت ۴ ساعت و انهدام مراکز دولتی آن تصرف شهر حلقه به مدت ۴ ساعت و انهدام مراکز دولتی نظامی آن	تصرف شهر سید مادی به مساحت ۴ ساعت و انهدام مراکز دولتی آن تصرف شهر حلقه به مدت ۴ ساعت و انهدام مراکز دولتی نظامی آن	

عملیات ایران علیه دشمن متجاوز در سال ۱۳۶۶

ردیف	عملیات	تاریخ	اهداف، موضوع و محل حمله	نتیجه	خسارات دشمن	کشتن دشمن	ساختن آزاد شده	نتیجه عملیات
۷۷	فصل ۵ باربر با هواپیما	۶۶/۲/۲۷	شمال استان بوشهر (عرض ۱۵۰ کیلومتری خاک عراق)	۳۵ دستگاه خودروی سنگ و سنگین چندین خودروی سوار مسلح میقات سنگ ایستگاه میقات ۲ قطعه توپ ۷ خمپاره انداز ۳ قطعه توپ	ایستادام دهیاد دستگاه خودروی سنگ و سنگین و سنگین ایستگاه میقات بنداد برکاتیل توپخانه میقات	۱۲۰۰ تن کشته فرماندهی ۱۰ تن اسیر		ایستادام مرکز آشپزخانه و آشپزخانه ایستادام ۱۵ پایگاه خطی در آشپزخانه ایستادام بازمانده آشپزخانه - مطابخات - برگزار میقات تصرف دولت شیرجه ت ۷ - مساحت طریق آشپزخانه شیرانه و شیر
۷۸	فصل ۶ باربر با هواپیما	۶۶/۵/۱۰	میقات		ایستادام ۱۵ دستگاه توپخانه سنگین و سنگین سنگین ۶ فرود خطی کوپتر ایستادام دهیاد خودرو چندین قطعه توپ	۳۵۰۰ تن کشته فرماندهی ۱۲۰ تن اسیر		
۷۹	فصل ۷	۶۶/۵/۱۲	غرب سردشت	۱۰ دستگاه تانک ۳۳ دستگاه خودروی سنگین مقاوم برای سوار میقات و سوار سنگین و اسلحه میقات	ایستادام ۱۰ دستگاه تانک و خودرو ایستادام ۵۰ دستگاه خودرو ایستادام ۲ فرود خطی کوپتر ایستادام دهیاد خمپاره انداز ایستادام دستگاه میقات و	۱۰ هزار تن کشته فرماندهی ۲۵ تن اسیر		
۸۰	فصل ۹ باربر با هواپیما	۶۶/۵/۱۸	مسئله عمومی شمال در استان میقات		ایستادام ۲ دستگاه خودرو	۱۰ تن کشته فرماندهی ۱۰ تن اسیر		آرامش برای ارتقاء و ارتقاء ایستادام ۱۵ پایگاه خطی در آشپزخانه ایستادام ۱۵ پایگاه خطی در آشپزخانه ایستادام ۱۵ پایگاه خطی در آشپزخانه ایستادام ۱۵ پایگاه خطی در آشپزخانه
۸۱	فصل ۱۰ باربر با هواپیما	۶۶/۶/۱۲	شمال شرقی استان بوشهر (عرض ۱۵۰ کیلومتری خاک عراق)	دهیاد دستگاه خودروی سنگین چندین توپخانه مقاوم برای سوار میقات چندین قطعه توپ یک توپ ۱۰۶ میلی متری یک دستگاه توپخانه مقاوم برای سوار میقات	۱۰ دستگاه خودروی سنگین ۳ دستگاه خودروی سنگین ۲۳ قطعه سلاح انفجاری چندین قطعه توپخانه ۴ دستگاه میقات دهیاد دستگاه میقات ایستادام خمپاره انداز و خودرو	۶۰۰ تن کشته فرماندهی ۱۰ تن اسیر		ایستادام مرکز فرماندهی گردان میقات تصرف ارتقاءات شمال شرقی ایستادام ۱۵ پایگاه خطی در آشپزخانه ایستادام ۱۵ پایگاه خطی در آشپزخانه ایستادام ۱۵ پایگاه خطی در آشپزخانه ایستادام ۱۵ پایگاه خطی در آشپزخانه
۸۲	فصل ۱۱ باربر با هواپیما	۶۶/۶/۲۵	استان دهوک (عرض ۱۵۰ کیلومتری خاک عراق)	تصرف ۳ مرکز گردان دشمن در دهوک ایستادام ۱۵ پایگاه خطی در آشپزخانه به آتش کشیدن ۶۰ پایگاه میقات دشمن در شیرکشی میقات	ایستادام چندین دستگاه توپخانه و خودرو ایستادام ۱۵ دستگاه خودروی سنگین ایستادام دهیاد خمپاره انداز ایستادام بیش از یک هزار قطعه سلاح سنگین سنگین یک فرود هواپیما	بیش از ۱۰۰ تن کشته فرماندهی بیش از ۱۰ تن اسیر		دشمن در دهوک دشمن در دهوک دشمن در دهوک دشمن در دهوک
۸۳	فصل ۱۲ باربر با هواپیما	۶۶/۷/۱۲	بوشهر (نقاط امام خمینی) ایستادام ۱۵ پایگاه خطی در آشپزخانه در استان میقات	مقاوم برای سوار میقات		۳۰۰ تن کشته فرماندهی		تصرف مساحت ارتقاءات غربی در استان میقات ایستادام ۱۵ پایگاه خطی در آشپزخانه ایستادام ۱۵ پایگاه خطی در آشپزخانه ایستادام ۱۵ پایگاه خطی در آشپزخانه ایستادام ۱۵ پایگاه خطی در آشپزخانه

۲۶

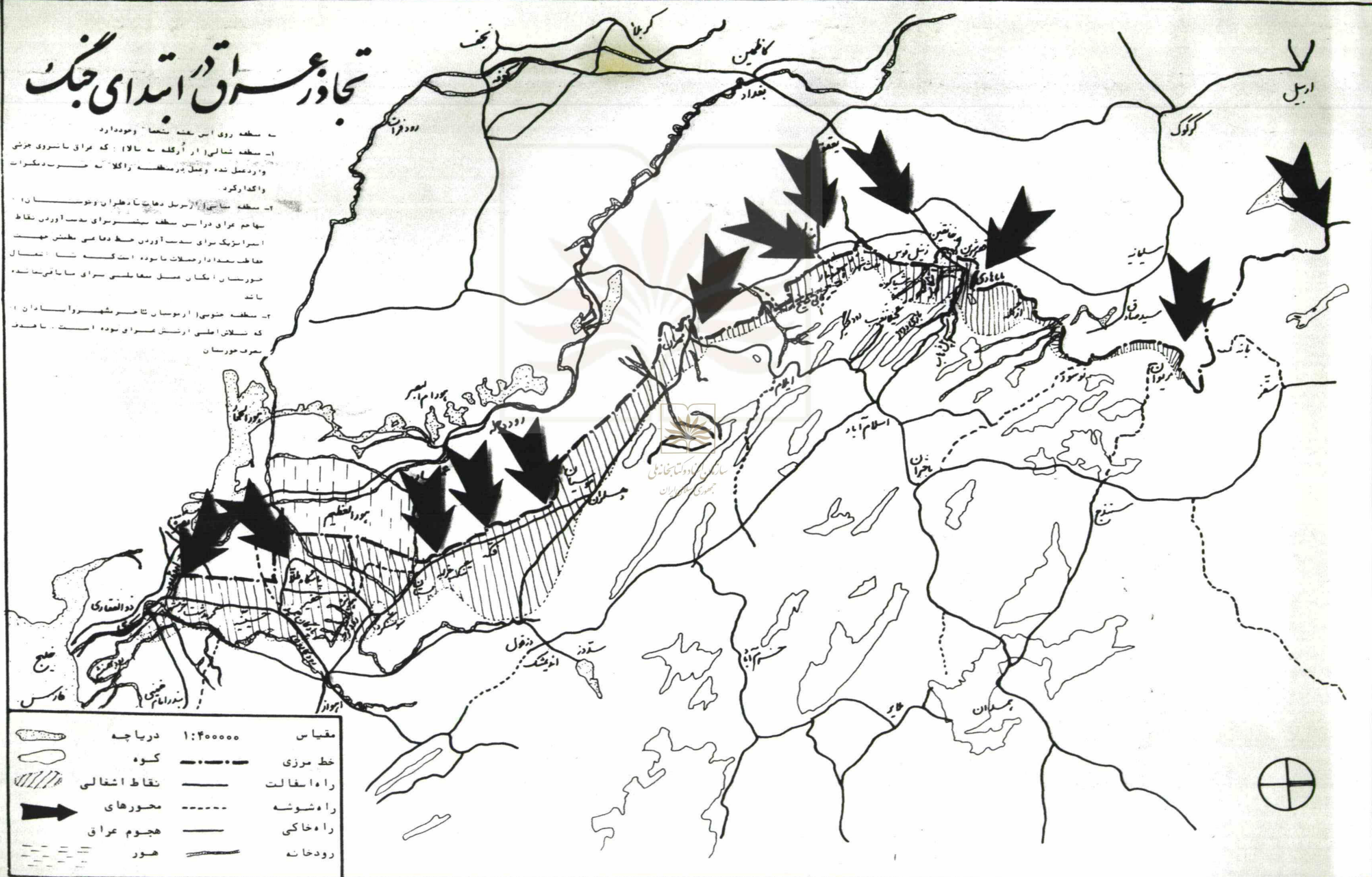
تجاوز عراق ابتدای جنگ

به منطقه روی این نقشه مشخص و حدود دارد

۱- منطقه شمالی از آرگلک به سال ۱۹۷۰ که عراق با نیروی جوش واد عمل شده و عمل در منطقه را گلا به سر و دستورات واکدار کرد.

۲- منطقه جنوبی از سرحد دهات آباد طبران و خوسران بهاحم عراق در این منطقه بین نیروی سد آوردن نقاط اسرائیل برای سد آوردن خط دفاعی مطمن جهت حفاظت تعداد حملات مایوده است که تا احتمال خورسان امکان عمل معالشی برای مایاتی مایوده باشد

۳- منطقه جنوبی از خوسران تا شهر شرو و آبادان که نشان اصلی ارتش عراق بوده است. مایوده خورسان

آرشیو ملی ایران (سازمان اسناد و کتابخانه ملی) ۳۳ سال پس از پذیرش قطعنامه ۵۹۸، اسناد منتشر نشده‌ای از مکاتبات مسئولان وقت و دفاتر نمایندگی‌های ایران در سازمان ملل در نیویورک و ژنو، گزارش‌هایی درباره نقض آتش‌بس از سوی عراق در ماه‌های پس از پایان جنگ و گزارش دبیرکل سازمان ملل درباره گروه نظامی ناظر بر آتش‌بس ایران و عراق و اجرای قطعنامه ۵۹۸ منتشر می‌کند. به پیوست کامل‌ترین گزارش عملیات‌های نظامی ایران علیه دشمن بعثی از آغاز تا پایان جنگ نیز منتشر شده است.

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

جمهوری اسلامی ایران
نماد گیتی دایم و نور حق تعالی